

131-AUT-2024

24.05.2024

Către:

Curtea Constituțională a României

Cal. 13 septembrie nr. 2, Intrarea B1, sector 5, 052725, București

ccr-pdv@pdv.ro ; registratura.jurisdictionala@ccr.ro

În atenția,

Domnului Președinte Marian Enache,

Stimate Domnule Președinte,

Subscrisa Uniunea Națională a Barourilor din România cu sediul în Palatul de Justiție, Splaiul Independenței nr. 5, Sector 5, Cod 050091, București, tel 021-313-4875, 021-316-0739, 021-316-0740, 021-313-4880, email unbr@unbr.ro, reprezentată legal de dl. av. dr. Traian-Cornel Briciu, în calitate de Președinte, având în vedere competențele și atribuțiile constituționale și legale ale Curții Constituționale a României, vă înaintăm punctul de vedere atașat, cu privire la sesizarea Curții Constituționale de către Secțiile Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru exercitarea controlului de neconstituționalitate a priori cu privire la PL-x nr. 788/2023.

Facem precizarea că, prin PL-x nr. 788/2023, Parlamentul a aprobat modificarea și completarea Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, precum și modificarea art. 451 din Legea nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă cu privire la aspecte foarte importante pentru profesia de avocat din România, ce au suscitat dezbateri numeroase în cadrul corpului profesional al avocaților.

Vă rugăm să aveți în vedere faptul că prezenta adresă constituie punctul de vedere al organului de conducere central al profesiei de avocat.

Cu deosebită considerație,

Președinte UNBR

av. dr. Traian-Cornel Briciu

Către: Curtea Constituțională a României
Referitor la Dosarul nr. 1314A/2024
Termen: 29 mai 2024
De la: Uniunea Națională a Barourilor din România

PUNCT DE VEDERE

cu privire la sesizarea Curții Constituționale de către Secțiile Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru exercitarea controlului de neconstituționalitate a priori cu privire la PL-x nr. 788/2023.

Prin **Hotărârea nr. 3 din 18 aprilie 2024**, Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, a hotărât sesizarea Curții Constituționale pentru a se pronunța asupra neconstituționalității art. II din cuprinsul Legii privind modificarea și completarea Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, precum și pentru modificarea art. 451 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (PL-x nr. 788/2023) în raport de prevederile constituționale ale art. 1 alin. (3) și (5) referitoare la principiul securității raporturilor juridice și al legalității, art. 16 alin. (1) cu privire la egalitatea în fața legii, art. 21 alin. (3) referitor la dreptul la un proces echitabil și dreptul la apărare, precum și art. 129 cu privire la folosirea căilor de atac.

I. Proiectul de lege și dispozițiile supuse exercitării controlului de constituționalitate a priori.

Obiectul sesizării este *Legea privind modificarea și completarea Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, precum și pentru modificarea art. 451 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (PL-x nr. 788/2023)*:

Art. I. „Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 440 din 24 mai 2018, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 30, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 30. – (1) Pentru activitatea sa profesională, avocatul are dreptul la onorariu și la acoperirea tuturor cheltuielilor făcute în interesul procesual al clientului său. În fața instanței, onorariul contractat între avocat și client este prezumat ca fiind unul proporțional în raport cu valoarea sau complexitatea cauzei ori cu activitatea desfășurată de avocat în aceasta.”

Art. II „La articolul 451 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 247 din 10 aprilie 2015, cu modificările și completările ulterioare, alineatele (2) și (3) se modifică și vor avea următorul cuprins:

(2) *Instanța va reduce, la cererea părții interesate, partea din cheltuielile de judecată reprezentând onorariul avocaților, atunci când acesta este plătit disproportionat în raport cu valoarea sau complexitatea cauzei ori cu activitatea desfășurată de avocat, ținând seama de circumstanțele cauzei. Motivarea măsurii se va raporta la criteriile prevăzute de legislația profesiei de avocat pentru stabilirea onorariului. Măsura luată de*

instanță nu va avea niciun efect asupra raporturilor dintre avocat și clientul său. În acest caz, măsura reducerii cheltuielilor va fi atacată odată cu fondul, iar în cazul hotărârilor supuse recursului, precum și celor definitive, cu reexaminare, cererea urmând a fi soluționată de un alt complet al instanței respective.”

II. Prima critică de neconstituționalitate.

Obiectul criticii: *eliminarea prerogativei instanței de judecată de a reduce din oficiu, în temeiul unor criterii legale a cheltuielilor de judecată reprezentate de onorariul avocațial.*

Normele constituționale pretins încălcate: art. 1 alin. (3) și (5) referitoare la principiul securității raporturilor juridice și al legalității, art. 16 alin. (1) cu privire la egalitatea în fața legii, art. 21 alin. (3) referitor la dreptul la un proces echitabil și dreptul la apărare, precum și art. 129 cu privire la folosirea căilor de atac.

Caracterul constituțional al reglementării:

Sub un prim aspect, sesizarea critică faptul că soluția legislativă elimină prerogativa instanței de judecată de a reduce din oficiu, în temeiul unor criterii legale, a cheltuielilor de judecată reprezentate de onorariul avocațial iar păstrarea prerogativei instanței, ca din oficiu, să dispună reducerea cheltuielilor de judecată reprezentate de onorariul avocatului ar fi necesară pentru respectarea dreptului la apărare al părții care trebuie să suporte cheltuielile de judecată.

Criticile nu sunt fondate - procesul civil este unul al intereselor private iar principiul disponibilității guvernează procesul civil sub toate aspectele sale – pornirea acțiunii, utilizarea sau, dimpotrivă, inutilizarea unor mijloace ce intră în conținutul acțiunii civile, exercitarea căilor de atac, punerea în executare silită. Reducerea cheltuielilor de judecată la cererea părții interesate are temeiul în chiar principiul disponibilității.

În mod tradițional, judecătorului nu este și nici nu poate să fie apărătorul unor interese private (acesta fiind rolul avocatului). În legislația noastră procesual civilă, instanței i se recunoaște exclusiv posibilitatea de a ridica din oficiu excepții sau aspecte ce țin de ordinea publică, și nicidecum unele ce țin de ordinea privată – în caz contrar, imparțialitatea judecătorului ar fi afectată. Numai în mod excepțional (și pentru interese de ordine publică) i se recunoaște judecătorului posibilitatea să se pronunțe din oficiu cu privire la anumite cereri ce nu au fost deduse judecății de către una dintre părți (cum este, spre exemplu, în cazul divorțului, instanța se va pronunța asupra exercitării autorității părintești și a locuinței copiilor după divorț, precum și asupra contribuției părinților la cheltuielile de creștere și educare a copiilor, chiar dacă acest lucru nu a fost solicitat prin cererea de divorț).

Supportarea cheltuielilor de judecată de către partea care a pierdut procesul nu reprezintă un aspect de ordine publică, deoarece acordarea acestora este, în realitate, o formă de despăgubire având ca temei culpa procesuală a părții care a pierdut procesul. Prin urmare, cheltuielile de judecată nu pot avea un regim de imixtiune din partea instanței mai mare decât pretenția pe fond în sine, care este supusă principiului disponibilității.

Înlăturarea posibilității de a se investi din oficiu cu o „cerere” de reducere a cheltuielilor reprezintă doar o revenire la regula disponibilității – și anume judecătorul nu se poate pronunța asupra reducerii onorariului fără a fi investit cu o cerere de către părți în

acest sens. Sub acest aspect, reglementarea restabilește firescul într-o materie (este drept tratată adeseori în mod periferic) care a rămas tributară unor reminiscențe dintr-o perioadă istorică în care principiul disponibilității a fost pus în umbră de rolul activ al judecătorului.

În acest context, arătăm că jurisprudența CEDO înfățișată în susținerea criticilor de neconstituționalitate nu reține în niciun fel că drepturile fundamentale ar fi afectate în lipsa unui drept al instanței de a se pronunța *ex officio* asupra cenzurării cheltuielilor de judecată. Chestiunea dacă cererea de reducere este circumscrisă sau nu regulii disponibilității în procesul civil este una lăsată în marja de apreciere a legiuitorului.

Inexistența unui drept *ex officio* de a cenzura cheltuielile de judecată nu răpește în vreun fel atribuțiile instanței, ci numai le condiționează de existența unei cereri, ca de altfel în mai toate aspectele care vizează ordinea privată și interesele individuale, cu caracter patrimonial.

Sub un al doilea aspect, sesizarea critică faptul că soluția legislativă elimină prerogativa instanței de judecată de a reduce din oficiu cheltuielile de judecată reprezentate de onorariul avocațial fără a modifica în mod corespunzător art. 452 C.proc.civ. privitoare la momentul până la care se poate face dovada existenței și întinderii cheltuielilor de judecată, respectiv, cel mai târziu, la data închiderii dezbaterilor asupra fondului cauzei.

Din punct de vedere practic, se critică o *lipsă de reglementare* a unui alt text/altor texte de lege, respectiv, cele referitoare la momentul procesual până la care se pot solicita cheltuielile, aspect ce nu poate constitui o critică de neconstituționalitate.

Oricum, faptul că probarea existenței și a întinderii cheltuielilor de judecată se poate face până la închiderea dezbaterilor își are logica în faptul că acestea curg până în acel moment. Mai mult decât atât, absența uneia dintre părți, în măsura în care procedura de citare a fost îndeplinită sau aceasta are termen în cunoștință, nu împiedică judecarea cauzei.

În ceea ce privește art. 452 C.proc.civ., este adevărat că acesta permite ca părțile să facă dovada existenței și întinderii cheltuielilor de judecată până cel mai târziu la data închiderii dezbaterilor, dar, ca și în prezent, partea adversă poate pune concluzii asupra acestora.

Faptul că partea, deși citată sau având termen în cunoștință, lipsește la dezbateri poate avea consecințe mult mai grave decât neformularea unei cereri de reducere a cuantumului cheltuielilor. Nu trebuie omisă, până la închiderea dezbaterilor, se pot pune în discuție excepții de ordine publică cu efect mult mai energic asupra rezultatului procesului și drepturilor părților, iar instanța nu este obligată să amâne cauza dacă una din părți nu este prezentă, dar a fost citată ori are termen în cunoștință. Spre exemplu invocarea excepției lipsei calității procesuale active sau pasive, ca de altfel majoritatea excepțiilor procesuale de fond, se poate face până la închiderea dezbaterilor și are efect peremptoriu asupra cererii. Cu toate acestea, nu s-a afirmat vreodată că ar fi o problemă de constituționalitate faptul că partea care nu este prezentă la dezbateri nu ar pune concluzii, dacă aceasta a avut posibilitatea de a fi prezentă, fiind citată sau având termen în cunoștință.

Legătura dintre cele două prevederi (art.451 și art.452) nu are în niciun caz conotația arătată în sesizare – în niciun caz nu s-ar putea înțelege că posibilitatea instanței de a reduce și din oficiu, în mod motivat, cheltuielile de judecată a fost reglementată pentru ca instanța să „protejeze” interesele părților care lipsesc de la judecată. Dacă ar fi așa, prima întrebare care ar trebui pusă este următoarea: dacă partea ar depune dovezile privind cheltuielile de judecată anterior dezbaterilor și ar lipsi la termenul de dezbateri, ar fi

neconstituțional ca partea potrivnică să aibă posibilitatea formulării cererii de reducere a acestora ? Și în acest caz, partea care lipsește nu va putea pune concluzii asupra cererii de reducere a cheltuielilor, deoarece lipsește la termenul de dezbateri!

Reamintim că și în forma actuală a art. 451 alin. (2) C.proc.civ., atunci când instanța ridică din oficiu problema reducerii onorariului, aceasta trebuie pusă în dezbateria contradictorie a părților – hotărârea nefiind legală dacă cuprinde o motivare care (chiar și în parte) nu a fost pusă în discuția contradictorie a părților.

Sub al treilea aspect, sesizarea mai susține și că se încalcă principiul egalității armelor în ipoteza în care partea deși legal citată nu s-a prezentat la termenul de dezbateri și nu va fi, așadar, în măsură să cunoască efectiv quantumul cheltuielilor de judecată cerute de adversar și nici să examineze dovezile administrate în această privință.

Nu se încalcă principiul egalității armelor deoarece partea care nu a venit la proces avea posibilitatea de a fi prezentă, fiind citată sau având termen în cunoștință. Dacă am accepta această logică a ÎCCJ ar însemna, așa cum am arătat, că la termenul de dezbateri să nu se poată invoca nici excepții de ordine publică sau alte incidente de ordin procedural.

Or, potrivit textelor actuale din procedură, la termenul de dezbateri, se pot invoca aspecte mult mai greu de anticipat și mai grave pentru soarta procesului decât acordarea cheltuielilor de judecată (altfel, aspect perfect previzibil), precum excepțiile de ordine publică cu caracter dirimant. Egalitatea și dreptul la apărare presupun posibilitatea de a fi la proces, iar neexercitarea dreptului de a participa poate avea și consecința firească a pierderii oportunității de a discuta aspectele ivite la acel termen.

Finalmente, arătăm și faptul că instanța asigură premisele exercitării dreptului la apărare de către parte și nu îl exercită chiar ea pentru parte.

III. A doua critică de neconstituționalitate.

Obiectul criticii: *raportarea la criteriile prevăzute de legislația profesiei de avocat pentru stabilirea onorariului.*

Normele constituționale pretins încălcate: art. 1 alin. (5) referitoare la principiul securității raporturilor juridice, precum și a art. 21 alin.(3) din Constituție referitoare la dreptul la un proces echitabil, cu referire la claritatea și previzibilitatea normelor juridice.

Caracterul constituțional al reglementării:

În primul rând, sesizarea ÎCCJ pretinde în mod neîntemeiat că art. 451 C.proc.civ. nu ar cuprinde criterii obiective, ci unele echivoce, generale, care ar putea da naștere arbitrariului. Art. 451 C.proc.civ. cuprinde criterii obiective chiar el (respectiv valoarea sau complexitatea cauzei, activitatea desfășurată de avocat și circumstanțele cauzei) și, în plus, art. 451 C.proc.civ. face trimitere la criteriile prevăzute de legislația profesiei de avocat pentru stabilirea onorariului.

Sub acest aspect, criticile sunt echivoce și generale – nu este clar de ce anume criteriile oferite de legislația profesiei de avocat ar fi echivoce. Legea de organizare a profesiei de avocat cuprinde referirea la tabloul onorariilor minimale, care este elaborat prin raportare la analiza atentă a fiecărui serviciu avocațial, iar art.127 din Statutul profesiei de avocat detaliază cu exactitate criteriile de formare a onorariului.

În orice caz, forma adoptată a textului este superioară sub aspectul obiectivizării decât forma în vigoare, care permite reducerea fără nicio raportare la vreun criteriu de

formare a onorariului. Acest fapt a generat o practică inconstantă și incoerentă la nivelul instanțelor judecătorești, reducerile fiind arbitrare și umilitoare pentru profesia de avocat (existând cazuri de reducere la 100 de lei a cheltuielii reprezentate de onorariul de avocat). Or, atunci când se reduc cheltuielile, trebuie să se aibă în vedere aspecte concrete precum tabloul onorariilor minimale, practica de avocat, fiind anormal să fie redusă o cheltuială sub ceea ce avocatul are ca nivel minim de referință, potrivit propriei reglementări, cu motivarea că o cauză nu este complexă.

În plus, acest text este inspirat chiar din ghidul CSM de bune practici privind relația sistemului judiciar cu celelalte profesii juridice, în special avocați și care prevede în art. 92 și 93 că:

„Art. 92 (1) În aprecierea cuantumului onorariului avocațial și a proporționalității acestuia față de activitatea avocatului într-o anumită cauză, ar putea fi avute în vedere criteriile regăsite în Statutul profesiei de avocat, pentru stabilirea onorariilor, respectiv: timpul și volumul de muncă solicitate; natura, noutatea și dificultatea cazului; importanța intereselor în cauză; notorietatea, titlurile, vechimea în muncă, experiența, reputația și specializarea avocatului; conlucrarea cu experți sau alți specialiști, impusă de natura, obiectul, complexitatea și dificultatea cazului; avantajele și rezultatele obținute pentru profitul clientului ca urmare a muncii depuse de avocat etc.

(2) Instanța de judecată se va putea raporta la venitul net obținut de avocat la momentul la care decide asupra unei eventuale reduceri, iar nu doar la venitul brut menționat în cuprinsul înscrisurilor doveditoare, având în vedere că deseori onorariile avocațiale includ și TVA.

(3) În concret, este important a se aprecia faptul că onorariul menționat în contractul de asistență juridică și evidențiat în chitanță reprezintă o încasare brută din care avocatul achită nu doar costuri fiscale, ci și costuri administrative și profesionale lunare.

Art. 93 În aprecierea activității avocatului este recomandabil ca instanța să ia în considerare și prestațiile mai puțin vizibile ale avocatului, precum: consultațiile juridice între termene, efortul de a prelucra informațiile primite de la client pentru a fi redată într-o formă juridică și clară, îndeplinirea unor proceduri administrative aferente celor judiciare, timpul de așteptare până la strigarea cauzei etc.”

Arătăm și faptul că judecătorul nu este ținut de criteriile oferite de reglementarea stabilită de legislația profesiei de avocat, ci este ținut numai să o ia în considerare în motivarea soluției de reducere a cheltuielii aferente onorariului.

În ceea ce privește argumentul potrivit căruia Decizia CRR nr. 165/2018 a declarat constituțională forma actuală a articolului iar modificarea unui text de lege care a trecut testul de neconstituționalitate ar fi un demers contrar stabilității și securității juridice parte componentă a dreptului la un proces echitabil, acesta este fals.

Faptul că forma actuală a textului a fost declarată constituțională nu afectează cu nimic dreptul legiuitorului de a o îmbunătăți – nu reiese în niciun caz din decizie că această opțiune legislativă este singura constituțională sau că, dacă aceasta este constituțională, în mod necesar, orice modificare a ei ar fi neconstituțională.

Finalmente, neclaritatea referitoare la sintagma „plătit disproportional” inclusă în

proiectul de lege versus aceea de „vădit disproportionat” inclusă în forma adoptată de Senat este doar o eroare materială care se poate îndrepta în procesul legislativ și nicidecum nu este o critică de neconstituționalitate.

IV. A treia critică de neconstituționalitate.

Obiectul criticii: *pretinsa eliminare a prerogativei judecătorului de a dimensiona cuantumul cheltuielilor de judecată ar reprezenta o limitare echivalentă cu inexistența dreptului de acces la o instanță cu plenitudine de jurisdicție.*

Normele constituționale pretins încălcate: art. 21 alin.(1) și (3) din Constituție referitor la dreptul de acces la o instanță cu plenitudine de jurisdicție și dreptul la un proces echitabil.

Caracterul constituțional al reglementării:

Sesizarea arată că eliminarea prerogativei judecătorului de a dimensiona cuantumul cheltuielilor de judecată ar fi o derogare semnificativă de la regula prevăzută de art. 264 C.pr.civ., potrivit căreia, judecătorul va aprecia probele administrate în cauză, pe fiecare în parte și în ansamblul lor, în mod liber, potrivit convingerii sale.

Această critică este nu este fondată – controlul instanței nu este eliminat (tot instanța este cea care va putea dispune reducerea onorariului), însă controlul este declanșat exclusiv în baza cererii părților.

Manifestarea principiul disponibilității nu reprezintă o limitare a jurisdicției instanței.

Textul de lege nu reprezintă o îngădire a dreptului de apreciere al judecătorului deoarece obiectul acestuia este stabilirea unor criterii la care acesta trebuie să se raporteze iar nu o limitare a modului de apreciere a acestora. Legiuitorul are dreptul să impună criterii la care judecătorul să se raporteze, fără ca prin aceasta să însemne că îi limitează dreptul de apreciere. De fapt, ÎCCJ pretinde un veritabil drept de a nu i se impune nici criterii de apreciere, ceea ce excedează rolului puterii judecătorești.

Finalmente, nu pot fi reținute susținerile potrivit cărora reglementarea ar avea ca obiectiv și, în tot cazul, ca efect, să limiteze prerogativele jurisdicționale ale instanței într-o manieră care pune în discuție însăși existența dreptului de acces la o instanță cu plenitudine de jurisdicție asupra chestiunii cuantumului cheltuielilor de judecată. Reglementarea nu are nici efectul, nici obiectivul să înlăture dreptul de acces la o instanță, ba chiar asigură în mod real acest drept – instanțele fiind cele care, aplicând greșit mecanismul reducerii (fără a pune în dezbaterea contradictorie a părților) răpeau părților accesul efectiv la o exercitare a dreptului lor procesual.

V. A patra critică de neconstituționalitate.

Obiectul criticii: *modul de reglementare al căii de atac (cererea de reexaminare).*

Normele constituționale pretins încălcate: art. 1 alin. (3) și (5) referitoare la principiul securității raporturilor juridice și al legalității, art. 16 alin. (1) cu privire la egalitatea în fața legii, art. 21 alin. (3) referitor la dreptul la un proces echitabil, precum și art. 129 cu privire la folosirea căilor de atac

Caracterul constituțional al reglementării:

Prima critică adusă de sesizare se referă la faptul că cererea de reexaminare poate fi formulată doar de partea care a câștigat procesul și a obținut obligarea adversarului căzut în pretenții la plata cheltuielilor de judecată, fiind, însă, redusă partea din cheltuieli reprezentată de onorariul avocatului - partea căzută în pretenții căreia i-a fost respinsă cererea formulată potrivit art. 451 alin.(2) C.proc.civ. nu are acces la același remediu, în privința sa hotărârea fiind definitivă în ceea ce privește neaplicarea soluției reducerii.

În legislația procesual civilă, există și alte cazuri în care calea de atac este exercitată numai de una din părți fără ca prin aceasta să se înțeleagă că nu ar exista o egalitate (ex. reexaminarea în materia taxei judiciare de timbru, obligarea la plata de amenzi sau despăgubiri etc.).

Rațiunea acestei reglementări rezidă în faptul că există o prezumție de proporționalitate a onorariului instituită prin modificarea art. 30 din Legea 51/1995 fiind firesc ca numai în cazul încălcării prezumției legale să existe critici, și nu și atunci când a fost corect aplicată. De altfel, sesizarea nici nu cuprinde critici de neconstituționalitate față de modificarea art.30 din Legea nr.51/1995.

A doua critică se referă la faptul că legiuitorul ar fi trebuit să reglementeze expres termenul înăuntrul căruia cererea de reexaminare poate fi formulată, procedura de soluționare a acestei cereri, precum și soluțiile care pot fi adoptate de completul investit cu cererea de reexaminare.

Și această critică este excesivă și nu are drept consecință neconstituționalitatea, fiind aplicabile regulile generale din materia reexaminării (inclusiv sub aspectul procedurii și a soluțiilor), respectiv termenul de 15 zile de la comunicare (art. 200 C.proc.civ., art. 191 C.proc.civ.).

Nu este necesar ca legiuitorul să reia de fiecare dată prevederile privind soluționarea unei căi de atac speciale, fiind suficient și îndeplător ca acolo, unde nu se prevede expres, să se aplice regulile generale.

Faptul că, pentru a determina, spre exemplu, termenul aplicabil unei căi de atac, este necesar un efort de interpretare sau corelare a legii, nu este un aspect de neconstituționalitate, iar, în trecut, au existat situații similare – spre exemplu în cazul revizuirii pentru contrarietate de hotărâri atunci când vizează efectul pozitiv al hotărârii – și ÎCCJ nu doar că nu a contestat, ci dimpotrivă a și generat reglementarea.

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

Nr. 213-ORG-2024

19.09.2024

Către: Ministerul Afacerilor Interne

Domnului Catalin Marian Predoiu, Viceprim-ministru, Ministrul Afacerilor Interne

cabinet@mai.gov.ro ; mai@mai.gov.ro

Stimate Domnule Ministru

Comisia Permanentă a Uniunii Naționale a Barourilor din România a fost sesizată cu o problemă cu care se confruntă avocații în ceea ce privește accesul în sediul parchetelor aflate de pe Strada Scaune nr.1-3 sector 3 din București, respectiv faptul că personalul militar al Jandarmeriei care asigură paza parchetelor nu recunoaște legitimația de avocat ca mijloc de identificare a avocaților, în vederea accesului în incinta parchetelor, unde urmează să asigure asistența și reprezentarea clienților.

Conform adresei nr.48/VIII-3/2024 a Prim Procurorului Parchetului de pe lângă Tribunalul București, temeiul de drept pentru nerecunoașterea legitimației de avocat și solicitarea prezentării cărții de identitate, îl reprezintă dispozițiile art.34 alin.(3) din Legea nr.218/2002. Pe lângă faptul ca Legea nr.218/2002 se refera la organizarea și funcționarea Poliției Române și nu la Jandarmeria Română, arătăm că aceasta reprezintă norma generală în privința modalității de identificare a unei persoane, iar potrivit principiului *specialia generalibus derogant*, atunci când există o normă specială se va aplica cu prioritate față de norma generală.

Art.237 din Statutul profesiei de avocat, publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 898 din 19 decembrie 2011, arată că avocatul se identifică în fața organelor de urmărire penală și a celorlalte instituții publice cu legitimația de avocat.

Considerăm că dispozițiile articolului 237 din Statutul profesiei de avocat, trebuie interpretate în sensul că legitimația este mijlocul de identificare a avocatului atât în fața personalului Jandarmeriei care asigura paza instituției în care avocatul urmează să desfășoare activități de asistare și reprezentare juridică, cât și în fața organului de urmărire penală care are sediul în respectiva instituție. Avocatul care se află în exercitarea profesiei este identificat potrivit normelor speciale din legislația specifică profesiei, și nu după regulile generale aplicabile identificării oricărei persoane.

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

Vă rugăm să aveți în vedere principiul general de drept potrivit căruia o normă juridică trebuie interpretată în sensul său pozitiv, generator de efecte juridice, astfel încât rezultatul aplicării practice a normei juridice să fie cât mai aproape de finalitatea urmărită de legiuitor. O interpretare contrară ar lipsi de efecte dispozițiile articolului 237 din Statutul profesiei de avocat

Față de cele de mai sus, vă solicităm să luați măsurile necesare pentru ca personalul militar al Jandarmeriei care asigură paza parchetelor să procedeze la identificarea avocaților care se prezintă la sediul organului de urmărire penală în exercitarea profesiei, doar în baza legitimației de avocat și a împuternicirii avocațiale, în conformitate cu prevederile din Statutul profesiei de avocat.

Vă asigurăm domnule ministru de toată considerația noastră,

PREȘEDINTE U.N.B.R.
Av. dr. Traian-Cornel Briciu

266-AUT-2024
18 octombrie 2024

Către

Guvernul României

În atenția domnului Ion-Marcel CIOLACU, Prim-ministru al României

Prezentul **MEMORIU**, adoptat către Comisia Permanentă a Uniunii Naționale a Barourilor din România, cuprinde o propunere de inițiativă legislativă privind asigurarea unor garanții suplimentare care să reinstitue echilibrul contractual dintre profesionistul-dezvoltator imobiliar și consumatorul-persoană fizică.

Vă solicităm, în raport de argumentele expuse în continuare, să luați măsurile necesare pentru protecția juridică a consumatorilor-persoane fizice.

EXPUNERE DE MOTIVE

Contractele de vânzare cumpărare care au ca obiect bunuri imobile beneficiază de un regim juridic special datorită efectelor importante pe care le produc asupra patrimoniului persoanei. Din acest motiv, legiuitorul a optat pentru obligativitatea formei autentice a acestor contracte, ceea ce presupune obligația informării părților de către notar asupra conținutului contractului, explicarea clauzelor și a efectelor pe care le produc.

Obligativitatea formei autentice nu există însă și în situația promisiunilor de vânzare cumpărare întrucât acestea nu au ca efect transferul dreptului de proprietate, ci doar obligația de a încheia în viitor contractul în formă autentică.

Apreciem că și în cazul promisiunilor de vânzare cumpărare este necesară informarea obligatorie a părților persoane fizice asupra conținutului clauzelor și a efectelor pe care acestea le produc asupra patrimoniului. Deși prin promisiunea de vânzare cumpărare nu se transmite proprietatea, în realitate se stabilesc clauze obligatorii cu privire la vânzarea ulterioară, care nu mai pot fi modificate unilateral cu ocazia autentificării contractului de vânzare cumpărare. Conținutul prevederilor promisiunii de vânzare cumpărare nu este așadar mai puțin important decât cel al contractului de vânzare cumpărare.

Propunerea legislativă vizează instituirea asistenței juridice obligatorii prin avocat a persoanei fizice atât în faza precontractuală de negociere cât și la momentul semnării contractului. Activitățile prestate de către avocat în asistarea clientului constau în oferirea de consultații juridice de specialitate pentru explicarea cauzelor contractuale și a efectelor pe care acestea le produc. Scopul urmărit este de a proteja persoanele fizice de posibilitatea semnării unor acte care vor produce consecințe semnificative asupra patrimoniului, fără a înțelege conținutul, semnificația termenilor și efectele pe care clauzele stipulate le pot produce.

NOTĂ DE FUNDAMENTARE

I. Motivele emiterii actului normativ

I.1. Sursa prezentei note de fundamentare: UNBR

I.2. Situația actuală

Prezenta propunere legislativă are loc în contextul unei nefavorabile realități socio-juridice, anume încheierea unor promisiuni de vânzare între consumatori și agenții imobiliari sau societățile tip dezvoltatori imobiliari, care, profitând de insuficiența cunoașterii a dispozițiilor legale incidente de către partea vulnerabilă, introduc, pe cale unilaterală, fără negociere, sub forma unor clauze standard în contractele de adeziune, prevederi abuzive, impunând consumatorului o anumită formulare juridică a acelui contract de promisiune a vânzării. Consumatorul, care se află în fața unei oferte favorabile, sub aspect scriptic, artificial, acceptă încheierea unor contracte de acest fel.

Referindu-ne la cazuistica actuală, atât de reiterată de mediul mass-media, observăm de regulă că dezvoltatorul impune un contract tipizat și abuziv, care diminuează considerabil șansele de reușită în cazul unei eventuale dispute generate de nemulțumiri ale beneficiarului promisiunii de vânzare. Astfel, reiese necesitatea introducerii unei garanții suplimentare care să reinstitue echilibrul contractual dintre profesionistul-dezvoltator imobiliar și consumatorul-persoană fizică (în spiritul Directivei 2011/83).

I.3. Situația juridică

Apreciem că această calificare a raporturilor dintre dezvoltatorii imobiliari și cumpărători ca fiind contracte încheiate cu consumatorii este corespunzătoare, deoarece atât legislația internă, respectiv OG nr. 21/1992 privind protecția consumatorilor, M. Of. nr.

208/2007, cât și dreptul european, anume Directiva 2011/83/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2011 privind drepturile consumatorilor, definesc conceptul de „consumator” în sensul unei persoane fizice sau grup de persoane fizice constituite în asociații, care cumpără, dobândește, utilizează ori consumă produse sau servicii, în afara activității sale profesionale, respectiv orice persoană fizică ce, în cadrul contractelor reglementate de prezenta directivă, acționează în scopuri care se află în afara activității sale comerciale, industriale, artizanale sau profesionale.

Raportându-ne la aceste definiții, constatăm că promitenții-cumpărători sunt veritabili consumatori, astfel încât le sunt aplicabile dispozițiile interne și europene în materia contractelor de consum și se bucură de garanții sub aspectul protecției juridice.

Printre formele de protecție juridică se numără și prezumția legală a caracterului abuziv a unor clauze contractuale, caracteristică definită în felul următor: *„o clauză contractuală care nu a fost negociată direct cu consumatorul și care prin ea însăși sau împreună cu alte prevederi din contract creează, în detrimentul consumatorului și contrar cerințelor bunei-credințe, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților”*. De asemenea, Legea nr. 193/2000 oferă o enumerare exemplificativă a clauzelor abuzive, precum cele care: „dau dreptul profesionistului de a modifica unilateral clauzele contractului, fără a avea un motiv întemeiat care să fie precizat în contract, permit profesionistului obținerea unor sume de bani de la consumator, în cazul neexecutării sau finalizării contractului de către acesta din urmă, fără a prevedea existența compensațiilor în sumă echivalentă și pentru consumator, în cazul neexecutării contractului de către profesionist, obligă consumatorul să se supună unor condiții contractuale despre care nu a avut posibilitatea reală să ia cunoștință la data semnării contractului, obligă consumatorul să își îndeplinească obligațiile contractuale, chiar și în situațiile în care profesionistul nu și le-a îndeplinit pe ale sale, obligă consumatorul la plata unor sume disproporționat de mari în cazul neîndeplinirii obligațiilor contractuale de către acesta, comparativ cu pagubele suferite de profesionist”.

De asemenea, luând ca reper și jurisprudența CJUE, notăm că sintagma de „clauză abuzivă în contractele cu consumatorii” se bazează pe ideea că un consumator se găsește într-o situație de inferioritate față de un vânzător sau un furnizor în ceea ce privește atât puterea de negociere, cât și nivelul de informare, situație care determină adeziunea sa la condițiile redactate în prealabil de vânzător sau furnizor, fără a putea exercita o influență asupra conținutului acestora (Cauza C-76/10 Pohotovost' s.r.o. împotriva Iveta Korčkovska, paragraful 37). De asemenea, **CJUE a impus obligația statelor membre de a reglementa mijloace adecvate și eficiente pentru a preveni utilizarea în continuare a clauzelor abuzive** (Cauza Addiko Bank, C-407/18). Curtea a considerat că, în lipsa unui control eficient al caracterului potențial abuziv al clauzelor contractului în discuție, respectarea drepturilor conferite de Directiva 93/13 nu poate fi garantată (Kancelaria Medius, C-495/19), iar acest control se poate realiza *a priori* sau *a posteriori*. Suntem de părere că un eventual control

preventiv, realizat de către un specialist al dreptului, precum este avocatul, este mai benefic sub aspect democratic decât unul ulterior realizat de către instanță, întrucât, în primul rând, nu se va mai ridica aspectul litigiului în situația nesemnării contractului la recomandarea avocatului, așadar nu vor mai exista nici prejudicii, iar dezideratul degrevării instanțelor este asigurat.

Totodată, exigența legislativă europeană de informare a consumatorului este garantată prin asistarea de către avocat a părții contractante vulnerabile, întrucât CJUE a stabilit că „articolul 1 din Directiva 2011/83, interpretat în lumina considerentelor (4), (5) și (7) ale acesteia, urmărește să asigure un nivel ridicat de protecție a consumatorilor, asigurând informarea și securitatea lor în tranzacțiile cu comercianții”, iar „obligația de informare prevăzută la articolul 6 alineatele (1) și la articolul 8 alineatele (1) și (4) din Directiva 2011/83 permite consumatorului să primească într-o formă adaptată, înainte de încheierea contractului, informațiile necesare care să îi permită să decidă să încheie sau nu contractul, răspunzând astfel obiectivului legitim de interes general al protecției consumatorilor”. În definitiv, esența protecției consumatorilor este dată de faptul că **„singura modalitate de a asigura securitatea juridică în raporturile contractuale dintre comercianți și consumatori este de a aduce în sfera garanției comerciale satisfacerea așteptărilor subiective ale acestor consumatori cu privire la bunul vândut.** În această privință, trebuie subliniat că în considerentul (7) al Directivei 2011/83 și în considerentul (5) al Directivei 2019/771 se reține că aceste două norme au în comun același obiectiv, care constă în sporirea securității juridice a contractelor de vânzare încheiate între consumatori și comercianți, ceea ce este de natură să sporească de asemenea încrederea acestor actori. Considerentul (62) al Directivei 2019/771 enunță tocmai preocuparea de a îmbunătăți această securitate și de a evita inducerea în eroare a consumatorilor.” (Cauza C-133/22, LACD GmbH împotriva BB Sport GmbH & Co. KG).

Nu trebuie omise nici considerațiile avocatului general al CJUE, Trstenjak, potrivit cărora „dispozițiile speciale în materia contractelor de consum au ca obiectiv faptul de a proteja consumatorul în calitate de parte la contract considerată defavorizată din punct de vedere economic și mai puțin experimentată din punct de vedere juridic decât cocontractantul său” (C-180/06).

Nu în ultimul rând, jurisprudența obligatorie națională se raportează în mod constant la problematica ocrotirii juridice a consumatorilor în aceste contracte cu clauze abuzive, în sensul că: „aprecierea caracterului abuziv al clauzelor nu privește nici definirea obiectului contractului, nici caracterul adecvat al prețului sau al remunerației, pe de o parte, față de serviciile sau de bunurile furnizate în schimbul acestora, pe de altă parte, în măsura în care aceste clauze sunt exprimate în mod clar și inteligibil”, iar „mecanismul de control pe fond al clauzelor abuzive reprezintă o chestiune de fapt care trebuie stabilită în concret, de la caz la caz, pe baza evaluării directe, în raport cu particularitățile fiecărei spețe.” (ÎCCJ, RIL, 10/2020,

M. Of. nr. 611/2020). Ceea ce putem extrage din această decizie este necesitatea unui control preventiv, anterior, al caracterului abuziv de către un specialist, care să stabilească, în funcție de circumstanțele cauzei, dacă respectivul contract este sau nu susceptibil a produce prejudicii consumatorului.

Din alt registru, jurisprudența CCR este în același direcție, apreciind că este vitală o verificare atentă și accelerată în materia contractelor încheiate în materie de consum, întrucât există suspiciuni referitoare la caracterul abuziv al acestor acte juridice, profesionistul fiind tentat să profite de poziția sa contractuală superioară (Dec. CCR nr. 141/2019, M. Of. nr. 389/2019).

Și literatura juridică de specialitate s-a pronunțat asupra necesității asistării juridice a consumatorilor în contractarea promisiunilor de vânzare de imobile, având în vedere circumstanțele referitoare la suma excesiv de mare a obiectului și la poziția inferioară în care se află consumatorul (R.A. Mărginean, *Regândirea dreptului la un avocat ca o nevoie socială de bază*, în Revista Avocatul nr. iunie/2023, p. 41).

Nu în ultimul rând, diverse repertorii de practică la nivelul Curților de Apel relevă situația deficitară în care se poziționează consumatorul, mai ales în materia promisiunilor de vânzare cu obiect reprezentat de un imobil (Curtea de Apel Timișoara, Decizii relevante din 2021, p. 13, document accesat la adresa online: <https://www.iccj.ro/wp-content/uploads/2021/07/C-Ap-Timisoara-Trim-I-2021.pdf>).

1.4. Forma legislativă ce se impune a fi adoptată

Luând în considerare motivele de ordin legislativ, jurisprudențial și doctrinar în materia clauzelor abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, apreciem că se impune o modificare legislativă în sensul obligativității asistării juridice a consumatorului la încheierea promisiunilor de vânzare având ca obiect un imobil, în sensul sancționării cu nulitatea absolută, care să poată fi invocată în tot sau în parte de către persoana fizică, consumator sau în folosul acestuia, chiar de instanță din oficiu. În acest fel, există un standard de certitudine și securitate juridică – socială, manifestat prin oferirea unui aviz din partea unui avocat.

De asemenea, o astfel de reglementare ar determina dezvoltatorii să reanalizeze clauzele standard abuzive din contractele de adeziune sau profund dezechilibrate sun aspectul drepturilor și obligațiilor asumate, pe care le supun doar semnării părții vulnerabile, și ar oferi o perspectivă de negociere a acestor tipuri de contracte, ceea ce ar favoriza principiul de drept civil specific materiei contractuale, anume consensualismul conturat prin *mutuus consensus mutuus dissensus*, din perspectiva reflectării ambelor voințe juridice în mod real, nu doar scriptic, prin oferirea unei semnături de către consumator. De altfel, această modificare legislativă ar proteja și interesele profesionistului. Competitivitatea

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

întreprinderilor va rămâne neafectată deoarece această propunere se va transpune într-un cost clar, anterior încheierii contractului, aflat în sarcina consumatorului.

În plus, grija legiuitorului de a asigura protecție sporită persoanelor care prezintă un anumit grad de vulnerabilitate în situația în care acestea urmează să încheie acte juridice de o anumită importanță pentru patrimoniul propriu a fost consacrată în acte normative adoptate anterior, norme care au generat o practică notarială constantă în acest sens. Cu titlu de exemplu, trimitem la dispozițiile Legii 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice, care prevăd dreptul persoanei vârstnice de a i se acorda consiliere juridică gratuită, la cerere acesteia, în vederea încheierii contractelor de vânzare sau de donație ori în vederea constituirii de granații mobiliare sau imobiliare, care au ca obiect bunurile mobile ori imobile ale persoanei vârstnice (articolul 30 alineatul 1). De asemenea, la alineatul 2 se prevede că persoana vârstnică este asistată, la cererea acesteia sau din oficiu, după caz, de un reprezentant al autorității tutelare/instanței de tutelă, în vederea încheierii oricărui act translativ de proprietate, având ca obiect bunuri proprii, în scopul întreținerii și îngrijirii sale, precum și în vederea încheierii contractelor de închiriere/comodat cu persoane fizice, în vederea găzduirii persoanei vârstnice.

Pentru Comisia Permanentă a UNBR,
Avocat Traian Briciu, Președinte

266-AUT-2024
18 octombrie 2024

Către

Senatul României

În atenția domnului Nicolae-Ionel CIUCĂ, Președintele Senatului

Prezentul **MEMORIU**, adoptat către Comisia Permanentă a Uniunii Naționale a Barourilor din România, cuprinde o propunere de inițiativă legislativă privind asigurarea unor garanții suplimentare care să reinstitue echilibrul contractual dintre profesionistul-dezvoltator imobiliar și consumatorul-persoană fizică.

Vă solicităm, în raport de argumentele expuse în continuare, să luați măsurile necesare pentru protecția juridică a consumatorilor-persoane fizice.

EXPUNERE DE MOTIVE

Contractele de vânzare cumpărare care au ca obiect bunuri imobile beneficiază de un regim juridic special datorită efectelor importante pe care le produc asupra patrimoniului persoanei. Din acest motiv, legiuitorul a optat pentru obligativitatea formei autentice a acestor contracte, ceea ce presupune obligația informării părților de către notar asupra conținutului contractului, explicarea clauzelor și a efectelor pe care le produc.

Obligativitatea formei autentice nu există însă și în situația promisiunilor de vânzare cumpărare întrucât acestea nu au ca efect transferul dreptului de proprietate, ci doar obligația de a încheia în viitor contractul în formă autentică.

Apreciem că și în cazul promisiunilor de vânzare cumpărare este necesară informarea obligatorie a părților persoane fizice asupra conținutului clauzelor și a efectelor pe care acestea le produc asupra patrimoniului. Deși prin promisiunea de vânzare cumpărare nu se transmite proprietatea, în realitate se stabilesc clauze obligatorii cu privire la vânzarea ulterioară, care nu mai pot fi modificate unilateral cu ocazia autentificării contractului de vânzare cumpărare. Conținutul prevederilor promisiunii de vânzare cumpărare nu este așadar mai puțin important decât cel al contractului de vânzare cumpărare.

Propunerea legislativă vizează instituirea asistenței juridice obligatorii prin avocat a persoanei fizice atât în faza precontractuală de negociere cât și la momentul semnării contractului. Activitățile prestate de către avocat în asistarea clientului constau în oferirea de consultații juridice de specialitate pentru explicarea cauzelor contractuale și a efectelor pe care acestea le produc. Scopul urmărit este de a proteja persoanele fizice de posibilitatea semnării unor acte care vor produce consecințe semnificative asupra patrimoniului, fără a înțelege conținutul, semnificația termenilor și efectele pe care clauzele stipulate le pot produce.

NOTĂ DE FUNDAMENTARE

I. Motivele emiterii actului normativ

I.1. Sursa prezentei note de fundamentare: UNBR

I.2. Situația actuală

Prezenta propunere legislativă are loc în contextul unei nefavorabile realități socio-juridice, anume încheierea unor promisiuni de vânzare între consumatori și agenții imobiliari sau societățile tip dezvoltatori imobiliari, care, profitând de insuficiența cunoașterii a dispozițiilor legale incidente de către partea vulnerabilă, introduc, pe cale unilaterală, fără negociere, sub forma unor clauze standard în contractele de adeziune, prevederi abuzive, impunând consumatorului o anumită formulare juridică a acelui contract de promisiune a vânzării. Consumatorul, care se află în fața unei oferte favorabile, sub aspect scriptic, artificial, acceptă încheierea unor contracte de acest fel.

Referindu-ne la cazuistica actuală, atât de reiterată de mediul mass-media, observăm de regulă că dezvoltatorul impune un contract tipizat și abuziv, care diminuează considerabil șansele de reușită în cazul unei eventuale dispute generate de nemulțumiri ale beneficiarului promisiunii de vânzare. Astfel, reiese necesitatea introducerii unei garanții suplimentare care să reinstitue echilibrul contractual dintre profesionistul-dezvoltator imobiliar și consumatorul-persoană fizică (în spiritul Directivei 2011/83).

I.3. Situația juridică

Apreciem că această calificare a raporturilor dintre dezvoltatorii imobiliari și cumpărători ca fiind contracte încheiate cu consumatorii este corespunzătoare, deoarece atât legislația internă, respectiv OG nr. 21/1992 privind protecția consumatorilor, M. Of. nr.

208/2007, cât și dreptul european, anume Directiva 2011/83/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2011 privind drepturile consumatorilor, definesc conceptul de „consumator” în sensul unei persoane fizice sau grup de persoane fizice constituite în asociații, care cumpără, dobândește, utilizează ori consumă produse sau servicii, în afara activității sale profesionale, respectiv orice persoană fizică ce, în cadrul contractelor reglementate de prezenta directivă, acționează în scopuri care se află în afara activității sale comerciale, industriale, artizanale sau profesionale.

Raportându-ne la aceste definiții, constatăm că promitenții-cumpărători sunt veritabili consumatori, astfel încât le sunt aplicabile dispozițiile interne și europene în materia contractelor de consum și se bucură de garanții sub aspectul protecției juridice.

Printre formele de protecție juridică se numără și prezumția legală a caracterului abuziv a unor clauze contractuale, caracteristică definită în felul următor: *„o clauză contractuală care nu a fost negociată direct cu consumatorul și care prin ea însăși sau împreună cu alte prevederi din contract creează, în detrimentul consumatorului și contrar cerințelor bunei-credințe, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților”*. De asemenea, Legea nr. 193/2000 oferă o enumerare exemplificativă a clauzelor abuzive, precum cele care: „dau dreptul profesionistului de a modifica unilateral clauzele contractului, fără a avea un motiv întemeiat care să fie precizat în contract, permit profesionistului obținerea unor sume de bani de la consumator, în cazul neexecutării sau finalizării contractului de către acesta din urmă, fără a prevedea existența compensațiilor în sumă echivalentă și pentru consumator, în cazul neexecutării contractului de către profesionist, obligă consumatorul să se supună unor condiții contractuale despre care nu a avut posibilitatea reală să ia cunoștință la data semnării contractului, obligă consumatorul să își îndeplinească obligațiile contractuale, chiar și în situațiile în care profesionistul nu și le-a îndeplinit pe ale sale, obligă consumatorul la plata unor sume disproporționat de mari în cazul neîndeplinirii obligațiilor contractuale de către acesta, comparativ cu pagubele suferite de profesionist”.

De asemenea, luând ca reper și jurisprudența CJUE, notăm că sintagma de „clauză abuzivă în contractele cu consumatorii” se bazează pe ideea că un consumator se găsește într-o situație de inferioritate față de un vânzător sau un furnizor în ceea ce privește atât puterea de negociere, cât și nivelul de informare, situație care determină adeziunea sa la condițiile redactate în prealabil de vânzător sau furnizor, fără a putea exercita o influență asupra conținutului acestora (Cauza C-76/10 Pohotovost' s.r.o. împotriva Iveta Korčkovska, paragraful 37). De asemenea, **CJUE a impus obligația statelor membre de a reglementa mijloace adecvate și eficiente pentru a preveni utilizarea în continuare a clauzelor abuzive** (Cauza Addiko Bank, C-407/18). Curtea a considerat că, în lipsa unui control eficient al caracterului potențial abuziv al clauzelor contractului în discuție, respectarea drepturilor conferite de Directiva 93/13 nu poate fi garantată (Kancelaria Medius, C-495/19), iar acest control se poate realiza *a priori* sau *a posteriori*. Suntem de părere că un eventual control

preventiv, realizat de către un specialist al dreptului, precum este avocatul, este mai benefic sub aspect democratic decât unul ulterior realizat de către instanță, întrucât, în primul rând, nu se va mai ridica aspectul litigiului în situația nesemnării contractului la recomandarea avocatului, așadar nu vor mai exista nici prejudicii, iar dezideratul degrevării instanțelor este asigurat.

Totodată, exigența legislativă europeană de informare a consumatorului este garantată prin asistarea de către avocat a părții contractante vulnerabile, întrucât CJUE a stabilit că „articolul 1 din Directiva 2011/83, interpretat în lumina considerentelor (4), (5) și (7) ale acesteia, urmărește să asigure un nivel ridicat de protecție a consumatorilor, asigurând informarea și securitatea lor în tranzacțiile cu comercianții”, iar „obligația de informare prevăzută la articolul 6 alineatele (1) și la articolul 8 alineatele (1) și (4) din Directiva 2011/83 permite consumatorului să primească într-o formă adaptată, înainte de încheierea contractului, informațiile necesare care să îi permită să decidă să încheie sau nu contractul, răspunzând astfel obiectivului legitim de interes general al protecției consumatorilor”. În definitiv, esența protecției consumatorilor este dată de faptul că **„singura modalitate de a asigura securitatea juridică în raporturile contractuale dintre comercianți și consumatori este de a aduce în sfera garanției comerciale satisfacerea așteptărilor subiective ale acestor consumatori cu privire la bunul vândut.** În această privință, trebuie subliniat că în considerentul (7) al Directivei 2011/83 și în considerentul (5) al Directivei 2019/771 se reține că aceste două norme au în comun același obiectiv, care constă în sporirea securității juridice a contractelor de vânzare încheiate între consumatori și comercianți, ceea ce este de natură să sporească de asemenea încrederea acestor actori. Considerentul (62) al Directivei 2019/771 enunță tocmai preocuparea de a îmbunătăți această securitate și de a evita inducerea în eroare a consumatorilor.” (Cauza C-133/22, LACD GmbH împotriva BB Sport GmbH & Co. KG).

Nu trebuie omise nici considerațiile avocatului general al CJUE, Trstenjak, potrivit cărora „dispozițiile speciale în materia contractelor de consum au ca obiectiv faptul de a proteja consumatorul în calitate de parte la contract considerată defavorizată din punct de vedere economic și mai puțin experimentată din punct de vedere juridic decât cocontractantul său” (C-180/06).

Nu în ultimul rând, jurisprudența obligatorie națională se raportează în mod constant la problematica ocrotirii juridice a consumatorilor în aceste contracte cu clauze abuzive, în sensul că: „aprecierea caracterului abuziv al clauzelor nu privește nici definirea obiectului contractului, nici caracterul adecvat al prețului sau al remunerației, pe de o parte, față de serviciile sau de bunurile furnizate în schimbul acestora, pe de altă parte, în măsura în care aceste clauze sunt exprimate în mod clar și inteligibil”, iar „mecanismul de control pe fond al clauzelor abuzive reprezintă o chestiune de fapt care trebuie stabilită în concret, de la caz la caz, pe baza evaluării directe, în raport cu particularitățile fiecărei spețe.” (ÎCCJ, RIL, 10/2020,

M. Of. nr. 611/2020). Ceea ce putem extrage din această decizie este necesitatea unui control preventiv, anterior, al caracterului abuziv de către un specialist, care să stabilească, în funcție de circumstanțele cauzei, dacă respectivul contract este sau nu susceptibil a produce prejudicii consumatorului.

Din alt registru, jurisprudența CCR este în același direcție, apreciind că este vitală o verificare atentă și accelerată în materia contractelor încheiate în materie de consum, întrucât există suspiciuni referitoare la caracterul abuziv al acestor acte juridice, profesionistul fiind tentat să profite de poziția sa contractuală superioară (Dec. CCR nr. 141/2019, M. Of. nr. 389/2019).

Și literatura juridică de specialitate s-a pronunțat asupra necesității asistării juridice a consumatorilor în contractarea promisiunilor de vânzare de imobile, având în vedere circumstanțele referitoare la suma excesiv de mare a obiectului și la poziția inferioară în care se află consumatorul (R.A. Mărginean, *Regândirea dreptului la un avocat ca o nevoie socială de bază*, în Revista Avocatul nr. iunie/2023, p. 41).

Nu în ultimul rând, diverse repertorii de practică la nivelul Curților de Apel relevă situația deficitară în care se poziționează consumatorul, mai ales în materia promisiunilor de vânzare cu obiect reprezentat de un imobil (Curtea de Apel Timișoara, Decizii relevante din 2021, p. 13, document accesat la adresa online: <https://www.iccj.ro/wp-content/uploads/2021/07/C-Ap-Timisoara-Trim-I-2021.pdf>).

1.4. Forma legislativă ce se impune a fi adoptată

Luând în considerare motivele de ordin legislativ, jurisprudențial și doctrinar în materia clauzelor abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, apreciem că se impune o modificare legislativă în sensul obligativității asistării juridice a consumatorului la încheierea promisiunilor de vânzare având ca obiect un imobil, în sensul sancționării cu nulitatea absolută, care să poată fi invocată în tot sau în parte de către persoana fizică, consumator sau în folosul acestuia, chiar de instanță din oficiu. În acest fel, există un standard de certitudine și securitate juridică – socială, manifestat prin oferirea unui aviz din partea unui avocat.

De asemenea, o astfel de reglementare ar determina dezvoltatorii să reanalizeze clauzele standard abuzive din contractele de adeziune sau profund dezechilibrate sun aspectul drepturilor și obligațiilor asumate, pe care le supun doar semnării părții vulnerabile, și ar oferi o perspectivă de negociere a acestor tipuri de contracte, ceea ce ar favoriza principiul de drept civil specific materiei contractuale, anume consensualismul conturat prin *mutuus consensus mutuus dissensus*, din perspectiva reflectării ambelor voințe juridice în mod real, nu doar scriptic, prin oferirea unei semnături de către consumator. De altfel, această modificare legislativă ar proteja și interesele profesionistului. Competitivitatea

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

întreprinderilor va rămâne neafectată deoarece această propunere se va transpune într-un cost clar, anterior încheierii contractului, aflat în sarcina consumatorului.

În plus, grija legiuitorului de a asigura protecție sporită persoanelor care prezintă un anumit grad de vulnerabilitate în situația în care acestea urmează să încheie acte juridice de o anumită importanță pentru patrimoniul propriu a fost consacrată în acte normative adoptate anterior, norme care au generat o practică notarială constantă în acest sens. Cu titlu de exemplu, trimitem la dispozițiile Legii 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice, care prevăd dreptul persoanei vârstnice de a i se acorda consiliere juridică gratuită, la cerere acesteia, în vederea încheierii contractelor de vânzare sau de donație ori în vederea constituirii de granații mobiliare sau imobiliare, care au ca obiect bunurile mobile ori imobile ale persoanei vârstnice (articolul 30 alineatul 1). De asemenea, la alineatul 2 se prevede că persoana vârstnică este asistată, la cererea acesteia sau din oficiu, după caz, de un reprezentant al autorității tutelare/instanței de tutelă, în vederea încheierii oricărui act translativ de proprietate, având ca obiect bunuri proprii, în scopul întreținerii și îngrijirii sale, precum și în vederea încheierii contractelor de închiriere/comodat cu persoane fizice, în vederea găzduirii persoanei vârstnice.

Pentru Comisia Permanentă a UNBR,
Avocat Traian Briciu, Președinte

266-AUT-2024
18 octombrie 2024

Către

Comisia juridică, de numiri, disciplină, imunități și validări a Senatului
În atenția domnului NICULESCU-ȚĂGÂRLAȘ Cristian-Augustin, Președinte

Prezentul **MEMORIU**, adoptat către Comisia Permanentă a Uniunii Naționale a Barourilor din România, cuprinde o propunere de inițiativă legislativă privind asigurarea unor garanții suplimentare care să reinstitue echilibrul contractual dintre profesionistul-dezvoltator imobiliar și consumatorul-persoană fizică.

Vă solicităm, în raport de argumentele expuse în continuare, să luați măsurile necesare pentru protecția juridică a consumatorilor-persoane fizice.

EXPUNERE DE MOTIVE

Contractele de vânzare cumpărare care au ca obiect bunuri imobile beneficiază de un regim juridic special datorită efectelor importante pe care le produc asupra patrimoniului persoanei. Din acest motiv, legiuitorul a optat pentru obligativitatea formei autentice a acestor contracte, ceea ce presupune obligația informării părților de către notar asupra conținutului contractului, explicarea clauzelor și a efectelor pe care le produc.

Obligativitatea formei autentice nu există însă și în situația promisiunilor de vânzare cumpărare întrucât acestea nu au ca efect transferul dreptului de proprietate, ci doar obligația de a încheia în viitor contractul în formă autentică.

Apreciem că și în cazul promisiunilor de vânzare cumpărare este necesară informarea obligatorie a părților persoane fizice asupra conținutului clauzelor și a efectelor pe care acestea le produc asupra patrimoniului. Deși prin promisiunea de vânzare cumpărare nu se transmite proprietatea, în realitate se stabilesc clauze obligatorii cu privire la vânzarea ulterioară, care nu mai pot fi modificate unilateral cu ocazia autentificării contractului de vânzare cumpărare. Conținutul prevederilor promisiunii de vânzare cumpărare nu este așadar mai puțin important decât cel al contractului de vânzare cumpărare.

Propunerea legislativă vizează instituirea asistenței juridice obligatorii prin avocat a persoanei fizice atât în faza precontractuală de negociere cât și la momentul semnării contractului. Activitățile prestate de către avocat în asistarea clientului constau în oferirea de consultații juridice de specialitate pentru explicarea cauzelor contractuale și a efectelor pe care acestea le produc. Scopul urmărit este de a proteja persoanele fizice de posibilitatea semnării unor acte care vor produce consecințe semnificative asupra patrimoniului, fără a înțelege conținutul, semnificația termenilor și efectele pe care clauzele stipulate le pot produce.

NOTĂ DE FUNDAMENTARE

I. Motivele emiterii actului normativ

I.1. Sursa prezentei note de fundamentare: UNBR

I.2. Situația actuală

Prezenta propunere legislativă are loc în contextul unei nefavorabile realități socio-juridice, anume încheierea unor promisiuni de vânzare între consumatori și agenții imobiliari sau societățile tip dezvoltatori imobiliari, care, profitând de insuficiența cunoașterii a dispozițiilor legale incidente de către partea vulnerabilă, introduc, pe cale unilaterală, fără negociere, sub forma unor clauze standard în contractele de adeziune, prevederi abuzive, impunând consumatorului o anumită formulare juridică a acelui contract de promisiune a vânzării. Consumatorul, care se află în fața unei oferte favorabile, sub aspect scriptic, artificial, acceptă încheierea unor contracte de acest fel.

Referindu-ne la cazuistica actuală, atât de reiterată de mediul mass-media, observăm de regulă că dezvoltatorul impune un contract tipizat și abuziv, care diminuează considerabil șansele de reușită în cazul unei eventuale dispute generate de nemulțumiri ale beneficiarului promisiunii de vânzare. Astfel, reiese necesitatea introducerii unei garanții suplimentare care să reinstituească echilibrul contractual dintre profesionistul-dezvoltator imobiliar și consumatorul-persoană fizică (în spiritul Directivei 2011/83).

I.3. Situația juridică

Apreciem că această calificare a raporturilor dintre dezvoltatorii imobiliari și cumpărători ca fiind contracte încheiate cu consumatorii este corespunzătoare, deoarece atât legislația internă, respectiv OG nr. 21/1992 privind protecția consumatorilor, M. Of. nr.

208/2007, cât și dreptul european, anume Directiva 2011/83/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2011 privind drepturile consumatorilor, definesc conceptul de „consumator” în sensul unei persoane fizice sau grup de persoane fizice constituite în asociații, care cumpără, dobândește, utilizează ori consumă produse sau servicii, în afara activității sale profesionale, respectiv orice persoană fizică ce, în cadrul contractelor reglementate de prezenta directivă, acționează în scopuri care se află în afara activității sale comerciale, industriale, artizanale sau profesionale.

Raportându-ne la aceste definiții, constatăm că promitenții-cumpărători sunt veritabili consumatori, astfel încât le sunt aplicabile dispozițiile interne și europene în materia contractelor de consum și se bucură de garanții sub aspectul protecției juridice.

Printre formele de protecție juridică se numără și prezumția legală a caracterului abuziv a unor clauze contractuale, caracteristică definită în felul următor: *„o clauză contractuală care nu a fost negociată direct cu consumatorul și care prin ea însăși sau împreună cu alte prevederi din contract creează, în detrimentul consumatorului și contrar cerințelor bunei-credințe, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților”*. De asemenea, Legea nr. 193/2000 oferă o enumerare exemplificativă a clauzelor abuzive, precum cele care: „dau dreptul profesionistului de a modifica unilateral clauzele contractului, fără a avea un motiv întemeiat care să fie precizat în contract, permit profesionistului obținerea unor sume de bani de la consumator, în cazul neexecutării sau finalizării contractului de către acesta din urmă, fără a prevedea existența compensațiilor în sumă echivalentă și pentru consumator, în cazul neexecutării contractului de către profesionist, obligă consumatorul să se supună unor condiții contractuale despre care nu a avut posibilitatea reală să ia cunoștință la data semnării contractului, obligă consumatorul să își îndeplinească obligațiile contractuale, chiar și în situațiile în care profesionistul nu și le-a îndeplinit pe ale sale, obligă consumatorul la plata unor sume disproporționat de mari în cazul neîndeplinirii obligațiilor contractuale de către acesta, comparativ cu pagubele suferite de profesionist”.

De asemenea, luând ca reper și jurisprudența CJUE, notăm că sintagma de „clauză abuzivă în contractele cu consumatorii” se bazează pe ideea că un consumator se găsește într-o situație de inferioritate față de un vânzător sau un furnizor în ceea ce privește atât puterea de negociere, cât și nivelul de informare, situație care determină adeziunea sa la condițiile redactate în prealabil de vânzător sau furnizor, fără a putea exercita o influență asupra conținutului acestora (Cauza C-76/10 Pohotovost' s.r.o. împotriva Iveta Korčkovska, paragraful 37). De asemenea, **CJUE a impus obligația statelor membre de a reglementa mijloace adecvate și eficiente pentru a preveni utilizarea în continuare a clauzelor abuzive** (Cauza Addiko Bank, C-407/18). Curtea a considerat că, în lipsa unui control eficient al caracterului potențial abuziv al clauzelor contractului în discuție, respectarea drepturilor conferite de Directiva 93/13 nu poate fi garantată (Kancelaria Medius, C-495/19), iar acest control se poate realiza *a priori* sau *a posteriori*. Suntem de părere că un eventual control

preventiv, realizat de către un specialist al dreptului, precum este avocatul, este mai benefic sub aspect democratic decât unul ulterior realizat de către instanță, întrucât, în primul rând, nu se va mai ridica aspectul litigiului în situația nesemnării contractului la recomandarea avocatului, așadar nu vor mai exista nici prejudicii, iar dezideratul degrevării instanțelor este asigurat.

Totodată, exigența legislativă europeană de informare a consumatorului este garantată prin asistarea de către avocat a părții contractante vulnerabile, întrucât CJUE a stabilit că „articolul 1 din Directiva 2011/83, interpretat în lumina considerentelor (4), (5) și (7) ale acesteia, urmărește să asigure un nivel ridicat de protecție a consumatorilor, asigurând informarea și securitatea lor în tranzacțiile cu comercianții”, iar „obligația de informare prevăzută la articolul 6 alineatele (1) și la articolul 8 alineatele (1) și (4) din Directiva 2011/83 permite consumatorului să primească într-o formă adaptată, înainte de încheierea contractului, informațiile necesare care să îi permită să decidă să încheie sau nu contractul, răspunzând astfel obiectivului legitim de interes general al protecției consumatorilor”. În definitiv, esența protecției consumatorilor este dată de faptul că **„singura modalitate de a asigura securitatea juridică în raporturile contractuale dintre comercianți și consumatori este de a aduce în sfera garanției comerciale satisfacerea așteptărilor subiective ale acestor consumatori cu privire la bunul vândut.** În această privință, trebuie subliniat că în considerentul (7) al Directivei 2011/83 și în considerentul (5) al Directivei 2019/771 se reține că aceste două norme au în comun același obiectiv, care constă în sporirea securității juridice a contractelor de vânzare încheiate între consumatori și comercianți, ceea ce este de natură să sporească de asemenea încrederea acestor actori. Considerentul (62) al Directivei 2019/771 enunță tocmai preocuparea de a îmbunătăți această securitate și de a evita inducerea în eroare a consumatorilor.” (Cauza C-133/22, LACD GmbH împotriva BB Sport GmbH & Co. KG).

Nu trebuie omise nici considerațiile avocatului general al CJUE, Trstenjak, potrivit cărora „dispozițiile speciale în materia contractelor de consum au ca obiectiv faptul de a proteja consumatorul în calitate de parte la contract considerată defavorizată din punct de vedere economic și mai puțin experimentată din punct de vedere juridic decât cocontractantul său” (C-180/06).

Nu în ultimul rând, jurisprudența obligatorie națională se raportează în mod constant la problematica ocrotirii juridice a consumatorilor în aceste contracte cu clauze abuzive, în sensul că: „aprecierea caracterului abuziv al clauzelor nu privește nici definirea obiectului contractului, nici caracterul adecvat al prețului sau al remunerației, pe de o parte, față de serviciile sau de bunurile furnizate în schimbul acestora, pe de altă parte, în măsura în care aceste clauze sunt exprimate în mod clar și inteligibil”, iar „mecanismul de control pe fond al clauzelor abuzive reprezintă o chestiune de fapt care trebuie stabilită în concret, de la caz la caz, pe baza evaluării directe, în raport cu particularitățile fiecărei spețe.” (ÎCCJ, RIL, 10/2020,

M. Of. nr. 611/2020). Ceea ce putem extrage din această decizie este necesitatea unui control preventiv, anterior, al caracterului abuziv de către un specialist, care să stabilească, în funcție de circumstanțele cauzei, dacă respectivul contract este sau nu susceptibil a produce prejudicii consumatorului.

Din alt registru, jurisprudența CCR este în același direcție, apreciind că este vitală o verificare atentă și accelerată în materia contractelor încheiate în materie de consum, întrucât există suspiciuni referitoare la caracterul abuziv al acestor acte juridice, profesionistul fiind tentat să profite de poziția sa contractuală superioară (Dec. CCR nr. 141/2019, M. Of. nr. 389/2019).

Și literatura juridică de specialitate s-a pronunțat asupra necesității asistării juridice a consumatorilor în contractarea promisiunilor de vânzare de imobile, având în vedere circumstanțele referitoare la suma excesiv de mare a obiectului și la poziția inferioară în care se află consumatorul (R.A. Mărginean, *Regândirea dreptului la un avocat ca o nevoie socială de bază*, în Revista Avocatul nr. iunie/2023, p. 41).

Nu în ultimul rând, diverse repertorii de practică la nivelul Curților de Apel relevă situația deficitară în care se poziționează consumatorul, mai ales în materia promisiunilor de vânzare cu obiect reprezentat de un imobil (Curtea de Apel Timișoara, Decizii relevante din 2021, p. 13, document accesat la adresa online: <https://www.iccj.ro/wp-content/uploads/2021/07/C-Ap-Timisoara-Trim-I-2021.pdf>).

1.4. Forma legislativă ce se impune a fi adoptată

Luând în considerare motivele de ordin legislativ, jurisprudențial și doctrinar în materia clauzelor abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, apreciem că se impune o modificare legislativă în sensul obligativității asistării juridice a consumatorului la încheierea promisiunilor de vânzare având ca obiect un imobil, în sensul sancționării cu nulitatea absolută, care să poată fi invocată în tot sau în parte de către persoana fizică, consumator sau în folosul acestuia, chiar de instanță din oficiu. În acest fel, există un standard de certitudine și securitate juridică – socială, manifestat prin oferirea unui aviz din partea unui avocat.

De asemenea, o astfel de reglementare ar determina dezvoltatorii să reanalizeze clauzele standard abuzive din contractele de adeziune sau profund dezechilibrate sun aspectul drepturilor și obligațiilor asumate, pe care le supun doar semnării părții vulnerabile, și ar oferi o perspectivă de negociere a acestor tipuri de contracte, ceea ce ar favoriza principiul de drept civil specific materiei contractuale, anume consensualismul conturat prin *mutuus consensus mutuus dissensus*, din perspectiva reflectării ambelor voințe juridice în mod real, nu doar scriptic, prin oferirea unei semnături de către consumator. De altfel, această modificare legislativă ar proteja și interesele profesionistului. Competitivitatea

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

întreprinderilor va rămâne neafectată deoarece această propunere se va transpune într-un cost clar, anterior încheierii contractului, aflat în sarcina consumatorului.

În plus, grija legiuitorului de a asigura protecție sporită persoanelor care prezintă un anumit grad de vulnerabilitate în situația în care acestea urmează să încheie acte juridice de o anumită importanță pentru patrimoniul propriu a fost consacrată în acte normative adoptate anterior, norme care au generat o practică notarială constantă în acest sens. Cu titlu de exemplu, trimitem la dispozițiile Legii 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice, care prevăd dreptul persoanei vârstnice de a i se acorda consiliere juridică gratuită, la cerere acesteia, în vederea încheierii contractelor de vânzare sau de donație ori în vederea constituirii de granații mobiliare sau imobiliare, care au ca obiect bunurile mobile ori imobile ale persoanei vârstnice (articolul 30 alineatul 1). De asemenea, la alineatul 2 se prevede că persoana vârstnică este asistată, la cererea acesteia sau din oficiu, după caz, de un reprezentant al autorității tutelare/instanței de tutelă, în vederea încheierii oricărui act translativ de proprietate, având ca obiect bunuri proprii, în scopul întreținerii și îngrijirii sale, precum și în vederea încheierii contractelor de închiriere/comodat cu persoane fizice, în vederea găzduirii persoanei vârstnice.

Pentru Comisia Permanentă a UNBR,
Avocat Traian Briciu, Președinte

266-AUT-2024
18 octombrie 2024

Către

Comisia juridică, de disciplină și imunități a Camerei Deputaților
În atenția doamnei Tănăsescu Alina-Elena, Președinte

Prezentul **MEMORIU**, adoptat către Comisia Permanentă a Uniunii Naționale a Barourilor din România, cuprinde o propunere de inițiativă legislativă privind asigurarea unor garanții suplimentare care să reinstitue echilibrul contractual dintre profesionistul-dezvoltator imobiliar și consumatorul-persoană fizică.

Vă solicităm, în raport de argumentele expuse în continuare, să luați măsurile necesare pentru protecția juridică a consumatorilor-persoane fizice.

EXPUNERE DE MOTIVE

Contractele de vânzare cumpărare care au ca obiect bunuri imobile beneficiază de un regim juridic special datorită efectelor importante pe care le produc asupra patrimoniului persoanei. Din acest motiv, legiuitorul a optat pentru obligativitatea formei autentice a acestor contracte, ceea ce presupune obligația informării părților de către notar asupra conținutului contractului, explicarea clauzelor și a efectelor pe care le produc.

Obligativitatea formei autentice nu există însă și în situația promisiunilor de vânzare cumpărare întrucât acestea nu au ca efect transferul dreptului de proprietate, ci doar obligația de a încheia în viitor contractul în formă autentică.

Apreciem că și în cazul promisiunilor de vânzare cumpărare este necesară informarea obligatorie a părților persoane fizice asupra conținutului clauzelor și a efectelor pe care acestea le produc asupra patrimoniului. Deși prin promisiunea de vânzare cumpărare nu se transmite proprietatea, în realitate se stabilesc clauze obligatorii cu privire la vânzarea ulterioară, care nu mai pot fi modificate unilateral cu ocazia autentificării contractului de vânzare cumpărare. Conținutul prevederilor promisiunii de vânzare cumpărare nu este așadar mai puțin important decât cel al contractului de vânzare cumpărare.

Propunerea legislativă vizează instituirea asistenței juridice obligatorii prin avocat a persoanei fizice atât în faza precontractuală de negociere cât și la momentul semnării contractului. Activitățile prestate de către avocat în asistarea clientului constau în oferirea de consultații juridice de specialitate pentru explicarea cauzelor contractuale și a efectelor pe care acestea le produc. Scopul urmărit este de a proteja persoanele fizice de posibilitatea semnării unor acte care vor produce consecințe semnificative asupra patrimoniului, fără a înțelege conținutul, semnificația termenilor și efectele pe care clauzele stipulate le pot produce.

NOTĂ DE FUNDAMENTARE

I. Motivele emiterii actului normativ

I.1. Sursa prezentei note de fundamentare: UNBR

I.2. Situația actuală

Prezenta propunere legislativă are loc în contextul unei nefavorabile realități socio-juridice, anume încheierea unor promisiuni de vânzare între consumatori și agenții imobiliari sau societățile tip dezvoltatori imobiliari, care, profitând de insuficiența cunoașterii a dispozițiilor legale incidente de către partea vulnerabilă, introduc, pe cale unilaterală, fără negociere, sub forma unor clauze standard în contractele de adeziune, prevederi abuzive, impunând consumatorului o anumită formulare juridică a acelui contract de promisiune a vânzării. Consumatorul, care se află în fața unei oferte favorabile, sub aspect scriptic, artificial, acceptă încheierea unor contracte de acest fel.

Referindu-ne la cazuistica actuală, atât de reiterată de mediul mass-media, observăm de regulă că dezvoltatorul impune un contract tipizat și abuziv, care diminuează considerabil șansele de reușită în cazul unei eventuale dispute generate de nemulțumiri ale beneficiarului promisiunii de vânzare. Astfel, reiese necesitatea introducerii unei garanții suplimentare care să reinstituească echilibrul contractual dintre profesionistul-dezvoltator imobiliar și consumatorul-persoană fizică (în spiritul Directivei 2011/83).

I.3. Situația juridică

Apreciem că această calificare a raporturilor dintre dezvoltatorii imobiliari și cumpărători ca fiind contracte încheiate cu consumatorii este corespunzătoare, deoarece atât legislația internă, respectiv OG nr. 21/1992 privind protecția consumatorilor, M. Of. nr.

208/2007, cât și dreptul european, anume Directiva 2011/83/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2011 privind drepturile consumatorilor, definesc conceptul de „consumator” în sensul unei persoane fizice sau grup de persoane fizice constituite în asociații, care cumpără, dobândește, utilizează ori consumă produse sau servicii, în afara activității sale profesionale, respectiv orice persoană fizică ce, în cadrul contractelor reglementate de prezenta directivă, acționează în scopuri care se află în afara activității sale comerciale, industriale, artizanale sau profesionale.

Raportându-ne la aceste definiții, constatăm că promitenții-cumpărători sunt veritabili consumatori, astfel încât le sunt aplicabile dispozițiile interne și europene în materia contractelor de consum și se bucură de garanții sub aspectul protecției juridice.

Printre formele de protecție juridică se numără și prezumția legală a caracterului abuziv a unor clauze contractuale, caracteristică definită în felul următor: *„o clauză contractuală care nu a fost negociată direct cu consumatorul și care prin ea însăși sau împreună cu alte prevederi din contract creează, în detrimentul consumatorului și contrar cerințelor bunei-credințe, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților”*. De asemenea, Legea nr. 193/2000 oferă o enumerare exemplificativă a clauzelor abuzive, precum cele care: „dau dreptul profesionistului de a modifica unilateral clauzele contractului, fără a avea un motiv întemeiat care să fie precizat în contract, permit profesionistului obținerea unor sume de bani de la consumator, în cazul neexecutării sau finalizării contractului de către acesta din urmă, fără a prevedea existența compensațiilor în sumă echivalentă și pentru consumator, în cazul neexecutării contractului de către profesionist, obligă consumatorul să se supună unor condiții contractuale despre care nu a avut posibilitatea reală să ia cunoștință la data semnării contractului, obligă consumatorul să își îndeplinească obligațiile contractuale, chiar și în situațiile în care profesionistul nu și le-a îndeplinit pe ale sale, obligă consumatorul la plata unor sume disproporționat de mari în cazul neîndeplinirii obligațiilor contractuale de către acesta, comparativ cu pagubele suferite de profesionist”.

De asemenea, luând ca reper și jurisprudența CJUE, notăm că sintagma de „clauză abuzivă în contractele cu consumatorii” se bazează pe ideea că un consumator se găsește într-o situație de inferioritate față de un vânzător sau un furnizor în ceea ce privește atât puterea de negociere, cât și nivelul de informare, situație care determină adeziunea sa la condițiile redactate în prealabil de vânzător sau furnizor, fără a putea exercita o influență asupra conținutului acestora (Cauza C-76/10 Pohotovost' s.r.o. împotriva Iveta Korčkovska, paragraful 37). De asemenea, **CJUE a impus obligația statelor membre de a reglementa mijloace adecvate și eficiente pentru a preveni utilizarea în continuare a clauzelor abuzive** (Cauza Addiko Bank, C-407/18). Curtea a considerat că, în lipsa unui control eficient al caracterului potențial abuziv al clauzelor contractului în discuție, respectarea drepturilor conferite de Directiva 93/13 nu poate fi garantată (Kancelaria Medius, C-495/19), iar acest control se poate realiza *a priori* sau *a posteriori*. Suntem de părere că un eventual control

preventiv, realizat de către un specialist al dreptului, precum este avocatul, este mai benefic sub aspect democratic decât unul ulterior realizat de către instanță, întrucât, în primul rând, nu se va mai ridica aspectul litigiului în situația nesemnării contractului la recomandarea avocatului, așadar nu vor mai exista nici prejudicii, iar dezideratul degrevării instanțelor este asigurat.

Totodată, exigența legislativă europeană de informare a consumatorului este garantată prin asistarea de către avocat a părții contractante vulnerabile, întrucât CJUE a stabilit că „articolul 1 din Directiva 2011/83, interpretat în lumina considerentelor (4), (5) și (7) ale acesteia, urmărește să asigure un nivel ridicat de protecție a consumatorilor, asigurând informarea și securitatea lor în tranzacțiile cu comercianții”, iar „obligația de informare prevăzută la articolul 6 alineatele (1) și la articolul 8 alineatele (1) și (4) din Directiva 2011/83 permite consumatorului să primească într-o formă adaptată, înainte de încheierea contractului, informațiile necesare care să îi permită să decidă să încheie sau nu contractul, răspunzând astfel obiectivului legitim de interes general al protecției consumatorilor”. În definitiv, esența protecției consumatorilor este dată de faptul că **„singura modalitate de a asigura securitatea juridică în raporturile contractuale dintre comercianți și consumatori este de a aduce în sfera garanției comerciale satisfacerea așteptărilor subiective ale acestor consumatori cu privire la bunul vândut.** În această privință, trebuie subliniat că în considerentul (7) al Directivei 2011/83 și în considerentul (5) al Directivei 2019/771 se reține că aceste două norme au în comun același obiectiv, care constă în sporirea securității juridice a contractelor de vânzare încheiate între consumatori și comercianți, ceea ce este de natură să sporească de asemenea încrederea acestor actori. Considerentul (62) al Directivei 2019/771 enunță tocmai preocuparea de a îmbunătăți această securitate și de a evita inducerea în eroare a consumatorilor.” (Cauza C-133/22, LACD GmbH împotriva BB Sport GmbH & Co. KG).

Nu trebuie omise nici considerațiile avocatului general al CJUE, Trstenjak, potrivit cărora „dispozițiile speciale în materia contractelor de consum au ca obiectiv faptul de a proteja consumatorul în calitate de parte la contract considerată defavorizată din punct de vedere economic și mai puțin experimentată din punct de vedere juridic decât cocontractantul său” (C-180/06).

Nu în ultimul rând, jurisprudența obligatorie națională se raportează în mod constant la problematica ocrotirii juridice a consumatorilor în aceste contracte cu clauze abuzive, în sensul că: „aprecierea caracterului abuziv al clauzelor nu privește nici definirea obiectului contractului, nici caracterul adecvat al prețului sau al remunerației, pe de o parte, față de serviciile sau de bunurile furnizate în schimbul acestora, pe de altă parte, în măsura în care aceste clauze sunt exprimate în mod clar și inteligibil”, iar „mecanismul de control pe fond al clauzelor abuzive reprezintă o chestiune de fapt care trebuie stabilită în concret, de la caz la caz, pe baza evaluării directe, în raport cu particularitățile fiecărei spețe.” (ÎCCJ, RIL, 10/2020,

M. Of. nr. 611/2020). Ceea ce putem extrage din această decizie este necesitatea unui control preventiv, anterior, al caracterului abuziv de către un specialist, care să stabilească, în funcție de circumstanțele cauzei, dacă respectivul contract este sau nu susceptibil a produce prejudicii consumatorului.

Din alt registru, jurisprudența CCR este în același direcție, apreciind că este vitală o verificare atentă și accelerată în materia contractelor încheiate în materie de consum, întrucât există suspiciuni referitoare la caracterul abuziv al acestor acte juridice, profesionistul fiind tentat să profite de poziția sa contractuală superioară (Dec. CCR nr. 141/2019, M. Of. nr. 389/2019).

Și literatura juridică de specialitate s-a pronunțat asupra necesității asistării juridice a consumatorilor în contractarea promisiunilor de vânzare de imobile, având în vedere circumstanțele referitoare la suma excesiv de mare a obiectului și la poziția inferioară în care se află consumatorul (R.A. Mărginean, *Regândirea dreptului la un avocat ca o nevoie socială de bază*, în Revista Avocatul nr. iunie/2023, p. 41).

Nu în ultimul rând, diverse repertorii de practică la nivelul Curților de Apel relevă situația deficitară în care se poziționează consumatorul, mai ales în materia promisiunilor de vânzare cu obiect reprezentat de un imobil (Curtea de Apel Timișoara, Decizii relevante din 2021, p. 13, document accesat la adresa online: <https://www.iccj.ro/wp-content/uploads/2021/07/C-Ap-Timisoara-Trim-I-2021.pdf>).

1.4. Forma legislativă ce se impune a fi adoptată

Luând în considerare motivele de ordin legislativ, jurisprudențial și doctrinar în materia clauzelor abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, apreciem că se impune o modificare legislativă în sensul obligativității asistării juridice a consumatorului la încheierea promisiunilor de vânzare având ca obiect un imobil, în sensul sancționării cu nulitatea absolută, care să poată fi invocată în tot sau în parte de către persoana fizică, consumator sau în folosul acestuia, chiar de instanță din oficiu. În acest fel, există un standard de certitudine și securitate juridică – socială, manifestat prin oferirea unui aviz din partea unui avocat.

De asemenea, o astfel de reglementare ar determina dezvoltatorii să reanalizeze clauzele standard abuzive din contractele de adeziune sau profund dezechilibrate sun aspectul drepturilor și obligațiilor asumate, pe care le supun doar semnării părții vulnerabile, și ar oferi o perspectivă de negociere a acestor tipuri de contracte, ceea ce ar favoriza principiul de drept civil specific materiei contractuale, anume consensualismul conturat prin *mutuus consensus mutuus dissensus*, din perspectiva reflectării ambelor voințe juridice în mod real, nu doar scriptic, prin oferirea unei semnături de către consumator. De altfel, această modificare legislativă ar proteja și interesele profesionistului. Competitivitatea

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

întreprinderilor va rămâne neafectată deoarece această propunere se va transpune într-un cost clar, anterior încheierii contractului, aflat în sarcina consumatorului.

În plus, grija legiuitorului de a asigura protecție sporită persoanelor care prezintă un anumit grad de vulnerabilitate în situația în care acestea urmează să încheie acte juridice de o anumită importanță pentru patrimoniul propriu a fost consacrată în acte normative adoptate anterior, norme care au generat o practică notarială constantă în acest sens. Cu titlu de exemplu, trimitem la dispozițiile Legii 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice, care prevăd dreptul persoanei vârstnice de a i se acorda consiliere juridică gratuită, la cerere acesteia, în vederea încheierii contractelor de vânzare sau de donație ori în vederea constituirii de granații mobiliare sau imobiliare, care au ca obiect bunurile mobile ori imobile ale persoanei vârstnice (articolul 30 alineatul 1). De asemenea, la alineatul 2 se prevede că persoana vârstnică este asistată, la cererea acesteia sau din oficiu, după caz, de un reprezentant al autorității tutelare/instanței de tutelă, în vederea încheierii oricărui act translativ de proprietate, având ca obiect bunuri proprii, în scopul întreținerii și îngrijirii sale, precum și în vederea încheierii contractelor de închiriere/comodat cu persoane fizice, în vederea găzduirii persoanei vârstnice.

Pentru Comisia Permanentă a UNBR,
Avocat Traian Briciu, Președinte

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

Nr. 252-ORG-2024

19.09.2024

Către: Centrul Național de Recunoaștere și Echivalare a Diplomelor

Doamnei Director Chirazi Gianina

gianina.chirazi@edu.gov.ro

Stimată doamnă director,

Comisia Permanentă a Uniunii Naționale a Barourilor din România a fost sesizată cu o problemă cu care se confruntă avocații în ceea ce privește nerecunoașterea de către instituția dumneavoastră a împuternicirii avocațiale, ca act de doveditor al mandatului încredințat de client, în vederea obținerii Documentului de recunoaștere sau echivalare a studiilor. Astfel, am fost informați că avocatului care se prezintă în numele clientului în vederea obținerii acestui document i se solicită prezentarea unei procuri notariale, împuternicirea avocațială nefiind recunoscut ca document justificativ.

Vă facem cunoscut că dispozițiile art.126 alin.(3) din Statutul profesiei de avocat publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 898 din 19 decembrie 2011 arată că, pentru activitățile prevăzute expres în cuprinsul obiectului contractului de asistență juridică, acesta reprezintă un mandat special, în puterea căruia avocatul poate încheia, sub semnătură privată sau în formă autentică, acte de conservare, administrare ori dispoziție în numele și pe seama clientului.

Articolul 12 din Ordinul Ministerului Educației nr.4620/2024 privind Metodologia de recunoaștere și echivalare a actelor de studii de nivel preuniversitar obținute în străinătate și la organizațiile furnizoare de educație care școlarizează în baza unui curriculum al altui stat, pe teritoriul României, activități de învățământ

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

preuniversitar, prin care se solicită persoanei împuternicite prezentarea unei procuri notariale, reprezintă norma generală în materie și se aplică ori de câte ori nu există o normă specială. În situația avocaților, aceștia pot reprezenta clienții în baza unei împuterniciri avocațiale, care are același efect în privința mandatului, ca și procura notarială. În baza împuternicirii avocațiale, avocatul are dreptul să efectueze în numele clientului acte de administrare ori de dispoziție, ridicarea în numele clientului a documentului de recunoaștere sau echivalare a studiilor, încadrându-se în această categorie.

Față de cele de mai sus vă solicităm să vă reconsiderați poziția și să luați măsurile necesare pentru a permite avocaților să ridice în numele clientului Documentului de recunoaștere sau echivalare a studiilor, prin prezentarea împuternicirii avocațiale ca document doveditor al mandatului.

Vă asigurăm de toată considerația noastră,

PREȘEDINTE U.N.B.R.
Av. dr. Traian-Cornel Briciu

MINISTERUL EDUCAȚIEI

DE

Nr. 400_CNRED/24.09.2024/SEB

Domnului Av. Dr. Traian-Cornel BRICIU
Președinte Uniunea Națională a Barourilor din România

Ref: Adresa nr. 252-ORG-2024 / 19.09.2024

Stimate domn,

Urmare a adresei dvs. nr. 252-ORG-2024 / 19.09.2024, înregistrată la Centrul Național de Recunoaștere și Echivalare a Diplomelor (CNRED) cu nr. 400_CNRED/24.09.2024 cu privire la acceptarea "împuternicirii avocațiale" în metodologia de recunoaștere și echivalare a actelor de studii,

Urmare a punctului de vedere formulat de către Direcția Generală Juridică și Control – Ministerul Educației, care ne-a comunicat faptul că, în situația în care titularul nu se poate prezenta, documentul de recunoaștere sau echivalare a studiilor, poate fi eliberat împuternicitului acestuia, pe bază de procură autenticată la notariat sau, prin asimilare, împuternicire avocațială, în care se menționează, în mod expres, faptul că împuternicitul poate ridica documentul de recunoaștere sau echivalare a studiilor de la CNRED,

Vă informăm că CNRED a luat măsurile necesare și documentele sunt eliberate și în baza împuternicirii avocațiale.

Cu deosebită considerație,

Director,

Gianina CHIRAZI

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

Nr. 289-AUT-2024

20.11.2024

Către: Senat - Comisia juridică, de numiri, disciplină, imunități și validări

Domnului Președinte Cristian-Augustin NICULESCU-ȚĂGÂRLAȘ

com.juridica@senat.ro ; cristian.niculescu-tagarlas@senat.ro ;

miruna.sfetcu@senat.ro

Stimate domnule Președinte,

În urma analizării de către Uniunea Națională a Barourilor din România (UNBR) a **Propunerii legislative pentru modificarea și completarea Legii nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă și a Legii 514/2003 privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic (L547/2024)**, vă remitem următorul **punct de vedere**:

ASPECTE INTRODUCTIVE

La Senatul României a fost înregistrat, sub nr. L547/2024, ca inițiativă parlamentară, un Proiect de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă și a Legii 514/2003 privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic, proiectul fiind actualmente în lucru la comisiile permanente.

În Expunerea de motive privitoare la acest proiect legislativ se susține că această modificare este justificată de:

(1) reprezentarea prin consilier juridic presupune în principiu o relație de muncă între persoana reprezentantă și consilierul juridic motiv pentru care mandatul cu titlu gratuit nu se poate accepta (fiind raport juridic specific de dreptul muncii), context în care aceste cheltuieli avansate pe persoana juridică nu pot fi recuperate în cazul unei soluții favorabile judiciare, în condițiile în care cheltuielile avansate cu reprezentarea juridică prin mandatar nu se încadrează în categoriile de cheltuieli de judecată supuse restituirii;

(2) persoanele juridice — atât cele de drept privat cât și cele de drept public, care sunt reprezentate în instanță de consilieri juridici se află într-o poziție de inferioritate,

inclusiv față de cele ce nu au deloc reprezentant convențional, deoarece suportă în mod inherent o cheltuială suplimentară care nu poate fi recuperată, contrar principiului restitutio in integrum specific răspunderii civile ce guvernează instituția obligării părții căzute în pretenții la plata cheltuielilor de judecată;

(3) în condițiile în care în prezent este cunoscut că instituțiile publice nu au temei pentru solicitarea cheltuielilor de judecată ocazionate de reprezentarea prin consilier juridic, există o oarecare disponibilitate tendențioasă a justițiabililor de a iniția procese față de instituțiile publice.

ANALIZA PROIECTULUI DE LEGE NR. L547/2024

A. Prin **art. 1 la acest Proiect de lege** se propune modificarea și completarea art. 451 alin. 1 C.pr.civ. în sensul: *„Cheltuielile de judecată constau în taxele judiciare de timbru și timbrul judiciar, **onorariile și cheltuielile avansate cu reprezentanții convenționali și legali, mandatarii, experții și cu specialiștii numiți în condițiile art. 330 alin. (3), sumele convenite martorilor pentru deplasare și pierderile cauzate de necesitatea prezenței la proces, cheltuielile de transport și, dacă este cazul, de cazare, precum și orice alte cheltuieli necesare pentru buna desfășurare a procesului**”*.

Prin raportare la conținutul în vigoare al art. 451 alin. 1 C.pr.civ., **proiectul de lege înlocuiește formula „onorariile avocaților” cu expresia „onorariile și cheltuielile avansate cu reprezentanții convenționali și legali, mandatarii...”**.

Analizând această modificare/completare, se impune a se efectua o analiză, pe două paliere:

- (1) onorariile și cheltuielile avansate cu reprezentanții legali/mandatari;
- (2) onorariile și cheltuielile avansate cu reprezentanții convenționali/mandatari.

1. Onorariile și cheltuielile avansate cu reprezentanții legali/mandatari

Reprezentarea legală, în procesul civil, este una din formele de reprezentare judiciară recunoscută, ca atare, de art. 80 alin. 1 C.pr.civ. Totodată, art. 80 alin. 2 C.pr.civ. prevede că „persoanele fizice lipsite de capacitate de exercițiu vor sta în judecată *prin reprezentant legal*”. În fine, când dreptul de reprezentare izvorăște din lege, asistarea reprezentantului de către un avocat nu este obligatorie (art. 80 alin. 5 C.pr.civ.).

În cazul în care reprezentarea legală, în procesul civil, vizează o persoană fizică, aceasta se realizează de părinți, tutore sau curator, după caz. Aceste ipoteze exclud ideea unui „onorariu” al reprezentantului legal, **ceea ce face ca propunerea legislativă să fie lipsită de orice temei**. Este adevărat că, în derularea mandatului judiciar de reprezentare legală, este posibil ca reprezentantul legal să facă o serie de cheltuieli generate de reprezentare, însă acestea sunt incluse în sfera cheltuielilor de judecată,

așa cum rezultă din art. 451 alin. 1 C.pr.civ. (forma în vigoare) – „*orice alte cheltuieli necesare pentru buna desfășurare a procesului*”.

Considerăm că folosirea expresiei „onorarii avansate” este improprie în cazul reprezentării legale deoarece prin „onorariu” ar trebui avut în vedere „plata pentru serviciul prestat de către un profesionist care are în obiectul său de activitate servicii de reprezentare judiciară”, ceea ce nu este cazul în ipoteza reprezentării legale. Mai mult decât atât, dreptul de reprezentare izvorăște din lege, implicit, și conținutul acestui mandat legal își are sursa tot în lege, iar dreptul la onorariu, în acest caz, nu există.

În lumina acestor considerente, opinăm că **este lipsită de orice temei legal sau justificare această completare a sferei cheltuielilor de judecată cu „onorariile cu reprezentanții legali/mandatari”.**

În ceea ce privește persoana juridică, art. 1919 C.civ. (reprezentarea în justiție) prevede că societatea este reprezentată, în justiție, prin administratorii cu drept de reprezentare sau, în lipsa numirii, prin oricare dintre asociați, dacă nu s-a stipulat prin contract dreptul de reprezentare numai pentru unii dintre aceștia. Și în acest caz nu poate fi incident un „onorariu separat și specific de reprezentare în justiție” pentru administratorul care reprezintă societatea în procesul civil. Chiar dacă administratorul este remunerat pentru activitatea sa, în această calitate, această remunerație nu reprezintă un onorariu distinct pentru cauza judiciară, ci administratorul este plătit pentru întreaga sa activitate de administrare.

Pe de altă parte, în oricare dintre formele de reprezentare judiciară legală (a persoanei fizice sau persoanei juridice), noțiune de „onorariu de reprezentare” este incompatibilă cu sursa acestui mandat, respectiv legea. Dacă dreptul de reprezentare izvorăște din lege, nu se impune, neavând temei legal, o eventuală remunerare a reprezentantului pentru a exercita un mandat pe care legea îl impune, în mod obligatoriu.

Orice cheltuială aferentă îndeplinirii unui reprezentări legale (ex. cheltuieli de transport, cazare etc.) poate fi inclusă în sfera cheltuielilor de judecată și recuperată, ca atare, în conformitate cu art. 451 alin. 1 C.pr.civ. teza finală coroborat cu art. 453 C.pr.civ., **context în care nu se impune adoptarea proiectului de lege, în forma propusă de inițiatori.**

2. Onorariile și cheltuielile avansate cu reprezentanții convenționali/mandatari

Reprezentarea convențională în procesul civil este reglementată în art. 83-89 C.pr.civ, texte legale care se completează, în mod corespunzător și în măsura compatibilității, cu dispozițiile legale de la mandat (art. 2009-2038 C.civ.) și de la reprezentare (art. 1295-1314 C.civ.).

Reprezentarea convențională în procesul civil presupune trei ipoteze de analizat: a) reprezentarea prin mandatar avocat; b) reprezentarea prin mandatar neavocat și c) reprezentarea prin consilier juridic.

a). Reprezentarea convențională prin mandatar avocat

Propunerea legislativă analizată nu este utilă și oportună în această privință, având în vedere că actualul art. 451 alin. 1 C.pr.civ. se referă expres la „onorariile avocaților”, fiind o cheltuială „eligibilă” sferei cheltuielilor de judecată. Onorariul avocatului – cheltuială de judecată poate fi recuperat de la partea care a pierdut procesul, în condițiile art. 453 C.pr.civ. și art. 451 alin. 2 C.pr.civ. În consecință, **propunerea legislativă nu poate fi adoptată, în considerarea reglementării actuale care este precisă și îndestulătoare.**

b). Reprezentarea convențională prin mandatar neavocat

Partea - persoană fizică - poate fi reprezentată de către un mandatar neavocat, în conformitate cu art. 83 alin. 1 C.pr.civ. În privința mandatului judiciar, dat în acest caz, Codul de procedură civilă prevede limitele acestuia (art. 83 C.pr.civ., art. 81 C.pr.civ.), forma mandatului (art. 85 C.pr.civ.), conținutul mandatului (art. 86-87 C.pr.civ.), încetarea, renunțarea și revocarea mandatului (art. 88-89 C.pr.civ.). Așadar, textele din Codul de procedură civilă nu reglementează dacă acest mandat judiciar poate fi cu titlu gratuit sau cu titlu oneros.

În conformitate cu art. 2010 C.civ. mandatul este cu titlu gratuit sau cu titlu oneros, iar mandatul dintre două persoane fizice se prezumă a fi cu titlu gratuit. În consecință, în planul dreptului substanțial, mandatul dat de o persoană fizică altei persoane fizice poate fi și cu titlu oneros, dacă părțile se înțeleg în acest sens.

Cu toate acestea, trebuie menționat faptul că art. 2010 alin. 1 C.civ. este dreptul comun în materie și urmează a se aplica, **numai dacă nu există o normă specială derogatorie.**

În acest sens, menționăm că potrivit art. 3 alin. 1 lit. b) din Legea nr. 51/1995 prevede că una dintre activitățile care intră în sfera atribuțiilor avocatului este *„asistență și reprezentare juridică în fața instanțelor judecătorești, a organelor de urmărire penală, a autorităților cu atribuții jurisdicționale”*, iar art. 30 alin. 1 din aceeași lege prevede că *„pentru activitatea sa profesională avocatul are dreptul la onorariu și la acoperirea tuturor cheltuielilor făcute în interesul procesual al clientului său”*. Mai mult decât atât, art. 3 alin. 2 din Legea nr. 51/1995 statuează că activitățile prevăzute de lege în art. 3 alin. 1 *se exercită numai de avocat, dacă legea nu prevede altfel.*

Coroborând aceste texte legale, rezultă că *numai mandatul dat unui avocat poate fi cu titlu oneros, per a contrario, mandatul dat unui neavocat poate fi numai cu titlu gratuit.*

În acest context, având în vedere că mandatul dat unui neavocat nu presupune prin natura și esența sa un onorariu, pe cale de consecință, **completarea și modificarea**

art. 451 alin. 1 C.pr.civ. contravine altor dispozițiile legale imperative și care țin de esența profesiei de avocat.

Mai mult decât atât, dacă ar opera o astfel de modificare legislativă, ar favoriza în mod direct practicarea „avocaturii clandestine/ilegale”, atâta timp cât s-ar crea mecanismul care ar permite unui neavocat să reprezinte în justiție - ca un veritabil serviciu producător de venituri - deoarece pentru această reprezentare ar putea percepe și un „onorariu”.

Mandatul judiciar dat unui neavocat este pur ocazional, poate fi numai cu titlu amical și neoneros iar eventualele cheltuieli ale mandatarului, precum cele legate de deplasare, cazare etc. pot fi recuperate în baza normelor actuale.

c). Reprezentarea convențională prin consilier juridic

Reprezentarea convențională prin consilier este permisă, în fața instanțelor civile, în cazul persoanelor juridice, așa cum rezultă din art.84 alin. 1 C.pr.civ., așa cum a fost interpretat prin Dec. ÎCCJ (DCD) nr. 9/2016.

În concret, reprezentarea urmează a respecta regulile impuse de Legea nr. 514/2003, respectiv: (1) consilierul juridic poate să fie *numit în funcție sau angajat în muncă*, în condițiile legii (art. 2); consilierul juridic numit în funcție *are statutul funcționarului*, potrivit funcției și categoriei acesteia, iar consilierul juridic angajat în muncă *are statut de salariat* (art. 3); consilierul juridic în activitatea sa *asigură consultanță și reprezentarea autorității sau instituției publice în serviciul căreia se află ori a persoanei juridice cu care are raporturi de muncă* (art. 4); prestarea activității specifice, de reprezentare juridică, se poate realiza de către consilieri juridici, în calitatea lor de *funcționari publici sau de angajați cu contract individual de muncă*, independent de înscrierea acestora în Tabloul profesional al consilierilor juridici ținut de Colegiile Consilierilor Juridici din România (Decizia ÎCCJ nr. 7/2024).

Așadar, consilierul juridic are dreptul la o remunerație lunară (salariu) *pentru sa activitatea specifică și nu pentru o cauză sau un dosar anume*. Consilierii juridici nu primesc un onorariu aferent unui dosar, ci sunt beneficiarii unui drept salarial pentru munca prestată, în ansamblul său, pentru angajator. Această remunerație (salariu) este datorată, în mod egal, de către angajator, și în lunile în care nu există activitate specifică de reprezentare în fața instanțelor civile, și în lunile în care această reprezentare vizează una sau mai multe cauze judiciare.

În sfera cheltuielilor de judecată ar trebui incluse numai acele costuri/cheltuieli care sunt determinate, în concret, de cauza respectivă. Cheltuială realizată cu reprezentarea prin consilier juridic, respectiv salariul primit, nu poate fi arondat la un anume dosar civil și, în consecință, să poate fi recuperată de la partea care a pierdut procesul. Relevantă, sub acest aspect este și teza finală a art. 451 alin. 1 C.pr.civ., respectiv „cheltuielile necesare pentru buna desfășurare a procesului civil”. Dreptul salarial primit de consilierul juridic nu este necesar procesului, ci este necesar

respectării contractului de muncă încheiat și, implicit, derulării activității de consilier juridic, în ansamblu. În acest sens este și poziția Înaltei Curți de Casație și Justiție¹.

Având în vedere argumentele mai sus-expuse, **considerăm că modificarea/completarea art. 451 alin. 1 C.pr.civ. nu este necesară având în vedere că salariul primit de consilierul juridic nu este posibil și nici nu ar fi legal a fi arondat unei cauze sau mai multor cauze judiciare în care s-a realizat reprezentarea.**

B. În ceea ce privește art. 2 din Proiectul de lege analizat, în principiu, legiuitorul are libertatea de a stabili dacă, pentru activitățile de reprezentare în justiție, consilierul juridic poate avea dreptul la un spor (care are tot natura unui drept salarial). Opinăm că acest drept îl are și acum, de lege lata, dacă există o convenție între angajator și consilierul juridic, deci modificarea propusă este inutilă.

Evident, în cazul în care acest spor se adaugă, pentru fiecare dosar, în cazul reprezentării prin consilier juridic, tocmai pentru a face aplicabil art. 451 alin. 1 C.pr.civ., în forma propusă a fi modificată/completată, ne menținem punctul de vedere în sensul **că nu se impune o asemenea modificare legislativă, pentru argumentele deja expuse, în prezentul material.**

Pentru toate argumentele de fapt și de drept prezentate, opinăm că nu se impune adoptarea proiectului de lege nr. L547/2024.

PREȘEDINTE UNBR
av. Traian-Cornel Briciu

---

¹ „Sumele de bani reprezentând indemnizația de delegare a consilierului juridic și contravaloarea salariului încasat de acesta în zilele în care s-a deplasat la instanță pentru termenele de judecată ale dosarului nu constituie cheltuieli efectuate exclusiv în considerarea procesului judiciar, ci drepturi salariale pe care angajatorul le achită propriului salariat în exercitarea sarcinilor sale de serviciu, astfel că acestea exced noțiunii de cheltuieli de judecată astfel cum aceasta este reglementată de legislația procesual civilă. În conformitate cu art. 3 alin. (2) din Legea nr. 514/2003 privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic, consilierul juridic angajat în muncă are statut de salariat, având, printre alte atribuții, și pe aceea de a asigura reprezentarea juridică persoanei cu care are raporturi de muncă. În consecință, consilierul juridic este un salariat care își desfășoară activitatea conform contractului de muncă și fișei postului și este ținut de obligația asumată de a-și îndeplini atribuțiile ce îi revin. În aceste atribuții este inclusă și obligația de reprezentare juridică a societății în procesele cu terții, iar obligația angajatorului de plată a drepturilor salariale nu își are izvorul în aceste litigii, ci derivă din raportul juridic de muncă.” (Decizia nr. 46 din 20 ianuarie 2016 pronunțată în recurs de Secția I civilă a Înaltei Curți de Casație și Justiție având ca obiect cerere în pretenții).

Nr. înreg: 289-AUT-2024

Data: 07.02.2025

Către:

COMISIA JURIDICĂ, DE DISCIPLINĂ ȘI IMUNITĂȚI a CAMEREI DEPUTAȚILOR

Domnului Președinte Liviu-Bogdan CIUCĂ

cp11@cdep.ro

Uniunea Națională a Barourilor din România (UNBR) a luat act de faptul că s-a înregistrat la Camera Deputaților Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă și a Legii 514/2003 privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic (PL-x nr. 27/2025).

Având în vedere faptul că acesta (L547/2024) a fost adoptat tacit de Senat, ca urmare a depășirii termenului de adoptare, potrivit [art.75](#) alin.(2) teza a III-a din Constituția României republicată, vă remitem punctul de vedere formulat anterior de UNBR către Comisia Juridică, de numiri, disciplină, imunități și validări a Senatului, pentru a fi avut în vedere în activitatea de legiferare.

ASPECTE INTRODUCTIVE

În Expunerea de motive privitoare la acest proiect legislativ se susține că această modificare este justificată de:

(1) reprezentarea prin consilier juridic presupune în principiu o relație de muncă între persoana reprezentantă și consilierul juridic motiv pentru care mandatul cu titlu gratuit nu se poate accepta (fiind raport juridic specific de dreptul muncii), context în care aceste cheltuieli avansate pe persoana juridică nu pot fi recuperate în cazul unei soluții favorabile judiciare, în condițiile în care cheltuielile avansate cu reprezentarea juridică prin mandatar nu se încadrează în categoriile de cheltuieli de judecată supuse restituirii;

(2) persoanele juridice — atât cele de drept privat cât și cele de drept public, care sunt reprezentate în instanță de consilieri juridici se află într-o poziție de inferioritate, inclusiv față de cele ce nu au deloc reprezentant convențional, deoarece suportă în mod inerent o cheltuială suplimentară care nu poate fi recuperată, contrar principiului restitutio in integrum specific răspunderii civile ce guvernează instituția obligării părții căzute în pretenții la plata cheltuielilor de judecată;

(3) în condițiile în care în prezent este cunoscut că instituțiile publice nu au temei pentru solicitarea cheltuielilor de judecată ocazionate de reprezentarea prin consilier juridic, există o oarecare disponibilitate tendențioasă a justițiabililor de a iniția procese față de instituțiile publice.

ANALIZA PROIECTULUI DE LEGE

A. Prin **art. 1 la acest Proiect de lege** se propune modificarea și completarea art. 451 alin. 1 C.pr.civ. în sensul: *„Cheltuielile de judecată constau în taxele judiciare de timbru și timbrul judiciar, **onorariile și cheltuielile avansate cu reprezentanții convenționali și legali, mandatarii, experții și cu specialiștii numiți în condițiile art. 330 alin. (3), sumele cuvenite martorilor pentru deplasare și pierderile cauzate de necesitatea prezenței la proces, cheltuielile de transport și, dacă este cazul, de cazare, precum și orice alte cheltuieli necesare pentru buna desfășurare a procesului**”*.

Prin raportare la conținutul în vigoare al art. 451 alin. 1 C.pr.civ., **proiectul de lege înlocuiește formula „onorariile avocaților” cu expresia „onorariile și cheltuielile avansate cu reprezentanții convenționali și legali, mandatarii...”**.

Analizând această modificare/completare, se impune a se efectua o analiză, pe două paliere:

- (1) onorariile și cheltuielile avansate cu reprezentanții legali/mandatari;
- (2) onorariile și cheltuielile avansate cu reprezentanții convenționali/mandatari.

1. Onorariile și cheltuielile avansate cu reprezentanții legali/mandatari

Reprezentarea legală, în procesul civil, este una din formele de reprezentare judiciară recunoscută, ca atare, de art. 80 alin. 1 C.pr.civ. Totodată, art. 80 alin. 2 C.pr.civ. prevede că „persoanele fizice lipsite de capacitate de exercițiu vor sta în judecată *prin reprezentant legal*”. În fine, când dreptul de reprezentare izvorăște din lege, asistarea reprezentantului de către un avocat nu este obligatorie (art. 80 alin. 5 C.pr.civ.).

În cazul în care reprezentarea legală, în procesul civil, vizează o persoană fizică, aceasta se realizează de părinți, tutore sau curator, după caz. Aceste ipoteze exclud ideea unui „onorariu” al reprezentantului legal, **ceea ce face ca propunerea legislativă să fie lipsită de orice temei**. Este adevărat că, în derularea mandatului judiciar de reprezentare legală, este posibil ca reprezentantul legal să facă o serie de cheltuieli generate de reprezentare, însă acestea sunt incluse în sfera cheltuielilor de judecată, așa cum rezultă din art. 451 alin. 1 C.pr.civ. (forma în vigoare) – *„orice alte cheltuieli necesare pentru buna desfășurare a procesului”*.

Considerăm că folosirea expresiei „onorarii avansate” este improprie în cazul reprezentării legale deoarece prin „onorariu” ar trebui avut în vedere „plata pentru serviciul prestat de către un profesionist care are în obiectul său de activitate servicii

de reprezentare judiciară”, ceea ce nu este cazul în ipoteza reprezentării legale. Mai mult decât atât, dreptul de reprezentare izvorăște din lege, implicit, și conținutul acestui mandat legal își are sursa tot în lege, iar dreptul la onorariu, în acest caz, nu există.

În lumina acestor considerente, opinăm că **este lipsită de orice temei legal sau justificare această completare a sferei cheltuielilor de judecată cu „onorariile cu reprezentanții legali/mandatari”.**

În ceea ce privește persoana juridică, art. 1919 C.civ. (reprezentarea în justiție) prevede că societatea este reprezentată, în justiție, prin administratorii cu drept de reprezentare sau, în lipsa numirii, prin oricare dintre asociați, dacă nu s-a stipulat prin contract dreptul de reprezentare numai pentru unii dintre aceștia. Și în acest caz nu poate fi incident un „onorariu separat și specific de reprezentare în justiție” pentru administratorul care reprezintă societatea în procesul civil. Chiar dacă administratorul este remunerat pentru activitatea sa, în această calitate, această remunerație nu reprezintă un onorariu distinct pentru cauza judiciară, ci administratorul este plătit pentru întreaga sa activitate de administrare.

Pe de altă parte, în oricare dintre formele de reprezentare judiciară legală (a persoanei fizice sau persoanei juridice), noțiune de „onorariu de reprezentare” este incompatibilă cu sursa acestui mandat, respectiv legea. Dacă dreptul de reprezentare izvorăște din lege, nu se impune, neavând temei legal, o eventuală remunerare a reprezentantului pentru a exercita un mandat pe care legea îl impune, în mod obligatoriu.

Orice cheltuială aferentă îndeplinirii unui reprezentări legale (ex. cheltuieli de transport, cazare etc.) poate fi inclusă în sfera cheltuielilor de judecată și recuperată, ca atare, în conformitate cu art. 451 alin. 1 C.pr.civ. teza finală coroborat cu art. 453 C.pr.civ., **context în care nu se impune adoptarea proiectului de lege, în forma propusă de inițiatori.**

2. Onorariile și cheltuielile avansate cu reprezentanții convenționali/ mandatari

Reprezentarea convențională în procesul civil este reglementată în art. 83-89 C.pr.civ, texte legale care se completează, în mod corespunzător și în măsura compatibilității, cu dispozițiile legale de la mandat (art. 2009-2038 C.civ.) și de la reprezentare (art. 1295-1314 C.civ.).

Reprezentarea convențională în procesul civil presupune trei ipoteze de analizat: a) reprezentarea prin mandatar avocat; b) reprezentarea prin mandatar neavocat și c) reprezentarea prin consilier juridic.

a). Reprezentarea convențională prin mandatar avocat

Propunerea legislativă analizată nu este utilă și oportună în această privință, având în vedere că actualul art. 451 alin. 1 C.pr.civ. se referă expres la „onorariile avocaților”, fiind o cheltuială „eligibilă” sferei cheltuielilor de judecată. Onorariul

avocatului – cheltuială de judecată poate fi recuperat de la partea care a pierdut procesul, în condițiile art. 453 C.pr.civ. și art. 451 alin. 2 C.pr.civ. În consecință, **propunerea legislativă nu poate fi adoptată, în considerarea reglementării actuale care este precisă și îndestulătoare.**

b). Reprezentarea convențională prin mandatar neavocat

Partea - persoană fizică - poate fi reprezentată de către un mandatar neavocat, în conformitate cu art. 83 alin. 1 C.pr.civ. În privința mandatului judiciar, dat în acest caz, Codul de procedură civilă prevede limitele acestuia (art. 83 C.pr.civ., art. 81 C.pr.civ.), forma mandatului (art. 85 C.pr.civ.), conținutul mandatului (art. 86-87 C.pr.civ.), încetarea, renunțarea și revocarea mandatului (art. 88-89 C.pr.civ.). Așadar, textele din Codul de procedură civilă nu reglementează dacă acest mandat judiciar poate fi cu titlu gratuit sau cu titlu oneros.

În conformitate cu art. 2010 C.civ. mandatul este cu titlu gratuit sau cu titlu oneros, iar mandatul dintre două persoane fizice se prezumă a fi cu titlu gratuit. În consecință, în planul dreptului substanțial, mandatul dat de o persoană fizică altei persoane fizice poate fi și cu titlu oneros, dacă părțile se înțeleg în acest sens.

Cu toate acestea, trebuie menționat faptul că art. 2010 alin. 1 C.civ. este dreptul comun în materie și urmează a se aplica, **numai dacă nu există o normă specială derogatorie.**

În acest sens, menționăm că potrivit art. 3 alin. 1 lit. b) din Legea nr. 51/1995 prevede că una dintre activitățile care intră în sfera atribuțiilor avocatului este „*asistență și reprezentare juridică în fața instanțelor judecătorești, a organelor de urmărire penală, a autorităților cu atribuții jurisdicționale*”, iar art. 30 alin. 1 din aceeași lege prevede că „*pentru activitatea sa profesională avocatul are dreptul la onorariu și la acoperirea tuturor cheltuielilor făcute în interesul procesual al clientului său*”. Mai mult decât atât, art. 3 alin. 2 din Legea nr. 51/1995 statuează că activitățile prevăzute de lege în art. 3 alin. 1 *se exercită numai de avocat, dacă legea nu prevede altfel.*

Coroborând aceste texte legale, rezultă că *numai mandatul dat unui avocat poate fi cu titlu oneros, per a contrario, mandatul dat unui neavocat poate fi numai cu titlu gratuit.*

În acest context, având în vedere că mandatul dat unui neavocat nu presupune prin natura și esența sa un onorariu, pe cale de consecință, **completarea și modificarea art. 451 alin. 1 C.pr.civ. contravine altor dispozițiile legale imperative și care țin de esența profesiei de avocat.**

Mai mult decât atât, dacă ar opera o astfel de modificare legislativă, ar favoriza în mod direct practicarea „avocaturii clandestine/ilegale”, atâta timp cât s-ar crea mecanismul care ar permite unui neavocat să reprezinte în justiție - ca un veritabil serviciu producător de venituri - deoarece pentru această reprezentare ar putea percepe și un „onorariu”.

Mandatul judiciar dat unui neavocat este pur ocazional, poate fi numai cu titlu amical și neoneros iar eventualele cheltuieli ale mandatarului, precum cele legate de deplasare, cazare etc. pot fi recuperate în baza normelor actuale.

c). Reprezentarea convențională prin consilier juridic

Reprezentarea convențională prin consilier este permisă, în fața instanțelor civile, în cazul persoanelor juridice, așa cum rezultă din art.84 alin. 1 C.pr.civ., așa cum a fost interpretat prin Dec. ÎCCJ (DCD) nr. 9/2016.

În concret, reprezentarea urmează a respecta regulile impuse de Legea nr. 514/2003, respectiv: (1) consilierul juridic poate să fie *numit în funcție sau angajat în muncă*, în condițiile legii (art. 2); consilierul juridic numit în funcție *are statutul funcționarului*, potrivit funcției și categoriei acesteia, iar consilierul juridic angajat în muncă are *statut de salariat* (art. 3); consilierul juridic în activitatea sa *asigură consultanță și reprezentarea autorității sau instituției publice în serviciul căreia se află ori a persoanei juridice cu care are raporturi de muncă* (art. 4); prestarea activității specifice, de reprezentare juridică, se poate realiza de către consilieri juridici, în calitatea lor de *funcționari publici sau de angajați cu contract individual de muncă*, independent de înscrierea acestora în Tabloul profesional al consilierilor juridici ținut de Colegiile Consilierilor Juridici din România (Decizia ÎCCJ nr. 7/2024).

Așadar, consilierul juridic are dreptul la o remunerație lunară (salariu) *pentru sa activitatea specifică și nu pentru o cauză sau un dosar anume*. Consilierii juridici nu primesc un onorariu aferent unui dosar, ci sunt beneficiarii unui drept salarial pentru munca prestată, în ansamblul său, pentru angajator. Această remunerație (salariu) este datorată, în mod egal, de către angajator, și în lunile în care nu există activitate specifică de reprezentare în fața instanțelor civile, și în lunile în care această reprezentare vizează una sau mai multe cauze judiciare.

În sfera cheltuielilor de judecată ar trebui incluse numai acele costuri/cheltuieli care sunt determinate, în concret, de cauza respectivă. Cheltuială realizată cu reprezentarea prin consilier juridic, respectiv salariul primit, nu poate fi arondat la un anume dosar civil și, în consecință, să poate fi recuperată de la partea care a pierdut procesul. Relevantă, sub acest aspect este și teza finală a art. 451 alin. 1 C.pr.civ., respectiv „cheltuielile necesare pentru buna desfășurare a procesului civil”. Dreptul salarial primit de consilierul juridic nu este necesar procesului, ci este necesar respectării contractului de muncă încheiat și, implicit, derulării activității de consilier juridic, în ansamblu. În acest sens este și poziția Înaltei Curți de Casație și Justiție¹.

---

¹ „Sumele de bani reprezentând indemnizația de delegare a consilierului juridic și contravaloarea salariului încasat de acesta în zilele în care s-a deplasat la instanță pentru termenele de judecată ale dosarului nu constituie cheltuieli efectuate exclusiv în considerarea procesului judiciar, ci drepturi salariale pe care angajatorul le achită propriului salariat în exercitarea sarcinilor sale de serviciu, astfel că acestea exced noțiunii de cheltuieli de judecată astfel cum aceasta este reglementată de legislația procesual civilă. În conformitate cu art. 3 alin. (2) din Legea nr. 514/2003 privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic, consilierul juridic angajat în muncă are statut de salariat, având, printre alte atribuții, și pe aceea de a asigura reprezentarea juridică persoanei cu

Având în vedere argumentele mai sus-expuse, **considerăm că modificarea/completarea art. 451 alin. 1 C.pr.civ. nu este necesară având în vedere că salariul primit de consilierul juridic nu este posibil și nici nu ar fi legal a fi arondat unei cauze sau mai multor cauze judiciare în care s-a realizat reprezentarea.**

B. În ceea ce privește **art. 2 din Proiectul de lege** analizat, în principiu, legiuitorul are libertatea de a stabili dacă, pentru activitățile de reprezentare în justiție, consilierul juridic poate avea dreptul la un spor (care are tot natura unui drept salarial). Opinăm că acest drept îl are și acum, de lege lata, dacă există o convenție între angajator și consilierul juridic, **deci modificarea propusă este inutilă.**

Evident, în cazul în care acest spor se adaugă, pentru fiecare dosar, în cazul reprezentării prin consilier juridic, tocmai pentru a face aplicabil art. 451 alin. 1 C.pr.civ., în forma propusă a fi modificată/completată, ne menținem punctul de vedere în sensul **că nu se impune o asemenea modificare legislativă, pentru argumentele deja expuse, în prezentul material.**

Pentru toate argumentele de fapt și de drept prezentate, opinăm că nu se impune adoptarea proiectului de lege nr. PL-x nr. 27/2025 (la Senat, L547/2024).

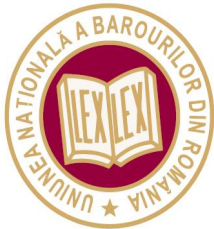
Cu respect,

PREȘEDINTE UNBR
av. dr. Traian-Cornel Briciu

---

care are raporturi de muncă. În consecință, consilierul juridic este un salariat care își desfășoară activitatea conform contractului de muncă și fișei postului și este ținut de obligația asumată de a-și îndeplini atribuțiile ce îi revin. În aceste atribuții este inclusă și obligația de reprezentare juridică a societății în procesele cu terții, iar obligația angajatorului de plată a drepturilor salariale nu își are izvorul în aceste litigii, ci derivă din raportul juridic de muncă.” (Decizia nr. 46 din 20 ianuarie 2016 pronunțată în recurs de Secția I civilă a Înaltei Curți de Casație și Justiție având ca obiect cerere în pretenții).

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

291-AUT-2024

21.11.2024

Către:

- **Ministerul Afacerilor Interne**

- **Directia Generală Permise de Conducere și Înmatriculări (D.G.P.C.Î)**

director.cabinet@mai.gov.ro

Domnule ministru/ Domnule Director

Întrucât la nivelul UNBR au fost primite sesizări din partea avocaților potrivit cărora le este refuzată înmatricularea provizorie a autoturismelor achiziționate pe motiv că „nu au personalitate juridică”, vă învederăm că, potrivit reglementărilor în vigoare, această condiție contravine legii și nu poate fi impusă pentru următoarele motive:

Ordinul MAI nr. 181 din 31 octombrie 2024¹ prevede o condiție pentru înmatricularea provizorie care este criticabilă și conduce la interpretări abuzive. Conform acesteia, *„Calitatea de titular al certificatului de înmatriculare poate fi avută doar de o persoană fizică sau de o persoană juridică titulară a unui patrimoniu” (art. 4, alin. 5).*

Or, această condiție NU poate fi interpretată în sensul că anumite forme de exercitare a profesiei de avocat care nu au personalitate juridică – respectiv cabinetul de avocat, cabinete asociate/grupate, societăți civile profesionale – nu au un patrimoniu propriu și, în consecință, nu pot participa, în nume propriu, la circuitul civil, respectiv nu ar putea dobândi separat, drepturi sau obligații.

Orice formă de exercitare a profesiei are posibilitatea de a constitui un patrimoniu de afecțiune stabilit în actele constitutive și dreptul să înscrie acest patrimoniu în Registrul electronic al evidenței patrimoniului de afecțiune al avocaților pentru a dobândi opozabilitate față de terți (fără a afecta însă existența acestui patrimoniu, în cazul neînscrierii). Conform art. 5, alin. 10 din Legea nr 51/1995 privind organizarea și exercitarea profesiei de avocat, *„La constituirea formelor de exercitare a profesiei și ulterior, avocații au dreptul să stabilească patrimoniul afectat exercitării profesiei, în condițiile legii, cu procedura reglementată pentru constituirea Registrului electronic al evidenței patrimoniului de afecțiune al avocaților, în condițiile stabilite de Consiliul U.N.B.R. prin Regulamentul de*

---

¹ Ordinul MAI nr. 181 din 31 octombrie 2024 privind procedura înmatriculării, înregistrării, radierii și eliberării autorizației de circulație provizorie sau pentru probe a vehiculelor (MONITORUL OFICIAL nr. 1141 din 15 noiembrie 2024)

organizare și funcționare. Înscrierea efectuată în registru are efecte de opozabilitate față de terți, în condițiile prevăzute de lege”.

Potrivit art. 31 alin (3) C.civ., „Patrimoniile de afectatiune sunt masele patrimoniale fiduciare, constituite potrivit dispozițiilor [titlului IV](#) al cărții a III-a, cele afectate exercitării unei profesii autorizate, precum și alte patrimonii determinate potrivit legii”.

De asemenea, potrivit art. 188 C.civ. *sunt persoane juridice entitățile prevăzute de lege, precum și orice alte organizații legal înființate care, **deși nu sunt declarate de lege persoane juridice**, îndeplinesc toate condițiile prevăzute la art. 187.*

Astfel, avocații titulari ai cabinetelor individuale, avocații asociați ai cabinetelor asociate, ai societăților civile profesionale și ai societăților profesionale cu răspundere limitată pot contribui cu titlu de aport la forma de exercitare a profesiei rezultată din transformare cu cota-parte indiviză din patrimoniul de afectatiune profesională, astfel cum acesta este reflectat în evidențele financiar-contabile ale formei de exercitare a profesiei întocmind în acest scop actele financiar-contabile.

În aceste condiții, refuzul înmatriculării provizorii a autoturismelor formelor de exercitare a cabinetelor de avocat, după intrarea în vigoare a Ordinul MAI nr. 181 din 31 octombrie 2024, adaugă la lege și contravine legii fiind atacabil în contencios administrativ.

Vă rugăm să luați măsurile necesare pentru clarificarea acestor aspecte în teritoriu și respectarea dreptului formelor de exercitare a profesiei de a înmatricula autoturismele conform legii în vigoare.

Depunem alăturat un material privind argumentația juridică care susține poziția exprimată prin prezentul memoriu.

PREȘEDINTE U.N.B.R.

av. dr. Traian-Cornel Briciu

Nr.	4635934
Data	23.11.2024
Exemplar	unic

DIRECȚIA GENERALĂ PERMISE DE CONDUCERE
ȘI ÎNMATRICULĂRI

Către:

INSTITUȚIA PREFECTULUI – TOATE
Serviciul Public Comunitar Regim Permise de Conducere și Înmatriculare a Vehiculelor

În temeiul prevederilor art. 11⁵ alin. (1) lit. a¹) din Ordonanța Guvernului nr. 83/2001¹, potrivit căreia Direcția generală permise de conducere și înmatriculări organizează, îndrumă și controlează activitatea serviciilor publice comunitare regim permise de conducere și înmatriculare a vehiculelor din subordinea instituțiilor prefectului, pe linia examinării persoanelor pentru obținerea permiselor de conducere, a editării, eliberării și evidenței permiselor de conducere și a certificatelor de înmatriculare, a autorizațiilor de circulație provizorie sau pentru probe a vehiculelor, precum și a confecționării și valorificării plăcilor cu numere de înmatriculare, vă transmitem următoarele:

Pentru raportarea în mod corect și unitar la prevederile art. 4 alin. (5) din Ordinul M.A.I. nr. 181/2024, aplicarea noțiunilor art. 9 art. 10 și art. 14 din actul normativ menționat, se va realiza după cum vom prezenta în cele ce urmează.

În cazurile în care înmatricularea sau transcrierea unui vehicul este solicitată de titularul unei forme de exercitare a unei profesii libere precum cabinet individual de avocat/avocat colaborator, birou notarial, birou de executor judecătoresc, cabinet medical, al unei persoane fizice autorizate, întreprinderi individuale sau întreprinderi familiale, asociații familiale sau alte forme juridice pe care legi speciale le reglementează conferindu-le posibilitatea dobândirii de autoturisme în patrimoniul de afectățune, iar documentația prezentată este întocmită în numele respectivei entități, cererea va fi completată în funcție de **opțiunea solicitantului**, după cum urmează:

a) Fie cu datele de identificare ale formei de organizare sau entității prevăzute conform reglementărilor specifice profesiei;

în certificatul de înmatriculare se vor înscrie datele formei de organizare / datele de identificare stabilite conform reglementărilor profesiei, în calitate de proprietar (C.2), sau utilizator (C.3) în cazul vehiculelor utilizate în sistem leasing, în baza declarației titularului formei de organizare sau celui care exercită o profesie liberală prevăzută de lege din care rezultă faptul că aceasta are un patrimoniu sau un patrimoniu de afectățune destinat exercițiului profesiei.

¹ privind înființarea, organizarea și funcționarea Direcției generale de pașapoarte, serviciilor publice comunitare de pașapoarte, Direcției generale permise de conducere și înmatriculări și serviciilor publice comunitare regim permise de conducere și înmatriculare a vehiculelor, cu modificările și completările ulterioare

b) Fie cu datele de identificare ale persoanei fizice – titular al formei de organizare; în certificatul de înmatriculare se vor înscrie datele persoanei fizice – titular al formei de organizare, în calitate de proprietar (C.2), sau utilizator (C.3) în cazul vehiculelor utilizate în sistem leasing.

c) Fie cu datele de identificare ale persoanei fizice – titular al formei de organizare, cu menționarea în certificatul de înmatriculare a faptului că bunul este afectat exercitării activității profesionale;

în certificatul de înmatriculare se vor înscrie:

La rubrica (C.2) proprietar – datele de identificare ale persoanei fizice – titular, sau după caz ale societății de leasing;

La rubrica (C.3) utilizator – datele de identificare ale persoanei fizice – titular, exclusiv în cazul vehiculelor utilizate în sistem leasing;

La rubrica „Observații”: Vehicul afectat exercitării activității profesionistului: „Denumire, CIF” (ale formei de exercitare).

În oricare dintre situațiile prezentate mai sus, vor putea fi depuse în vederea efectuării operațiunii, inclusiv documentele de proprietate încheiate cu datele de identificare ale formei de organizare/formei de exercitare a profesiei (la achiziția vehiculului, documentul a fost încheiat pe numele cabinetului individual de avocat/avocat colaborator, biroului notarial, biroului de executor judecătoresc, cabinetului medical, pe numele unei persoane fizice autorizate, întreprinderi individuale, întreprinderi familiale, asociații familiale sau alte forme juridice pe care legi speciale le reglementează conferindu-le posibilitatea dobândirii de autoturisme în patrimoniul de afectățune).

Cu stimă,

DIRECTOR GENERAL

Chestor de poliție

BRĂCEA FLORENTIN

Î./ ȘEF SERVICIU Î.E.V.R.,
Inspector principal de poliție

APETRI ALEXANDRU IONUȚ

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

10-AUT-2025/31.01.2025

Către:

• **SENATUL ROMÂNIEI - BIROUL PERMANENT**

e-mail: bp@senat.ro

• **COMISIA JURIDICĂ, DE NUMIRI, DISCIPLINĂ, IMUNITĂȚI ȘI VALIDĂRI**

Domnului Președinte Ion-Cristinel RUJAN

e-mail: com.juridica@senat.ro

DOMNULE PREȘEDINTE,

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA, cu sediul în București, Sector 5, Splaiul Independenței nr. 5, Palatul de Justiție, e-mail: unbr@unbr.ro, reprezentată prin Președinte, av. dr. Traian – Cornel BRICIU, formulează prezentul

PUNCT DE VEDERE¹

cu privire la **proiectul de lege** înregistrat la **Senat** sub nr. **B662/2024** privind modificarea și completarea **Legii nr. 129/2019** pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative.

A. Textul propus de către inițiator, Guvernul României:

1. La articolul 1, alineatele (3) și (7) se modifică și vor avea următorul cuprins:

"(3) Oficiul este autoritatea *competentă* care coordonează realizarea evaluării riscurilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului la nivel național, evaluare care se realizează în *cadrul unui mecanism de cooperare* cu autoritățile și instituțiile prevăzute la alin. (1), *precum și cu organisme de autoreglementare*, cu asigurarea protecției datelor cu caracter personal. Oficiul este autoritatea *competentă* care coordonează răspunsul național la riscurile evaluate, *inclusiv politica și activitatea operațională în cadrul mecanismului de cooperare* și informează în acest sens Comisia Europeană, Autoritatea Bancară Europeană și statele membre."

---

¹ Textele scrise cu *italic* reprezintă propunerile de modificare și/sau completare ale inițiatorului.
Textele subliniate reprezintă propunerile de completare formulate de către U.N.B.R.

Punct de vedere U.N.B.R.:

Includerea organismelor de autoreglementare (în speță **Uniunea Națională a Barourilor din România**) la art. 1 alin. (3) din Legea nr. 129/2019 justifică completarea normei juridice prin care se recunoaște importanța protejării datelor cu caracter personal și cu dispoziții privind **respectarea și protejarea secretului profesional** ce constituie un **principiu fundamental al profesiei de avocat** (art. 11, art. 45 alin. (7), art. 34 alin. (1) din **Legea nr. 51/1995** pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat și **art. 1 alin. (2) lit. e) din Statutul profesiei de avocat**)

Pe cale de consecință, apreciem ca fiind necesară completarea **art. 1 alin. (3) din Legea nr. 129/2019** în forma propusă prin **proiectul de lege** înregistrat la **Senat** sub nr. **B662/2024**, după cum urmează:

"(3) Oficiul este autoritatea *competentă* care coordonează realizarea evaluării riscurilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului la nivel național, evaluare care se realizează în *cadrul unui mecanism de cooperare* cu autoritățile și instituțiile prevăzute la alin. (1), *precum și cu organismele de autoreglementare*, cu asigurarea protecției datelor cu caracter personal și a secretului profesional în condițiile prevăzute de lege. Oficiul *este autoritatea competentă* care coordonează răspunsul național la riscurile evaluate, *inclusiv politica și activitatea operațională în cadrul mecanismului de cooperare* și informează în acest sens Comisia Europeană, Autoritatea Bancară Europeană și statele membre."

B. Textul propus de către inițiator, Guvernul României:

2. La articolul 1, partea introductivă a alineatului (9) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(9) Autoritățile și instituțiile prevăzute la alin. (1) lit. a), b) și d), *precum și organismele de autoreglementare* întocmesc statistici privind eficacitatea măsurilor de prevenire și combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului, în domeniul specific de activitate, care includ: (...).

3. La articolul 1, alineatul (10) se modifică și va avea următorul cuprins:

(10) Autoritățile și instituțiile prevăzute la alin. (1) lit. a), b), d), *precum și organismele de autoreglementare*, transmit Oficiului, *în calitate de punct central la nivel național*, în format electronic, statisticile prevăzute la alin. (9), în forma stabilită de acesta. Oficiul asigură publicarea anuală a unei versiuni consolidate a statisticilor, pe pagina proprie de internet.”

Punct de vedere U.N.B.R.:

Uniunea Națională a Barourilor din România în calitate de organism de autoreglementare NU are acces la datele prevăzute la **art. 1 alin. (9) lit. b), c), d), e) teza a II – a din Legea nr. 129/2019**.

Pe cale de consecință, apreciem ca fiind necesară completarea **art. 1 alin. (10) din Legea nr. 129/2019** în forma propusă prin **proiectul de lege** înregistrat la **Senat** sub nr. **B662/2024**, după cum urmează:

(10) Autoritățile și instituțiile prevăzute la alin. (1) lit. a), b), d), *precum și organismele de autoreglementare*, transmit Oficiului, *în calitate de punct central la nivel național*, în

format electronic, statisticile prevăzute la alin. (9), în forma stabilită de acesta. Oficiul asigură publicarea anuală a unei versiuni consolidate a statisticilor, pe pagina proprie de internet. Statisticile realizate de către organismele de autoreglementare nu se vor raporta la datele prevăzute de art. 1 alin. (9) lit. b), c), d), e) teza a II – a.”

C. Textul propus de către inițiator, Guvernul României:

4. La articolul 3, alineatul (6) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(6) După împlinirea unui termen de un an de la data la care persoana a încetat să mai ocupe o funcție publică importantă în sensul alin. (2), entitățile raportoare nu mai consideră persoana respectivă ca fiind expusă public, *cu excepția cazului în care persoana mai prezintă un risc asociat persoanelor expuse public din cauza influenței pe care o poate exercita, ca urmare a funcției sale anterioare.*”

Punct de vedere U.N.B.R.:

Conceptul de persoană care „mai prezintă un risc asociat persoanelor expuse public din cauza influenței pe care o poate exercita, ca urmare a funcției sale anterioare” nu este definit, iar norma juridică propusă este echivocă.

Pe cale de consecință, apreciem că nu este oportună completarea **art. 3 alin. (6)** din Legea nr. 129/2019 în forma propusă prin **proiectul de lege** înregistrat la **Senat** sub nr. **B662/2024**.

D. Textul propus de către inițiator, Guvernul României:

20. La articolul 33, alineatul (4) se modifică și va avea următorul cuprins:

”(4) Secretul profesional și secretul bancar la care sunt ținute entitățile raportoare, inclusiv cele prevăzute prin legi speciale, nu sunt opozabile Oficiului.”

* Prin propunerea de modificare a art. 33 alin. (4) din Legea nr. 129/2019 în vigoare la acest moment se elimină ultima sintagmă ce are următorul conținut: "cu excepția entităților prevăzute la alin. (5)", mai exact **se înlătură opozabilitatea secretului profesional al avocatului**.

21. La articolul 33, alineatul (5) se abrogă.

Punct de vedere U.N.B.R.:

Prin **art. 33 alin. (5) din Legea nr. 129/2019** în vigoare la acest moment și care se propune a fi abrogat se stabilește că:

„Avocații vor aduce la îndeplinire dispozițiile prevăzute de prezenta lege, cu respectarea dispozițiilor prevăzute de Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată, cu modificările ulterioare, privind păstrarea secretului profesional.”

Propunerea de abrogare a art. 33 alin. (5) și respectiv de modificare a art. 33 alin. (4) din Legea nr. 129/2019 constituie o **gravă atingere** adusă **secretului profesional al avocatului** care reprezintă un **principiu fundamental al profesiei de avocat (art. 11, art. 45 alin. (7), art. 34 alin. (1) din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat și art. 1 alin. (2) lit. e) din Statutul profesiei de avocat).**

De cele mai multe ori secretul profesional al avocatului este perceput doar ca o obligație stabilită în sarcina acestuia în relația cu clientul său, fapt ce rezultă din modul de formulare a **art. 11 din Legea 51/1995** pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată:

“Avocatul este dator să păstreze secretul profesional privitor la orice aspect al cauzei care i-a fost încredințată (...).”

În realitate, secretul profesional reprezintă cu întâietate **un drept** al avocatului de a păstra confidențialitatea informațiilor primite de la client, iar acest **drept** constituie o garanție **a independenței avocatului**, această concluzie fiind confirmată de **art. 1 alin. (2) lit. e) din Statutul profesiei de avocat** unde este reglementat „**principiul păstrării secretului profesional**”.

Subliniem faptul că **art. 33 alin. (4) și art. 33 alin. (5) din Legea nr. 129/2019** în vigoare la acest moment au fost adoptate de legiuitorul român pentru a transpune în mod corect conținutul **Directivei (UE) 2015/849 a Parlamentului European și a Consiliului**, mai exact a **paragrafului (9)** care stabilește că:

„Membrii profesiilor juridice independente, astfel cum sunt definiți de statele membre, ar trebui să se supună prezentei directive atunci când participă la tranzacții financiare sau la tranzacții între societăți comerciale, inclusiv prin furnizarea de consultanță fiscală, întrucât aceasta prezintă riscul cel mai ridicat ca serviciile respectivelor membri ai profesiilor juridice liberale să fie folosite în mod abuziv, în scopul spălării produselor activității infracționale sau în scopul finanțării terorismului. **Cu toate acestea, ar trebui să existe scutiri de la orice obligație de raportare a informațiilor obținute fie înainte de o procedură judiciară, în timpul acesteia sau după aceasta, fie în cursul evaluării situației juridice a unui client. Prin urmare, consilierea juridică ar trebui în continuare să facă obiectul obligației de păstrare a secretului profesional, cu excepția cazurilor în care juristul participă la spălarea banilor sau la finanțarea terorismului, consilierea juridică este furnizată în scopul spălării banilor sau al finanțării terorismului sau juristul știe că un client dorește consiliere juridică în scopul spălării banilor sau al finanțării terorismului.**”

Se poate concluziona cu ușurință că cele 3 (trei) excepții prevăzute de legiuitorul european și anume:

- juristul **participă** la spălarea banilor sau la finanțarea terorismului;
- consilierea juridică este furnizată **în scopul** spălării banilor sau al finanțării terorismului; sau
- juristul **știe** că un client dorește consiliere juridică în scopul spălării banilor sau al finanțării terorismului

nu reprezintă veritabile excepții de la secretul profesional, deoarece în situațiile expuse se ridică problema unei participații penale și prin urmare nu implică o analiză a opozabilității secretului profesional.

În aceeași ordine de idei, apreciem că propunerea de abrogare a art. 33 alin. (5) și respectiv de modificare a art. 33 alin. (4) din Legea nr. 129/2019 contravine **noului pachet AML** (Anti-money laundering) adoptat de **Parlamentul European** în cursul anului **2024** prin care se confirmă fără putință de tăgadă importanța secretului profesional al avocatului și se reiterează faptul că avocatul trebuie să fie exceptat "de la orice obligație de raportare", după cum urmează:

• **Parag. (12) al REGULAMENTULUI (UE) 2024/1624 AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI din 31 mai 2024 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului:**

„Persoanele care exercită profesii juridice liberale ar trebui să intre sub incidența prezentului regulament atunci când participă la tranzacții financiare sau la tranzacții între societăți comerciale, inclusiv atunci când furnizează consiliere fiscală, deoarece există riscul ca serviciile furnizate de persoanele respective să fie folosite în mod abuziv, în scopul spălării produselor activității infracționale sau în scopul finanțării terorismului. **Cu toate acestea, ar trebui să existe exceptări de la orice obligație de raportare a informațiilor obținute fie înainte a unei proceduri judiciare, în timpul acesteia sau după încheierea acesteia, fie în cursul evaluării situației juridice a unui client, deoarece astfel de informații fac obiectul secretului profesional al avocatului. Prin urmare, consultanța juridică ar trebui în continuare să facă obiectul obligației de a păstra secretul profesional, cu excepția cazurilor în care persoana care exercită o profesie juridică participă la spălarea banilor sau la finanțarea terorismului, consultanța juridică este furnizată în scopul spălării banilor sau al finanțării terorismului sau persoana care exercită o profesie juridică are cunoștință de faptul că intenția clientului este să obțină consultanță juridică în scopul spălării banilor sau al finanțării terorismului.** Astfel de cunoștințe și un astfel de scop pot fi deduse din împrejurări de fapt obiective. Întrucât este posibil ca în etapa comiterii activităților infracționale generatoare de venituri consultanța juridică să fi fost deja solicitată, este important ca situațiile excluse de la secretul profesional al avocatului să includă și cazurile în care consultanța juridică este furnizată în contextul infracțiunilor premisă. **Consultanța juridică solicitată în legătură cu proceduri judiciare în curs nu ar trebui considerată ca fiind consultanță juridică în scopul spălării banilor sau al finanțării terorismului.**”

• Potrivit **art. 90 din REGULAMENTUL (UE) 2024/1624 AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI din 31 mai 2024**, acesta se aplică începând cu data de **10 iulie 2027**.

• **Parag. (89) al DIRECTIVEI (UE) 2024/1640 A PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI A CONSILIULUI din 31 mai 2024 privind mecanismele care trebuie instituite de statele membre pentru prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului, de modificare a Directivei (UE) 2019/1937 și de modificare și abrogare a Directivei (UE) 2015/849:**

„Divulgarea de către supraveghetori către FIU a unor fapte care ar putea avea legătură cu spălarea banilor sau finanțarea terorismului este una dintre pietrele de temelie ale supravegherii eficiente și eficace a riscurilor de spălare a banilor și de finanțare a terorismului și permite supraveghetorilor să abordeze deficiențele identificate în procesul de raportare de către entitățile obligate. În acest scop, supraveghetorii ar trebui să aibă posibilitatea de a raporta către FIU cazurile în care suspectează că entitatea obligată nu a prezentat un raport sau de a completa rapoartele transmise de entitatea obligată cu informații suplimentare pe care le descoperă în cursul activităților

lor de supraveghere. De asemenea, supraveghetorii ar trebui să aibă posibilitatea de a raporta suspiciunile de spălare a banilor, de săvârșire a unor infracțiuni premisă în domeniul spălării banilor sau de finanțare a terorismului care planează asupra angajaților entităților obligate sau a unor persoane aflate într-o poziție echivalentă, asupra conducerii sau a beneficiarilor reali ai acestora. Prin urmare, este necesar ca statele membre să instituie un sistem care să garanteze că FIU sunt informate în mod corespunzător și prompt. Raportarea suspiciunilor către FIU nu ar trebui înțeleasă ca înlocuind obligația autorităților publice de a raporta autorităților competente relevante orice activitate infracțională pe care o descoperă sau de care iau cunoștință în cursul îndeplinirii sarcinilor lor. **Informațiile care fac obiectul secretului profesional al avocatului nu ar trebui colectate și nici consultate în contextul sarcinilor de supraveghere, cu excepția cazului în care se aplică excepțiile prevăzute în Regulamentul (UE) 2024/1624. În cazul în care supraveghetorii descoperă sau intră în posesia unor astfel de informații, aceștia nu ar trebui să le ia în considerare în scopul activităților lor de supraveghere și nici să le raporteze către FIU.**”

• Art. 10 alin. (2) parag. 2 din DIRECTIVA (UE) 2024/1640 A PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI A CONSILIULUI din 31 mai 2024 privind mecanismele care trebuie instituite de statele membre pentru prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului, de modificare a Directivei (UE) 2019/1937 și de modificare și abrogare a Directivei (UE) 2015/849:

“În cazul în care persoana care deține calitatea de *trustee* sau persoana care deține o poziție echivalentă este o entitate obligată menționată la articolul 3 punctul 3 litera (a), (b) sau (c) din Regulamentul (UE) 2024/1624, statele membre se asigură că entitatea responsabilă de registrul central este, de asemenea, abilitată să efectueze verificări, inclusiv inspecții la fața locului, la sediile comerciale sau la sediul social al persoanei care deține calitatea de *trustee* sau al persoanei aflate într-o poziție echivalentă. Verificările respective respectă cel puțin următoarele garanții:

- (a) în ceea ce privește persoanele fizice, în cazul în care sediul comercial sau sediul social coincide cu reședința privată a persoanei fizice, inspecția la fața locului face obiectul unei autorizări judiciare prealabile;
- (b) este respectată orice garanție procedurală în vigoare în statul membru pentru a proteja secretul profesional al avocatului și nu poate fi accesată nicio informație protejată prin secretul profesional al avocatului.

• Potrivit art. 77 din DIRECTIVA (UE) 2024/1640 A PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI A CONSILIULUI din 31 mai 2024 privind mecanismele care trebuie instituite de statele membre pentru prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului, de modificare a Directivei (UE) 2019/1937 și de modificare și abrogare a Directivei (UE) 2015/849:

“Directiva (UE) 2015/849 se abrogă de la 10 iulie 2027.”

• Potrivit art. 78 alin. (1) din DIRECTIVA (UE) 2024/1640 A PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI A CONSILIULUI din 31 mai 2024 privind mecanismele care trebuie instituite de statele membre pentru prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului, de modificare a Directivei (UE) 2019/1937 și de modificare și abrogare a Directivei (UE) 2015/849:

„Statele membre asigură intrarea în vigoare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative necesare pentru a se conforma prezentei directive până la 10 iulie 2027. Statele membre comunică de îndată Comisiei textul dispozițiilor respective.”

De subliniat faptul că în ceea ce privește constatările Comitetului **MONEYVAL** acestea sunt elaborate la nivelul lunii **mai 2023**, fiind anterioare **noului pachet AML** (Anti-money laundering) adoptat de **Parlamentul European** în cursul anului **2024**.

Mai mult decât atât, nicăieri în cuprinsul **Raportului** Comitetului **MONEYVAL** (**MER**) nu sunt formulate propuneri de abrogare a art. 33 alin. (5) și respectiv de modificare a art. 33 alin. (4) din Legea nr. 129/2019 ori de a suprimare a secretului profesional al avocatului.

De asemenea, dispozițiile **art. 9 alin. (3) din Legea nr. 129/2019²** în vigoare la acest moment nu satisfac cerințele și exigențele actelor normative europene menționate și detaliate anterior în scopul protejării secretului profesional al avocatului, deoarece aceste dispoziții se referă pe de o parte la o categorie extinsă de profesioniști (notari, avocați, executori judecătorești și alte persoane care exercită profesii liberale), iar pe de altă parte se referă exclusiv la serviciile juridice pe care avocatul le oferă clientului în raport de o procedură judiciară, în condițiile în care legiuitorul european înțelege să ofere protecție juridică secretului profesional al avocatului pentru orice serviciu juridic, mai exact pentru orice formă de consultanță juridică care este realizată cu respectarea legii (a se vedea în acest sens **parag. (12) al REGULAMENTULUI (UE) 2024/1624 AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI din 31 mai 2024 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului**).

Nu în ultimul rând, invocăm în susținerea punctului de vedere formulat **Hotărârea CJUE din 29 iulie 2024 - Belgian Association of Tax Lawyers și alții împotriva Premier ministre/Eerste Minister (cauza C-623/22)** prin care se reține de către **Curtea de Justiție a Uniunii Europene** următoarele:

- **parag. 114:** "Astfel cum a arătat deja Curtea, **din jurisprudența Curții EDO reiese că articolul 8 paragraful 1 din CEDO protejează confidențialitatea oricărei corespondențe între particulari și acordă o protecție sporită schimburilor dintre avocați și clienții lor** (a se vedea în acest sens Curtea EDO, 6 decembrie 2012, Michaud împotriva Franței, CE:ECHR:2012:1206JUD001232311, § 117 și 118). **La fel ca această dispoziție, a cărei protecție acoperă nu numai activitatea de apărare, ci și consultanța juridică, articolul 7 din cartă garantează în mod necesar secretul acestei consultanțe juridice, atât în ceea ce privește conținutul, cât și existența sa. Astfel, după cum a arătat Curtea EDO, persoanele care consultă un avocat se pot aștepta în mod rezonabil ca comunicațiile lor să rămână private și confidențiale** [Curtea EDO, 9 aprilie 2019, Altay împotriva Turciei (nr. 2), CE:ECHR:2019:0409JUD001123609, § 49]. **Prin urmare, în afara unor situații**

---

² Persoanele prevăzute la art. 5 alin. (1) lit. f) au obligația de a transmite un raport de tranzacții suspecte numai în măsura în care nu sunt avute în vedere informațiile pe care acestea le primesc de la unul dintre clienții lor sau le obțin în legătură cu aceștia în cursul evaluării situației juridice a clientului în cadrul unor proceduri judiciare sau al îndeplinirii obligației de apărare sau de reprezentare a clientului în proceduri judiciare sau în legătură cu aceste proceduri, inclusiv de consiliere juridică privind inițierea sau evitarea procedurilor, indiferent dacă aceste informații sunt primite sau obținute înaintea procedurilor, în timpul acestora sau după acestea.

excepționale, aceste persoane trebuie să poată avea încredere în mod legitim în faptul că avocatul lor nu va divulga nimănui, fără acordul lor, faptul că îl consultă (Hotărârea din 8 decembrie 2022, Orde van Vlaamse Balies și alții, C-694/20, EU:C:2022:963, punctul 27)."

• parag. 115: "Astfel cum a statuat de asemenea Curtea, protecția specifică pe care articolul 7 din cartă și articolul 8 paragraful 1 din CEDO o acordă secretului profesional al avocaților, care se traduce în primul rând prin obligații în sarcina lor, se justifică prin faptul că avocaților li se încredințează o misiune fundamentală într-o societate democratică, și anume apărarea justițiabililor (Curtea EDO, Hotărârea din 6 decembrie 2012, Michaud împotriva Franței, CE:ECHR:2012:1206JUD001232311, § 118 și 119). Această misiune fundamentală cuprinde, pe de o parte, cerința, a cărei importanță este recunoscută în toate statele membre, ca orice justițiabil să aibă posibilitatea de a se adresa fără nicio constrângere avocatului său, a cărui profesie înglobează, în mod inerent, acordarea, cu independență, de consultanță juridică tuturor celor care au nevoie și, pe de altă parte, cea, corelativă, de loialitate a avocatului față de clientul său (Hotărârea din 8 decembrie 2022, Orde van Vlaamse Balies și alții, C-694/20, EU:C:2022:963, punctul 28)."

• parag. 116: "Din jurisprudența amintită la punctele 114 și 115 din prezenta hotărâre reiese că confidențialitatea relației dintre avocat și clientul său beneficiază de o protecție cu totul specifică, ce ține de poziția unică pe care o ocupă avocatul în cadrul organizării judiciare a statelor membre, precum și de misiunea fundamentală care îi este încredințată și care este recunoscută de toate statele membre. Sub rezerva acestor considerații, Curtea a considerat în Hotărârea din 8 decembrie 2022, Orde van Vlaamse Balies și alții (C-694/20, EU:C:2022:963), că obligația de notificare, atunci când îi este impusă avocatului, încalcă articolul 7 din cartă."

• parag. 117: "În această privință, trebuie, în sfârșit, să se arate că cerința referitoare la poziția și la calitatea de avocat independent pe care trebuie să le aibă consilierul de la care provine corespondența susceptibilă să fie protejată este bazată pe o concepție a rolului avocatului considerat colaborator al justiției și care trebuie să furnizeze, în deplină independență și în interesul superior al acesteia, asistența legală de care clientul are nevoie. Contraponderea acestei protecții este disciplina profesională, impusă și controlată în interesul general. O astfel de concepție reflectă tradițiile juridice comune ale statelor membre și se regăsește și în ordinea juridică a Uniunii, astfel cum rezultă din dispozițiile articolului 19 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene (Hotărârea din 14 septembrie 2010, Akzo Nobel Chemicals și Akros Chemicals/Comisia și alții, C-550/07 P, EU:C:2010:512, punctul 42, precum și jurisprudența citată)."

Totodată, arătăm faptul că și din perspectiva dreptului comparat este nejustificată propunerea de abrogare a art. 33 alin. (5) și respectiv de modificare a art. 33 alin. (4) din Legea nr. 129/2019.

• Așadar, în Spania este în vigoare **Ley 10/2010, de 28 de abril, de prevención del blanqueo de capitales y de la financiación del terrorismo** (Legea 10/2010, din 28 aprilie, privind prevenirea spălării banilor și finanțării terorismului) prin care la **art. 22** intitulat "**Fără obligație**" se prevede că:

"**Avocații nu sunt supuși obligațiilor prevăzute la articolele 7.3, 18 și 21 în ceea ce privește informațiile pe care le primesc de la unul dintre clienții lor sau pe care le obțin cu privire la acesta pentru a stabili poziția juridică în favoarea clientului lor sau pentru a-și îndeplini atribuția de a apăra clientul respectiv în cadrul unei proceduri judiciare sau în legătură cu o astfel de procedură, inclusiv consiliere privind inițierea sau evitarea unei proceduri, indiferent dacă au primit sau au obținut astfel de informații înainte, în timpul sau după o astfel de procedură.**

Fără a aduce atingere dispozițiilor prezentei legi, **avocații respectă obligația secretului profesional în conformitate cu legislația în vigoare.**

În **Anexa 1** la prezentul punct de vedere este detaliată legislația din **Spania** însoțită de o traducere realizată de un traducător autorizat.

• În Austria este în vigoare **Rechtsanwaltsordnung (RAO) StF: RGBL. Nr. 96/1868** (Codul Avocaților (RAO) StF: RGBL. nr 96/1868) prin care la **§ 8c. (1)** se prevede că:

"(...) Cu toate acestea, avocatul nu este obligat să raporteze împrejurările de fapt pe care le-a aflat de la sau despre o parte în cursul acordării de consultanță juridică sau în legătură cu reprezentarea părții în fața unei instanțe, a unei autorități sau a unui parchet anterior acesteia din urmă, cu excepția cazului în care partea utilizează în mod evident consultanța juridică în scopul spălării banilor (articolul 165 din Codul penal) sau al finanțării terorismului (articolul 278d din Codul penal), aspect care este **recognoscibil pentru avocat.**"

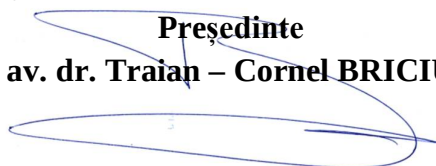
În **Anexa 2** la prezentul punct de vedere este detaliată legislația din **Austria** însoțită de o traducere realizată de un traducător autorizat.

În concluzie, ne opunem în mod ferm la propunerea **Guvernului României** de abrogare a art. 33 alin. (5) și respectiv de modificare a art. 33 alin. (4) din Legea nr. 129/2019, deoarece această propunere contravine, potrivit celor detaliate anterior, legislației naționale, legislației europene, Convenției Europene a Drepturilor Omului, inclusiv jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene și a Curții Europene a Drepturilor Omului.

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

Președinte

av. dr. Traian – Cornel BRICIU

ANEXA 1
DREPT COMPARAT
EXTRAS DIN LEGISLAȚIA ÎN VIGOARE DIN SPANIA

Legea 10/2010 din 28 aprilie 2010 privind prevenirea spălării banilor și finanțării terorismului

Legea 10/2010 din 28 aprilie 2010 privind prevenirea spălării banilor și finanțării terorismului.

CAPITOLUL III

Cu privire la obligațiile de raportare

Articolul 22. Fără obligație.

Avocații nu sunt supuși obligațiilor prevăzute la articolele 7.3, 18 și 21 în ceea ce privește informațiile pe care le primesc de la unul dintre clienții lor sau pe care le obțin cu privire la acesta pentru a stabili poziția juridică în favoarea clientului lor sau pentru a-și îndeplini atribuția de a apăra clientul respectiv în cadrul unei proceduri judiciare sau în legătură cu o astfel de procedură, inclusiv consiliere privind inițierea sau evitarea unei proceduri, indiferent dacă au primit sau au obținut astfel de informații înainte, în timpul sau după o astfel de procedură.

Fără a aduce atingere dispozițiilor prezentei legi, avocații respectă obligația secretului profesional în conformitate cu legislația în vigoare.

Articolul 7. Punerea în aplicare a măsurilor de precauție.

3. Entitățile raportoare nu stabilesc relații de afaceri și nu efectuează operațiuni atunci când nu pot aplica măsurile de precauție prevăzute în prezenta lege. În cazul în care imposibilitatea devine evidentă pe durata relației de afaceri, entitățile raportoare încetează relația de afaceri prin efectuarea verificării speciale menționate la articolul 17.

Articolul 17. Verificare specială.

Entitățile raportoare verifică cu deosebită atenție orice eveniment sau operațiune, indiferent de quantumul acesteia, care, prin natura sa, poate fi legat(ă) de spălarea banilor sau de finanțarea terorismului și prezintă în scris rezultatele verificării. În special, entitățile raportoare verifică cu deosebită atenție orice operațiune sau model de comportament complex, neobișnuit sau fără un scop economic sau legal aparent sau care prezintă indicii de simulare sau fraudă.

La stabilirea măsurilor de control intern menționate la articolul 26, entitățile raportoare menționează modul în care trebuie îndeplinită această obligație de verificare specială, care include pregătirea și distribuirea către directorii, angajații și agenții lor a unei liste de operațiuni susceptibile de a fi legate de spălarea banilor sau de finanțarea terorismului, revizuirea periodică a unei astfel de liste și utilizarea unor aplicații informatice adecvate, având în vedere tipul de operațiuni, sectorul de activitate, domeniul de aplicare geografic și volumul de informații.

În conformitate cu regulamentul, se pot stabili operațiunile care, în orice caz, trebuie să facă obiectul unei verificări speciale de către entitățile raportoare.

Articolul 18. Raportarea suspiciunilor.

1. Entitățile raportoare comunică, din proprie inițiativă, Serviciului Executiv al Comisiei pentru Prevenirea Spălării Banilor și a Infracțiunilor Monetare (denumit în continuare Serviciul Executiv al Comisiei) orice eveniment sau operațiune, chiar și o simplă tentativă, cu privire la care, în urma verificării speciale menționate la articolul precedent, există indicii sau certitudinea că este legat(ă) de spălarea banilor sau de finanțarea terorismului.

În special, operațiunile sunt considerate operațiuni suspecte și sunt raportate Serviciului Executiv al Comisiei în cazul în care, în urma unei verificări speciale, entitatea raportoare știe, suspectează sau are motive întemeiate să suspecteze că acestea sunt legate de spălarea banilor sau de infracțiunile care stau la baza acestora sau de finanțarea terorismului, inclusiv în cazurile care prezintă o neconcordanță evidentă cu natura, volumul de activitate sau antecedentele operaționale ale clienților, cu condiția ca verificarea specială să nu dezvăluie nicio justificare economică, profesională sau de afaceri pentru operațiuni.

2. Comunicările la care face referire alineatul precedent se fac fără întârziere în conformitate cu procedurile prevăzute la articolul 26 și conțin, în orice caz, următoarele informații:

a) Lista și identificarea persoanelor fizice sau juridice implicate în operațiune și forma de participare a acestora la aceasta.

b) Activitatea cunoscută a persoanelor fizice sau juridice implicate în operațiune și corespondența dintre activitate și operațiune.

c) Lista operațiunilor conexe și datele la care se referă acestea, indicând natura, moneda în care se efectuează, suma, locul sau locurile de executare, scopul și instrumentele de plată sau de încasare utilizate.

d) Măsurile luate de entitatea raportoare pentru a investiga operațiunea raportată.

e) Descrierea circumstanțelor de orice natură din care se poate deduce că există un indiciu sau certitudinea unei relații cu spălarea banilor sau cu finanțarea terorismului sau care evidențiază lipsa unei justificări economice, profesionale sau de afaceri pentru efectuarea operațiunii.

f) Orice alte informații relevante pentru prevenirea spălării banilor sau a finanțării terorismului, astfel cum pot fi stabilite prin regulament.

În orice caz, raportarea către Serviciul Executiv al Comisiei este precedată de un proces structurat de verificare specială a operațiunii, în conformitate cu dispozițiile articolului 17. În cazul în care Serviciul Executiv al Comisiei consideră că verificarea specială efectuată este insuficientă, acesta înapoiază comunicarea entității raportoare pentru o verificare suplimentară a operațiunii, în care se indică succint motivele restituirii și conținutul care trebuie verificat.

În cazul operațiunilor pur tentative, entitatea raportoare înregistrează operațiunea ca fiind neexecutată, comunicând Serviciului Executiv al Comisiei informațiile care au fost obținute.

3. Raportarea suspiciunilor se face de către entitățile raportoare pe suportul și în formatul stabilite de Serviciul Executiv al Comisiei.

4. Directorii sau angajații entităților raportoare pot raporta direct Serviciului Executiv al Comisiei operațiunile de care au cunoștință și cu privire la care consideră că există indicii sau certitudinea că sunt legate de spălarea banilor sau de finanțarea terorismului, în cazurile în care, după ce au fost aduse la cunoștință pe plan intern, entitatea raportoare nu a informat directorul sau angajatul care a făcut raportarea cu privire la măsurile luate în legătură cu comunicarea sa.

Articolul 21. Colaborarea cu Comisia pentru Prevenirea Spălării Banilor și a Infracțiunilor Monetare și cu organismele sale de sprijin.

1. Entitățile raportoare pun la dispoziție documentația și informațiile pe care Comisia pentru Prevenirea Spălării Banilor și a Infracriunilor Monetare sau organismele sale de sprijin le solicită pentru exercitarea competențelor lor.

Cerințele trebuie să specifice documentația care trebuie depusă sau datele care trebuie raportate și indică în mod expres termenul în care acestea trebuie să fie îndeplinite. În cazul în care termenul pentru depunerea documentației sau a informațiilor solicitate a expirat fără ca acestea să fi fost prezentate sau în cazul în care acestea sunt puse la dispoziție incomplet din cauza omiterii unor date care împiedică verificarea corespunzătoare a situației, se consideră că obligația stabilită în prezentul articol nu a fost îndeplinită.

2. Entitățile raportoare stabilesc, în cadrul măsurilor de control intern menționate la articolul 26, sisteme care să le permită să răspundă complet și imediat cererilor de informații din partea Comisiei pentru Prevenirea Spălării Banilor și a Infracriunilor Monetare, a organismelor sale de sprijin sau a altor autorități competente din punct de vedere juridic, cu privire la faptul dacă mențin sau au menținut în ultimii zece ani relații de afaceri cu anumite persoane fizice sau juridice și natura acestor relații.

*****

Subsemnata **ENESCU TEODORA**, traducător autorizat de Ministerul Justiției cu nr. 7158/2003, certific exactitatea acestei traduceri cu textul documentului în limba spaniolă, care a fost vizat de mine.

Traducător autorizat,

ANEXA 1
DREPT COMPARAT
EXTRAS DIN LEGISLAȚIA ÎN VIGOARE DIN SPANIA

Ley 10/2010, de 28 de abril, de prevención del blanqueo de capitales y de la financiación del terrorismo

Ley 10/2010, de 28 de abril, de prevención del blanqueo de capitales y de la financiación del terrorismo.

CAPÍTULO III
De las obligaciones de información

Artículo 22. No sujeción.

Los abogados no estarán sometidos a las obligaciones establecidas en los artículos 7.3, 18 y 21 con respecto a la información que reciban de uno de sus clientes u obtengan sobre él al determinar la posición jurídica en favor de su cliente o desempeñar su misión de defender a dicho cliente en procesos judiciales o en relación con ellos, incluido el asesoramiento sobre la incoación o la forma de evitar un proceso, independientemente de si han recibido u obtenido dicha información antes, durante o después de tales procesos.

Sin perjuicio de lo establecido en la presente Ley, los abogados guardarán el deber de secreto profesional de conformidad con la legislación vigente.

Artículo 7. Aplicación de las medidas de diligencia debida.

3. Los sujetos obligados no establecerán relaciones de negocio ni ejecutarán operaciones cuando no puedan aplicar las medidas de diligencia debida previstas en esta Ley. Cuando se aprecie la imposibilidad en el curso de la relación de negocios, los sujetos obligados pondrán fin a la misma, procediendo a realizar el examen especial a que se refiere el artículo 17.

Artículo 17. Examen especial.

Los sujetos obligados examinarán con especial atención cualquier hecho u operación, con independencia de su cuantía, que, por su naturaleza, pueda estar relacionado con el blanqueo de capitales o la financiación del terrorismo, reseñando por escrito los resultados del examen. En particular, los sujetos obligados examinarán con especial atención toda operación o pauta de comportamiento compleja, inusual o sin un propósito económico o lícito aparente, o que presente indicios de simulación o fraude.

Al establecer las medidas de control interno a que se refiere el artículo 26, los sujetos obligados concretarán el modo en que se dará cumplimiento a este deber de examen especial, que incluirá la elaboración y difusión entre sus directivos, empleados y agentes de una relación de operaciones susceptibles de estar relacionadas con el blanqueo de capitales o la financiación del terrorismo, la periódica revisión de tal relación y la utilización de aplicaciones informáticas apropiadas, teniendo en cuenta el tipo de operaciones, sector de negocio, ámbito geográfico y volumen de la información.

Reglamentariamente, podrán determinarse operaciones que serán en todo caso objeto de examen especial por los sujetos obligados.

Artículo 18. Comunicación por indicio.

1. Los sujetos obligados comunicarán, por iniciativa propia, al Servicio Ejecutivo de la Comisión de Prevención del Blanqueo de Capitales e Infracciones Monetarias (en adelante, el Servicio Ejecutivo de la Comisión) cualquier hecho u operación, incluso la mera tentativa, respecto al que, tras el examen especial a que se refiere el artículo precedente, exista indicio o certeza de que está relacionado con el blanqueo de capitales o la financiación del terrorismo.

En particular, se consideran operaciones por indicio y se comunicarán al Servicio Ejecutivo de la Comisión los casos que, tras el examen especial, el sujeto obligado conozca, sospeche o tenga motivos razonables para sospechar que tengan relación con el blanqueo de capitales, o con sus delitos precedentes o con la financiación del terrorismo, incluyendo aquellos casos que muestren una falta de correspondencia ostensible con la naturaleza, volumen de actividad o antecedentes operativos de los clientes, siempre que en el examen especial no se aprecie justificación económica, profesional o de negocio para la realización de las operaciones.

2. Las comunicaciones a que se refiere el apartado precedente se efectuarán sin dilación de conformidad con los procedimientos correspondientes según el artículo 26 y contendrán, en todo caso, la siguiente información:

a) Relación e identificación de las personas físicas o jurídicas que participan en la operación y concepto de su participación en ella.

b) Actividad conocida de las personas físicas o jurídicas que participan en la operación y correspondencia entre la actividad y la operación.

c) Relación de operaciones vinculadas y fechas a que se refieren con indicación de su naturaleza, moneda en que se realizan, cuantía, lugar o lugares de ejecución, finalidad e instrumentos de pago o cobro utilizados.

d) Gestiones realizadas por el sujeto obligado comunicante para investigar la operación comunicada.

e) Exposición de las circunstancias de toda índole de las que pueda inferirse el indicio o certeza de relación con el blanqueo de capitales o con la financiación del terrorismo o que pongan de manifiesto la falta de justificación económica, profesional o de negocio para la realización de la operación.

f) Cualesquiera otros datos relevantes para la prevención del blanqueo de capitales o la financiación del terrorismo que se determinen reglamentariamente.

En todo caso, la comunicación al Servicio Ejecutivo de la Comisión vendrá precedida de un proceso estructurado de examen especial de la operación de conformidad con lo establecido en el artículo 17. En los casos en que el Servicio Ejecutivo de la Comisión estime que el examen especial realizado resulta insuficiente, devolverá la comunicación al sujeto obligado a efectos de que por éste se profundice en el examen de la operación, en la que se expresarán sucintamente los motivos de la devolución y el contenido a examinar.

En el caso de operaciones meramente intentadas, el sujeto obligado registrará la operación como no ejecutada, comunicando al Servicio Ejecutivo de la Comisión la información que se haya podido obtener.

3. La comunicación por indicio se efectuará por los sujetos obligados en el soporte y con el formato que determine el Servicio Ejecutivo de la Comisión.

4. Los directivos o empleados de los sujetos obligados podrán comunicar directamente al Servicio Ejecutivo de la Comisión las operaciones de que conocieran y respecto de las cuales estimen que concurren indicios o certeza de estar relacionadas con el blanqueo de capitales o con la financiación del terrorismo, en los casos en que, habiendo sido puestas de manifiesto

internamente, el sujeto obligado no hubiese informado al directivo o empleado comunicante del curso dado a su comunicación.

Artículo 21. Colaboración con la Comisión de Prevención del Blanqueo de Capitales e Infracciones Monetarias y con sus órganos de apoyo.

1. Los sujetos obligados facilitarán la documentación e información que la Comisión de Prevención del Blanqueo de Capitales e Infracciones Monetarias o sus órganos de apoyo les requieran para el ejercicio de sus competencias.

Los requerimientos precisarán la documentación que haya de ser aportada o los extremos que hayan de ser informados e indicarán expresamente el plazo en que deban ser atendidos. Transcurrido el plazo para la remisión de la documentación o información requerida sin que ésta haya sido aportada o cuando se aporte de forma incompleta por omisión de datos que impidan examinar la situación en debida forma, se entenderá incumplida la obligación establecida en el presente artículo.

2. Los sujetos obligados establecerán, en el marco de las medidas de control interno a que se refiere el artículo 26, sistemas que les permitan responder de forma completa y diligente a las solicitudes de información que les curse la Comisión de Prevención del Blanqueo de Capitales e Infracciones Monetarias, sus órganos de apoyo u otras autoridades legalmente competentes sobre si mantienen o han mantenido a lo largo de los diez años anteriores relaciones de negocios con determinadas personas físicas o jurídicas y sobre la naturaleza de dichas relaciones.

ANEXA 2
DREPT COMPARAT
EXTRAS DIN LEGISLAȚIA ÎN VIGOARE DIN AUSTRIA

Rechtsanwaltsordnung (RAO) StF: RGBL. nr. 96/1868
(Codul Avocaților (RAO) StF: RGBL. nr 96/1868)

Rechtsanwaltsordnung (RAO) StF: RGBL. nr. 96/1868

Secțiunea II.

Drepturile și obligațiile avocaților.

Articolul 8c. (1) În situațiile prevăzute la articolul 8a alineatul 1, avocatul informează fără întârziere ministrul federal de interne (Oficiul Federal al Poliției Criminale, Centrul de raportare privind spălarea banilor în temeiul articolului 4 alineatul 2 din Legea privind Oficiul Federal al Poliției Criminale) cu privire la toate operațiunile și tranzacțiile, inclusiv încercările de tranzacționare, în cazul în care ia cunoștință de acestea sau are suspiciuni sau motive întemeiate să creadă că fondurile legate de operațiune sau de tranzacție, indiferent de suma implicată, provin din activități infracționale sau sunt legate de finanțarea terorismului (raport de activitate suspectă); în ceea ce privește împrejurările de fapt specifice care sunt supuse obligației de raportare, articolul 16 alineatul 1 teza 1, 2 și 4 din Legea privind spălarea de bani pe piața financiară se aplică mutatis mutandis. Raportul de activitate suspectă trebuie transmis într-un format electronic comun, utilizând canalele de comunicare securizate specificate de ministrul federal de interne (Oficiul Federal al Poliției Criminale, Centrul de raportare privind spălarea banilor în conformitate cu articolul 4 alineatul 2 din Legea privind Oficiul Federal al Poliției Criminale). Cu toate acestea, avocatul nu este obligat să raporteze împrejurările de fapt pe care le-a aflat de la sau despre o parte în cursul acordării de consultanță juridică sau în legătură cu reprezentarea părții în fața unei instanțe, a unei autorități sau a unui parchet anterior acesteia din urmă, cu excepția cazului în care partea utilizează în mod evident consultanța juridică în scopul spălării banilor (articolul 165 din Codul penal) sau al finanțării terorismului (articolul 278d din Codul penal), aspect care este recognoscibil pentru avocat.

Articolul 8a. (1) Având în vedere riscul deosebit de ridicat de spălare a banilor (articolul 165 din Codul penal) sau de finanțare a terorismului (articolul 278d din Codul penal), avocatul este obligat să examineze cu deosebită diligență toate operațiunile în care efectuează tranzacții financiare sau imobiliare în numele și în contul părții pe care o reprezintă sale sau participă la planificarea sau executarea acestora pentru partea sa și care privesc următoarele aspecte:

1. cumpărarea sau vânzarea de bunuri imobiliare sau de companii,
2. gestionarea de bani, valori mobiliare sau alte active, deschiderea sau gestionarea de conturi bancare, de economii sau de valori mobiliare; sau
3. înființarea, funcționarea sau gestionarea de trusturi, societăți, fundații sau structuri similare, inclusiv obținerea fondurilor necesare pentru înființarea, funcționarea sau gestionarea societăților.

Subsemnatul PETCU EDUARD CIPRIAN, traducător autorizat cu nr. 2245 / 1999, confirm prin prezenta exactitatea acestei traduceri cu conținutul înscrisului care mi-a fost prezentat.

Traducător
Autorizat de Ministerul Justiției

A handwritten signature in blue ink, appearing to be "C. Petcu", written over the bottom part of the red stamp.

ANEXA 2
DREPT COMPARAT
EXTRAS DIN LEGISLAȚIA ÎN VIGOARE DIN AUSTRIA

Rechtsanwaltsordnung (RAO) StF: RGBL. Nr. 96/1868
(Codul Avocaților (RAO) StF: RGBL. nr 96/1868)

Rechtsanwaltsordnung (RAO) StF: RGBL. Nr. 96/1868

II. Abschnitt.

Rechte und Pflichten der Rechtsanwälte.

§ 8c. (1) In den Fällen des § 8a Abs. 1 hat der Rechtsanwalt den Bundesminister für Inneres (Bundeskriminalamt, Geldwäschemeldestelle gemäß § 4 Abs. 2 Bundeskriminalamt-Gesetz) unverzüglich über alle Geschäfte und Transaktionen einschließlich versuchter Transaktionen zu informieren, wenn er Kenntnis davon erhält oder den Verdacht oder berechtigten Grund zu der Annahme hat, dass mit dem Geschäft oder der Transaktion in Zusammenhang stehende Gelder unabhängig vom betreffenden Betrag aus kriminellen Tätigkeiten stammen oder mit Terrorismusfinanzierung in Verbindung stehen (Verdachtsmeldung); hinsichtlich der konkret meldepflichtigen Sachverhalte ist § 16 Abs. 1 Z 1, 2 und 4 FM-GwG sinngemäß anwendbar. Die Verdachtsmeldung ist in einem geläufigen elektronischen Format unter Verwendung der durch den Bundesminister für Inneres (Bundeskriminalamt, Geldwäschemeldestelle gemäß § 4 Abs. 2 Bundeskriminalamt-Gesetz) festgelegten, sicheren Kommunikationskanäle zu übermitteln. Der Rechtsanwalt ist aber nicht zur Verdachtsmeldung hinsichtlich solcher Tatsachen verpflichtet, die er von einer oder über eine Partei im Rahmen der Rechtsberatung oder im Zusammenhang mit ihrer Vertretung vor einem Gericht oder einer diesem vorgeschalteten Behörde oder Staatsanwaltschaft erfahren hat, es sei denn, dass die Partei für den Rechtsanwalt erkennbar die Rechtsberatung offenkundig zum Zweck der Geldwäscherei (§ 165 StGB) oder der Terrorismusfinanzierung (§ 278d StGB) in Anspruch nimmt.

§ 8a. (1) Der Rechtsanwalt ist im Hinblick auf die hier besonders hohe Gefahr der Geldwäscherei (§ 165 StGB) oder Terrorismusfinanzierung (§ 278d StGB) verpflichtet, alle Geschäfte besonders sorgfältig zu prüfen, bei denen er im Namen und auf Rechnung seiner Partei Finanz- oder Immobilientransaktionen durchführt oder für seine Partei an deren Planung oder Durchführung mitwirkt und die Folgendes betreffen:

1. den Kauf oder den Verkauf von Immobilien oder Unternehmen,
2. die Verwaltung von Geld, Wertpapieren oder sonstigen Vermögenswerten, die Eröffnung oder Verwaltung von Bank-, Spar- oder Wertpapierkonten oder
3. die Gründung, den Betrieb oder die Verwaltung von Trusts, Gesellschaften, Stiftungen oder ähnlichen Strukturen, einschließlich der Beschaffung der zur Gründung, zum Betrieb oder zur Verwaltung von Gesellschaften erforderlichen Mittel.

23-AUT-2025/01.02.2025

Către: Ministerul Justiției

În atenția ministrului justiției, dl Radu Marinescu

Stimate domnule Ministru,

Vă adresăm prezenta sesizare ca urmare a publicării în Monitorul Oficial nr. 83/30.01.2025, partea I, a Hotărârii CECCAR nr. 25/801 din 14 ianuarie 2025 privind împuternicirea experților contabili să asiste/reprezinte beneficiarii/clientii la oficiile registrului comerțului de pe lângă tribunale.

Încă din denumirea Hotărârii se poate observa imixtiunea gravă în activitățile „specifice profesiei de avocat”, care așa cum au stabilit legea și Înalta Curte de Casație și Justiție, pot fi desfășurate exclusiv de către avocați.

Practic, prin adoptarea și publicarea în Monitorul Oficial, se încalcă, astfel cum vom detalia în cele ce urmează, articolul 3, alin. 1 lit. b) din Legea 51/1995, art. 2 alin. 5 lit. e) din Legea nr. 265/2022, Decizia ICCJ nr. XXII din 12 iunie 2006, pronunțată în recurs în interesul legii, dar chiar și actul normativ în temeiul căruia a fost adoptată Hotărârea în cauză, și anume Ordonanța Guvernului nr. 65/1994.

Astfel, potrivit Legii 51/1995, asistența și reprezentarea clienților în fața Registrului Comerțului reprezintă un act specific profesiei de avocat. Articolul 3, alin. 1 lit. b) prevede că activitatea avocatului se realizează prin „asistență și reprezentare juridică în fața instanțelor judecătorești, a organelor de urmărire penală, a autorităților cu atribuții jurisdicționale, a notarilor publici și a executorilor judecătorești, a organelor administrației publice și a instituțiilor, precum și a altor persoane juridice, în condițiile legii”. Conform art. 25 alin. 4 al Legii 51/1995, actele specifice profesiei de avocat, efectuate în mod public de o persoană care nu a dobândit calitatea de avocat în condițiile prezentei legi, sunt nule.

Menționăm și faptul că, în Decizia ICCJ nr. XXII din 12 iunie 2006, pronunțată în recurs în interesul legii, s-a reținut că: „(...) activitățile juridice de consultanță, de reprezentare și asistență juridică, precum și de redactare de acte juridice, inclusiv a acțiunilor introductive în instanță, cu posibilitatea atestării identității părților, a conținutului și a datei actelor, apărarea și reprezentarea cu mijloace juridice a drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice, în raporturile cu autoritățile publice, cu instituțiile și cu orice persoană română sau străină, constituie, după caz, **activități specifice profesiei de avocat**, reglementate în art. 3 din Legea nr. 51/1995, cu modificările și completările ulterioare (...)”. Iar potrivit art. 25, alin (1) din legea 51/1995, „Exercitarea, fără drept, a oricărei **activități specifice profesiei de avocat** constituie infracțiune și se pedepsește potrivit legii penale”.

Potrivit art. 3 alin. 1, lit. e) din Legea nr. 265/2022 privind registrul comerțului, prin noțiunea de **împuternicit** se înțelege „consilierul juridic salariat al persoanei juridice, persoanei fizice autorizate, întreprinderii individuale sau întreprinderii familiale, avocatul împuternicit cu împuternicire avocațială, persoana împuternicită cu procură specială sau generală, în formă

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

autentică, să semneze și/sau să depună cereri în numele persoanei fizice sau juridice, alte persoane fizice salariate ale persoanei juridice, persoanei fizice autorizate, întreprinderii individuale sau întreprinderii familiale, împuternicite pentru depunerea de cereri sau pentru ridicarea de documente la/de la registrul comerțului”.

Nu în ultimul rând, Hotărârea CECCAR adaugă la lege, întrucât, potrivit dispozițiilor art. 6 lit. e), g) și k) din Ordonanța Guvernului nr. 65/1994 privind organizarea activității de expertiză contabilă și a contabililor autorizați – dispoziții citate ca temei al Hotărârii CECCAR nr. 25/801/2025 – aceștia „acordă asistență de specialitate necesară pentru înființarea și reorganizarea societăților” și „efectuează pentru persoanele fizice și juridice servicii profesionale în relația cu oficiile registrului comerțului de pe lângă tribunale”. Așadar, art. 6 din Ordonanța Guvernului nr. 65/1994 nu cuprinde și nici nu poate fi interpretat în sensul de a permite prestarea de servicii juridice ce sunt în sfera de activitate a profesiei de avocat, ci se limitează la activitățile specifice profesiei de contabil ce sunt detaliate în cuprinsul O.G. 65/1994.

Prin urmare, nici legea și nici articolele din lege care sunt prezentate ca temei al Hotărârii CECCAR nu se referă la activități de „reprezentare” în fața Registrului Comerțului.

Având în vedere aspectele expuse, UNBR vă solicită să dispuneți ca ONRC să nu recunoască împuternicirile emise în baza Hotărârii CECCAR nr. 25/801/2025.

Uniunea Națională a Barourilor din România rămâne fermă în apărarea respectării legii și a drepturilor avocatului care prevăd inclusiv dreptul de a exercita în mod exclusiv activități de asistență și reprezentare juridică în fața autorităților publice și a oricăror altor organisme.

PREȘEDINTE UNBR
av. dr. Traian Briciu

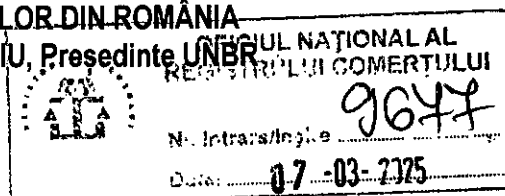
MINISTERUL JUSTIȚIEI

OFICIUL NAȚIONAL AL REGISTRULUI COMERȚULUI

Prucurești, Bd. Unirii nr. 74, Bl. J3b, tronson II+III, sector 3; Telefon: +40 21 316.08.04, 316.08.10; Fax: +40 21 316.08.03;
Cod poștal: 030837; Website: www.onrc.ro; E-mail: onrc@onrc.ro; Cod de identificare Fiscală: 14942091.

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA
Domnului avocat doctor Traian BRICIU, Președinte UNBR
unbr@unbr.ro

Stimate Domnule Președinte,

Referitor la adresa dumneavoastră nr. 23-AUT-2025/01.02.2025 transmisă Ministerului Justiției, redirectionată Oficiului Național al Registrului Comerțului și înregistrată sub nr. 19354/12.02.2025, vă comunicăm următoarele:

Potrivit art. 3 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 265/2022 privind registrul comerțului și pentru modificarea și completarea altor acte normative cu incidență asupra înregistrării în registrul comerțului, cu modificările și completările ulterioare, prin **împuternicit se înțelege consilierul juridic salariat al persoanei juridice, persoanei fizice autorizate, întreprinderii individuale sau întreprinderii familiale, avocatul împuternicit cu împuternicire avocațială, persoana împuternicită cu procură specială sau generală, în formă autentică, să semneze și/sau să depună cereri în numele persoanei fizice sau juridice, alte persoane fizice salariate ale persoanei juridice, persoanei fizice autorizate, întreprinderii individuale sau întreprinderii familiale, împuternicite pentru depunerea de cereri sau pentru ridicarea de documente la/de la registrul comerțului.**

Dispozițiile art. 79, 80 și 81 din actul normativ mai sus menționat stabilesc expres categoriile de persoane care pot semna și depune cereri de înmatriculare sau înregistrare în registrul comerțului, precum și documentele care atestă calitatea de împuternicit.

Având în vedere cele menționate anterior, Legea nr. 265/2022 este actul normativ care reglementează competențele și procedurile privind înregistrarea în registrul comerțului și care nu prevede posibilitatea ca experții contabili să asiste/reprezinte un beneficiar ori client în relația cu oficiile registrului comerțului în vederea efectuării serviciilor profesionale.

Cu stimă,

Pentru
Luiza MARDARE
Director General
Semnează

Elena Florentina POPESCU
Director General Adjunct

62-AUT-2025

07.03.2025

Către:

INSTITUTUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ

Domnului Președinte Tudorel Andrei

e-mail: biroupresa@insse.ro

DOMNULE PREȘEDINTE,

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA (UNBR), cu sediul în București, Sector 5, Splaiul Independenței nr. 5, Palatul de Justiție, e-mail: unbr@unbr.ro, reprezentată prin Președinte, av. dr. Traian – Cornel BRICIU, formulează prezentul

PUNCT DE VEDERE¹

cu privire la **Draftul Notelor explicative CAEN Rev. 3.**

1. Solicităm reformularea, completarea și eliminarea anumitor pasaje din secțiunea "Include" în ceea ce privește cod CAEN **6910 - Activități juridice**, după cum urmează:

Această clasă include:

- *servicii juridice*, inclusiv reprezentarea legală *a drepturilor și* a intereselor unei părți împotriva *sau nu a* unei altei părți, fie sau nu în fața instanțelor de judecată sau a altor organe judiciare, *instituții sau autorități publice sau alte entități juridice de drept public sau privat*, de către ~~sau sub supravegherea unor~~ persoane *care au dreptul de a exercita profesia de avocat și* care sunt membri ai baroului *ce face parte din Uniunea Națională a Barourilor din România înființată potrivit Legii nr. 51/1995:*

- consiliere, *asistare* și reprezentare în cauze civile
- consiliere, *asistare* și reprezentare în cauze penale
- consiliere, *asistare* și reprezentare în legătură cu conflictele de muncă
- *consiliere, asistare și reprezentare în legătură cu arbitraje*
- *consiliere, asistare și reprezentare în orice procedură judiciară contencioasă sau necontencioasă;*

¹ Textele *scrise cu italic și evidențiate cu albastru* reprezintă propunerile formulate de U.N.B.R. de modificare și/sau completare a conținutului materialul analizat.

- *consiliere, asistare și reprezentare în orice procedură administrativă în fața instituțiilor și autorităților publice, inclusiv în fața unităților spitalicești, institutului național și a serviciilor județene de medicină - legală;*
- *consiliere, asistare și reprezentare în fața notarilor publici, executorilor judecătorești, experți judiciari și a oricărui alt profesionist, persoană autorizată ori persoană fizică;*
- *consiliere și consiliere generală, întocmire, atestare identitate părți, a conținutului și a datei actelor juridice:*
  - *act constitutiv, statute, acorduri de parteneriat sau documente similare în legătură cu formarea companiei*
  - *acte juridice, mențiuni și alte documente similare cu privire la înființarea, organizarea și modificarea și încetarea persoanelor juridice*
  - *brevete și drepturi de autor*
  - *întocmirea actelor, testamentelor, trusturilor etc.*
  - *contracte, convenții juridice;*
- *activități fiduciare;*
- *stabilirea temporară a sediului pentru societăți;*
- *activități de curatelă specială;*
- *orice alte activități prevăzute de Legea nr. 51/1995;*
- *alte activități ale notarilor publici, ~~notari de drept civil~~, executori judecătorești, arbitri, examinatori și arbitri*

• Solicitățile de reformulare și completare menționate anterior sunt întemeiate și au fundament juridic prin raportare la **Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată**, în mod deosebit prin raportare la **art. 3** din această lege și **Decizia nr. XXII din 12 Iunie 2006 a Î.C.C.J., publicată în Monitorul Oficial nr. 936 din 20 noiembrie 2006** prin care a fost admis **recursul în interesul legii** declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție prin care s-a decis că:

„În aplicarea dispozițiilor art. 46 alin. (1) din Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, stabilește: **Cererile de autorizare a constituirii și de înmatriculare a societăților comerciale de consultanță, asistență și reprezentare juridică sunt inadmisibile.**”

De subliniat faptul că în cuprinsul considerentelor **Deciziei nr. XXII din 12 Iunie 2006 a Î.C.C.J.** s-a reținut că: „(...) **activitățile juridice de consultanță, de reprezentare și asistență juridică, precum și de redactare de acte juridice, inclusiv a acțiunilor introductive în instanță, cu posibilitatea atestării identității părților, a conținutului și a datei actelor, apărarea și reprezentarea cu mijloace juridice a drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice, în raporturile cu autoritățile publice, cu instituțiile și cu orice persoană română sau străină, constituie, după caz, activități specifice profesiei de avocat, reglementate în art. 3 din Legea nr. 51/1995, cu modificările și completările ulterioare (...)**”

Esența **Deciziei nr. XXII din 12 Iunie 2006 a Î.C.C.J.** rezultă din considerentele acesteia prin care se confirmă activitățile specifice profesiei de avocat reglementate în art. 3 din Legea nr. 51/1995, cu modificările și completările ulterioare. Dispozitivul **Deciziei nr. XXII din 12 Iunie 2006 a Î.C.C.J.** se raportează la dispoziții cu caracter procedural – administrativ a căror modificare nu influențează efectele juridice ale recursului în interesul legii.

• De asemenea, se solicită eliminarea sintagmei "notari de drept civil", deoarece aceasta nu are corespondent în legislație, neexistând o astfel de distincție.

- Se solicită totodată eliminarea mențiunilor cu privire la "examinatori și arbitri", deoarece titulatura de "examinator" nu are corespondent în legislație și în nici o altă profesie juridică, iar calitate de "arbitru" este deja enumerată.

2. Solicităm eliminarea anumitor pasaje din secțiunea "**Include**" în ceea ce privește cod CAEN 7020 - **Activități de consultanță în afaceri și management**, după cum urmează:

Această clasă include acordarea de consultații, îndrumare și asistență operațională pentru firme și alte organizații pe probleme de management, cum ar fi: planificarea strategică și organizatorică, procese de re tehnologizare, managementul schimbărilor, reducerea costurilor și alte probleme financiare; obiective și strategii de marketing; planificarea, și politici privind resursele umane; strategii de compensare și pensionare; planificarea producției și planificarea controlului.

Aceste servicii pentru afaceri pot include consultanță, îndrumare sau asistență operațională pentru firme și servicii publice cu privire la:

- proiectarea metodelor sau procedurilor contabile
- programe de contabilitate a costurilor
- proceduri de control bugetar
- ~~procedurile de achizitii publice~~
- activitati de dezvoltare a unor afaceri noi
- planificare, organizare eficienta si control
- managementul informatiei, etc.

- Se solicită eliminarea sintagmei "procedurile de achiziții publice", deoarece consultanță în materie de achiziții publice reprezintă un serviciu de consultanță juridică și prin urmare contravine codului CAEN 6910 - **Activități juridice**.

3. Solicităm reformularea, completarea și eliminarea anumitor pasaje din secțiunea "**Include**" în ceea ce privește cod CAEN 8291 - **Activități ale agențiilor de colectare și a birourilor (oficiilor) de raportare a creditului**, după cum urmează:

Această clasă include:

- colectarea plăților pentru creanțe ale întreprinderilor ~~daune~~ și remiterea plăților încasate către clienți (de exemplu, servicii de colectare a facturilor sau a datoriilor)
- compilarea și furnizarea de informații (de exemplu, istoricul de credit sau angajare) pentru instituțiile financiare, comercianții cu amănuntul și alte persoane care au un necesitatea de a evalua bonitatea persoanelor fizice sau a întreprinderilor

- Solicitarea are în vedere eliminarea sintagmei "daune", deoarece terminologia de "daune" are un înțeles restrictiv din punct de vedere juridic în sensul că se raportează la prejudiciul cauzat creditorului (damnum emergens și lucrum cessans) ca urmare a neachitării integrale și la data scadentă a creanței.

- Solicitarea are în vedere și completarea cu sintagma "creanțe ale întreprinderilor", deoarece se impune clarificarea faptului că activitatea economică realizată de către un profesionist în baza codului CAEN în discuție și anume **8291** se raportează exclusiv la

activitatea economică a altor profesioniști (ex: societăți cu răspundere limitată, societăți pe acțiuni), iar nicidecum la drepturile de creanță ale unor persoane fizice.

• Totodată, solicităm introducerea la secțiunea "**Exclude**" în ceea ce privește cod CAEN **8291 - Activități ale agențiilor de colectare și a birourilor (oficiilor) de raportare a creditului** și a codului cod **CAEN 6910 - Activități juridice**, deoarece în caz contrar se poate interpreta în mod greșit că activitatea de "colectare a plăților" va permite și realizarea de servicii juridice (*spre exemplu*: redactare și comunicare notificări, somații, cereri de chemare în judecată, etc.) în scopul colectării creanțelor.

4. Solicităm eliminarea anumitor pasaje din secțiunea "**Include**" în ceea ce privește cod CAEN **8299 - Alte activități de servicii suport pentru întreprinderi n.c.a.**, după cum urmează:

Această clasă include:

- servicii de organizare de strângere de fonduri pe bază de tarif sau contract
- servicii de înregistrare sau înregistrare stenodactilografică a lucrărilor din tribunale
- servicii publice de stenografie
- servicii de subtitrare în timp real a adunărilor, conferințelor
- servicii de tipărire a codurilor de bare
- servicii de imprimare a codurilor de bare
- servicii de colectare a monedelor din contoarele parcarilor
- **activități de obținere a vizelor și a permiselor de muncă**
- activități de servicii de manipulare bonuri de restaurant
- **servicii de asistență la înmatricularea autovehiculelor**
- activități de servicii de relocare
- activități de administrare a pachetelor cadou pentru activități de agrement
- activități de emitere și manipulare a voucherelor
- activități de strângere de fonduri de tip crowdfunding caritabil
- **servicii de înregistrare a sediului unei firme**
- servicii de citire a contoarelor de încălzire, apă caldă, inclusiv alocarea costurilor
- activități de administrare a programelor de fidelitate
- vânzarea serviciilor de călătorie amânate: forma de distribuire a unui serviciu legat de călătorii, care pot fi de orice natură (hoteluri, restaurante, îngrijire personală, activități de agrement etc.)
- tranzacționare și intermediere de cripto-actve fără datorii

• Se solicită eliminarea sintagmelor:

- "activități de obținere a vizelor și a permiselor de muncă"
- "servicii de asistență la înmatricularea autovehiculelor"
- "servicii de înregistrare a sediului unei firme"

deoarece activitățile enumerate anterior reprezintă servicii de consultanță, asistare și reprezentare juridică, și prin urmare contravin codului CAEN **6910 - Activități juridice**.

• Totodată, solicităm introducerea la secțiunea "**Exclude**" în ceea ce privește cod CAEN **8299 - Alte activități de servicii suport pentru întreprinderi n.c.a.** și a codului cod **CAEN**

6910 - Activități juridice, deoarece în caz contrar se poate interpreta în mod greșit că activitatea de "servicii de înregistrare sau înregistrare stenodactilografică a lucrărilor din tribunale" va permite și realizarea de servicii juridice (*spre exemplu: reprezentarea părților în vederea fotocopierii actelor din dosare înregistrate la instanțele de judecată etc.*).

5. Solicităm introducerea la secțiunea "**Exclude**" în ceea ce privește cod CAEN **7499 - Alte activități profesionale, științifice și tehnice n.c.a.** și a codului cod **CAEN 6910 - Activități juridice**, deoarece în caz contrar se poate interpreta în mod greșit că activitățile de "consultanță în domeniul mediului" vor permite și realizarea de servicii juridice (*spre exemplu: consultanță juridică în domeniului dreptului mediului*).

6. Solicităm introducerea la secțiunea "**Exclude**" în ceea ce privește cod CAEN **7491 - Activități de brokeraj în materie de brevete și servicii de marketing** și a codului cod **CAEN 6910 - Activități juridice**, deoarece în caz contrar se poate interpreta în mod greșit că activitățile de "intermedieri pentru brevete" vor permite și realizarea de servicii juridice (*spre exemplu: consultanță juridică în domeniului dreptului proprietății industriale*).

7. Solicităm introducerea la secțiunea "**Exclude**" în ceea ce privește cod CAEN **6629 - Alte activități auxiliare de asigurări și fonduri de pensii** și a codului cod **CAEN 6910 - Activități juridice**, deoarece în caz contrar se poate interpreta în mod greșit că activitățile de "consiliere în pensii și asigurări" vor permite și realizarea de servicii juridice (*spre exemplu: consultanță juridică în domeniului dreptului muncii și asigurări sociale*).

8. Solicităm introducerea la secțiunea "**Exclude**" în ceea ce privește cod CAEN **8210 - Activități de secretariat și servicii suport** și a codului cod **CAEN 6910 - Activități juridice**, deoarece în caz contrar se poate interpreta în mod greșit că activitățile de "pregătirea documentelor" și "transcrierea documentelor" vor permite și realizarea de servicii juridice (*spre exemplu: redactare acte juridice, reprezentare în fața primăriilor în vederea transcrierii unor documente precum: certificate de naștere etc.*).

9. Solicităm introducerea la secțiunea "**Exclude**" în ceea ce privește cod CAEN **8001 - Activități de investigații și servicii private de protecție** și a codului cod **CAEN 6910 - Activități juridice**, deoarece în caz contrar se poate interpreta în mod greșit că activitățile de "servicii de investigare în domeniile private, comerciale, de asigurări și juridice" vor permite și realizarea de servicii juridice (*spre exemplu: un serviciu juridic de "due diligence" cu privire la un bun imobil ce se dorește a fi cumpărat de către client etc.*).

10. Solicităm introducerea la secțiunea "**Exclude**" în ceea ce privește cod CAEN **6392 - Alte activități de servicii informaționale n.c. a** și a codului cod **CAEN 6910 - Activități juridice**, deoarece în caz contrar se poate interpreta în mod greșit că prin "servicii de căutare de căutare a informațiilor pe bază de contract sau tarif (de exemplu, prin web scraping)" va permite și realizarea de servicii juridice (*spre exemplu: întocmirea unei opinii juridice prin documentarea jurisprudenței într-un anumit domeniu etc.*).

11. Solicităm introducerea la secțiunea "**Exclude**" în ceea ce privește cod CAEN **6310 - Prelucrarea datelor, administrarea paginilor web și activități conexe** și a codului cod

CAEN 6910 - Activități juridice, deoarece în caz contrar se poate interpreta în mod greșit că prin activitățile constând în "procesarea completă a datelor furnizate de clienți" și "furnizarea de servicii de introducere a datelor" se va permite și realizarea de servicii juridice (*spre exemplu*: întocmirea unor acte juridice, inclusiv redactarea unor cereri de chemare în judecată ce au un format digital prestabilit pe baza informațiilor comunicate de către client etc.).

12. Solicităm introducerea la secțiunea "**Exclude**" în ceea ce privește cod CAEN 5829 - **Activități de editare a altor produse software** și a codului cod CAEN 6910 - Activități juridice, deoarece în caz contrar se poate interpreta în mod greșit că prin activitățile de editare de "aplicații de afaceri și alte aplicații (de exemplu, tehnologie registrului distribuit (DLT), software pentru tehnologii financiare)" se va permite și realizarea de servicii juridice (*spre exemplu*: întocmirea unor acte juridice, inclusiv redactarea unor cereri de chemare în judecată ce au un format digital prestabilit pe baza informațiilor comunicate de către client etc.).

13. Solicităm introducerea la secțiunea "**Exclude**" în ceea ce privește cod CAEN 8240 - **Activități de intermediere pentru servicii suport pentru întreprinderi n.c.a.** și a codului cod CAEN 6910 - Activități juridice, deoarece în caz contrar se poate interpreta în mod greșit că activități de "intermediere pot fi desfășurate pe platforme digitale sau prin canale non-digitale" vor permite și realizarea de servicii juridice (*spre exemplu*: servicii de reprezentare juridică etc.).

14. Solicităm introducerea la secțiunea "**Exclude**" în ceea ce privește cod CAEN 9640 - **Activități de intermediere pentru servicii personale** a codului cod CAEN 6910 - Activități juridice, deoarece în caz contrar se poate interpreta în mod greșit că activități de "intermediere pot fi desfășurate pe platforme digitale sau prin canale non-digitale" vor permite și realizarea de servicii juridice (*spre exemplu*: servicii de reprezentare juridică etc.).

Vă mulțumim pentru cooperare!

Cu respect,

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

Președinte

Av. Dr. Traian – Cornel BRICIU

Nr. 96-AUT-2025

28.04.2025

Către: Doamna Nicoleta-Mioara Cîrciumaru,
Președintele Agenției Naționale de Administrare Fiscală
cabinet.presedinte@anaf.ro

Stimată doamnă Președinte,

În ședința din 25/26.04.2025, Comisia Permanentă a Uniunii Naționale a Barourilor din România (UNBR) a analizat impactul eliminării declarației unice estimative în ce privește menținerea sau nu a calității de asigurat la sănătate pentru avocați.

Potrivit noilor dispoziții legale în materie, începând cu veniturile realizate în anul fiscal 2025 nu se va mai depune declarația de venit estimat, nici în scopul impozitului pe venit și nici a contribuțiilor sociale obligatorii.

PFA-urile au obligația de a depune doar declarația de venit realizat, conform următoarelor prevederi fiscale:

- Art. 122 din Codul fiscal: *(1) Contribuabilii au obligația depunerii Declarației unice privind impozitul pe venit și contribuțiile sociale la organul fiscal competent, pentru fiecare an fiscal, în cazul în care realizează, individual sau într-o formă de asociere, venituri/pierderi, după caz, din următoarele categorii de venit: a) activități independente;*

- Declarația unică privind impozitul pe venit și contribuțiile sociale datorate de persoanele fizice se completează și se depune la organul fiscal competent, pentru fiecare an fiscal, până la data de 25 mai inclusiv a anului următor celui de realizare a veniturilor.

- Art. 170 din Codul fiscal: *1) Persoanele fizice care în anul fiscal pentru care se depune declarația prevăzută la [art. 122](#) au realizat venituri din cele prevăzute la art. 155 alin. (1) [lit. b\)](#), din una sau mai multe surse, datorează contribuția de asigurări sociale de sănătate la o bază anuală de calcul egală cu suma rezultată prin cumularea venitului net anual realizat/brut sau normei anuale de venit, respectiv a normei anuale de venit ajustate, după caz, stabilite potrivit art. 68, 681 și 69, după caz, care nu poate fi mai mare decât cea*

corespunzătoare unei baze anuale de calcul egale cu nivelul de 60 de salarii minime brute pe țară. La determinarea bazei anuale de calcul al contribuției de asigurări sociale de sănătate nu se iau în considerare pierderile fiscale anuale prevăzute la [art. 118](#).

Astfel, și în scopul determinării CASS, declarația unică se va depune pentru veniturile realizate în cursul anului 2025, până în data de 25 mai 2026.

Deci, o PFA care a înregistrat venituri în cursul anului 2024 va depune declarația unică privind veniturile realizate până la data de 25 mai 2025, această dată reprezentând și termen de plată a CASS. Până în anul 2025 respectiva PFA avea obligația de a depune, tot până la data de 25 mai, și declarația de venit estimat – partea de CASS estimat pentru a declara faptul că anticipează a obține și în cursul anului 2025 venituri din profesia exercitată (cu menționarea plafonului de încadrare a veniturilor), urmând a realiza plata CASS pentru veniturile din anul 2025 până la 25 mai 2026. Odată cu eliminarea acestei obligații, practic PFA nu va mai depune nicio declarație pentru activitatea estimată în cursul anului 2025 până la data de 25 mai 2026 când se realizează declararea veniturilor realizate.

Urmare a acestui fapt, se poate interpreta că se pierde calitatea de asigurat în cursul anului 2025, ulterior datei de 26 mai 2025.

Și în situația în care, **la depunerea Declarației unice pentru veniturile realizate pe anul 2024, PFA optează pentru a bifa în declarație și asigurarea prin opțiune la CASS pentru anul 2025**, prin bifarea Capitolului II - DATE PRIVIND CONTRIBUȚIA DE ASIGURĂRI SOCIALE DE SĂNĂTATE DATORATĂ DE CĂTRE PERSOANELE FIZICE CARE OPTEAZĂ PENTRU PLATA CONTRIBUȚIEI PENTRU ANUL 2025, apare o problemă deoarece cazurile pentru care se poate opta pentru plata CASS conform Declarației unice sunt:

A. Încep în cursul anului fiscal să desfășor activități independente, altele decât cele din contracte sportive încheiate potrivit Legii nr.69/2000, cu modificările și completările ulterioare

B. Desfășor activități independente și am înregistrat pierdere fiscală în anul fiscal anterior

C. Desfășor activități independente și am înregistrat un venit net anual egal cu zero în anul fiscal anterior

D. Realizez venituri din drepturi de proprietate intelectuală, asocierea cu o persoană juridică, contribuabil potrivit titlului II sau titlului III din Codul fiscal, venituri din cedarea folosinței bunurilor, activități agricole, silvicultură și piscicultură, venituri din investiții și/sau din alte surse, prevăzute la art.155 alin.(1) lit.c) - h) din Codul fiscal

E. Sunt persoană fără venituri

F. Realizez venituri de natura celor prevăzute la art.155 din Codul fiscal, pentru care nu se datorează CASS

Prin urmare rămâne întrebarea cu privire la care bifă o va alege PFA-ul cu situația expusă, aceasta neîncadrându-se pe niciuna din aceste variante.

Având în vedere cele sus menționate, vă rugăm să ne sprijiniți în clarificarea situației, astfel încât avocații care depuneau, potrivit legii vechi, declarația estimativă de venituri să își mențină calitatea de asigurat la sănătate și potrivit legii noi.

Vă mulțumim!

Cu respect,

PREȘEDINTE U.N.B.R.
av. dr. Traian-Cornel Briciu

68-ORG-2025

30.04.2025

Către: Ministerul Justiției

Domnului Radu Marinescu, Ministrului Justiției

Stimate domnule Ministru,

Comisia Permanentă a Uniunii Naționale a Barourilor din România (UNBR) vă adresează rugămintea de a analiza oportunitatea inițierii unui proiect legislativ pentru modificarea O.G nr.2/2000 privind organizarea activității de expertiza tehnică judiciară și extrajudiciară, având ca obiectiv reducerea termenelor pentru efectuarea expertizelor judiciare tehnice și contabile.

S-a constatat că una din principalele cauze pentru soluționarea cu întârziere a proceselor civile îl constituie timpul îndelungat necesar administrării probelor cu expertizele tehnice și contabile.

În acest sens, s-au identificat următoarele soluții, care, prin adoptarea unor amendamente la O.G nr.2/2000, sunt de natură să ducă la reducerea termenelor pentru efectuarea expertizelor judiciare, cum ar fi:

- Instituirea obligației pentru expert de a informa instanța cu privire la numărul expertizelor pe care le are în lucru

Înserarea acestei norme ar împiedica instanța să numească un expert cu grad mare de încărcare și s-ar evita întârzierea finalizării raportului de expertiză.

- Înlocuirea obligatorie a expertului în cazul în care nu respectă dispozițiile stabilite conform art.17 din OG 2/2000

În lipsa unor norme imperative în actuala legislație, înlocuirea expertului, ca sancțiune pentru nerespectarea dispozițiilor procedurale, este o măsură lăsată la aprecierea organelor judiciare, de cele mai multe ori fiind aplicată doar *in extremis*, mult prea târziu față de momentul încălcării obligațiilor de către experți.

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

- Suspendarea dreptului de a fi numit în alte cauze, pentru o anumită perioadă de timp, în caz de nerespectare a dispozițiilor stabilite conform art.17 din OG 2/2000

Apreciem că această măsură este de natură să responsabilizeze experții pentru respectarea obligațiilor dispuse de organul judiciar, sancțiunea suspendării de pe lista de experți pentru o anumită perioadă de timp fiind determinantă în evaluarea consecințelor nerespectării termenelor stabilite.

- Stabilirea unor sancțiuni pecuniare pentru experții care nu respectă dispozițiile organelor judiciare.

Actualele remedii pentru sancționarea experților care nu respectă termenele procedurale, cum ar fi amenda judiciară, nu sunt de natură a constrânge experții în respectarea obligațiilor stabilite, cuantumul acestora fiind infim față de onorariile percepute.

- Fixarea unui cuantum maxim al onorariului provizoriu stabilit la momentul încuviințării probei

Plata anticipată a unui onorariu provizoriu, a cărui cuantum este lăsat, fără limitare, la aprecierea organului judiciar, poate duce la crearea unor situații inechitabile, dezavantajoase pentru justițiabili, organul judiciar fiind în măsură să aprecieze asupra unui cuantum rezonabil doar la momentul finalizării raportului de expertiză.

Vă asigurăm, domnule ministru, de întreaga noastră disponibilitate pentru a conlucra la un viitor demers legislativ, urmând a găsi împreună cu ceilalți parteneri instituționali implicați în actul de justiție, cele mai bune soluții pentru soluționarea litigiilor într-un termen optim și previzibil.

PREȘEDINTE UNBR

av. dr. Traian Briciu

